

معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی
اداره پاسخگویی به سوالات دینی

احکام ازدواجهای حرام

دوره آموزشی کارشناسان پاسخگویی به سوالات شرعی
گروه علمی احکام اداره پاسخگویی به سوالات دینی
(سال ۱۳۹۸)

در این نسخه تنها نظر چهار تن از فقها آمده است و مطالب کم کاربرد تر نیز حذف شده است؛
نسخه کامل موجود است.

((غیر قابل انتشار))

فصل اول: اسباب حرمت ازدواج (نسب-رضاع).....	۹
۱.۱. تعریف اسباب حرمت ازدواج	۹
۲.۱. نسب (ازدواج های حرام به سبب خویشاوندی نسبی)	۹
۱.۲.۱. عمه-عمه-خاله خاله.....	۱۰
۲.۲.۱. خواهر برادر-یا-خواهر خواهر	۱۰
۳.۲.۱. اقسام نسب.....	۱۱
۴.۲.۱. یکسان بودن اسباب تحریم در نسب شرعی و غیر شرعی.....	۱۱
۵.۲.۱. حکم اسباب تحریم در تلقیح مصنوعی و انتقال جنین و	۱۲
۳.۱. رضاع (ازدواج هایی که به سبب شیر خوردن حرام می شوند)	۱۴
۱.۳.۱. محارم رضاعی (حکم کلی).....	۱۴
۲.۳.۱. کسانی که به بچه رضاعی حرام می شوند.....	۱۵
۳.۳.۱. کسانی که به زن شیرده (مرضعه) حرام می شوند.....	۱۶
۴.۳.۱. کسانی که به فرزندان بچه رضاعی حرام می شوند.....	۱۷
۵.۳.۱. کسانی که با شوهر زن شیرده (صاحب لبن) حرام می شوند.....	۱۷
۶.۳.۱. کسانی که به پدران و مادران صاحب لبن و زن شیرده حرام می شوند.....	۱۸
۷.۳.۱. بررسی کسانی که به پدر بچه رضاعی حرام می شوند.....	۱۸
۱.۷.۳.۱. اگر زنی، نوه دختری یا بچه دامادش را شیر دهد.....	۱۹
۲.۷.۳.۱. اگر زنی بچه پسرش را شیر دهد.....	۱۹
۳.۷.۳.۱. اگر زنی، بچه داماد شوهرش را با شیر شوهرش شیر دهد.....	۲۰
۸.۳.۱. دختر و پسر رضاعی در حالت اتحاد مرضعه و صاحب لبن.....	۲۰
۹.۳.۱. دختر و پسر رضاعی در حالت اتحاد مرضعه و تعدد صاحب لبن.....	۲۱
۱۰.۳.۱. دختر و پسر رضاعی در حالت اتحاد صاحب لبن و تعدد مرضعه.....	۲۱
۱۱.۳.۱. اتحاد و تعدد صاحب لبن در حرمت عمه و خاله رضاعی.....	۲۱
۱۲.۳.۱. حکم برادرها و خواهرهای بچه رضایی.....	۲۱
۱۳.۳.۱. اگر پسر شیرخوار فرد با دختر شیرخوار برادرش ازدواج کند و مادر بزرگ یکی از آنها را شیر دهد.....	۲۲
۱۴.۳.۱. اگر زن بزرگ تر فردی هم عروس (شیرخوارش) را شیر دهد.....	۲۲
۱۵.۳.۱. ایجاد محرمیت بین فرد و همسر برادرش.....	۲۲
۱۶.۳.۱. برخی از کسانی که در بحث رضاع حرام نمی شود.....	۲۳
۱۷.۳.۱. یکسان بودن حصول رضاع قبل یا بعد از عقد در نشر حرمت.....	۲۵
۱۸.۳.۱. اعتراف مرد به نسبت رضاعی با زن.....	۲۵
۱۹.۳.۱. شک در تحقق محرمیت رضاعی.....	۲۵
۲۰.۳.۱. چند استفتاء در باب رضاع.....	۲۶

فصل دوم: مصاهره و ملحقات آن (لواط، ازدواج با زن زنا کار، ازدواج با زن شوهر

دار و ...)	۲۶
------------	----

۲۶.....	۱.۲. معنای مصاهره.....
۲۶.....	۲.۲. کسانی که به سبب مصاهره حرام می شوند.....
۲۶.....	۱.۲.۲. خلاصه و عناوین محرمات به مصاهره.....
۲۷.....	۲.۲.۲. تفصیل محرمات به مصاهره.....
۲۷.....	۱.۲.۲.۲. مادر زن و مادر بزرگ های زن.....
۲۷.....	۲.۲.۲.۲. زن پدر یا زنی یکی از پدر بزرگ ها.....
۲۸.....	۳.۲.۲.۲. زن پسر یا زنی یکی از نوه ها (پدر شوهر).....
۲۸.....	۴.۲.۲.۲. دختر زن (ربیبه).....
۲۹.....	۱.۴.۲.۲.۲. صدق ربیبه با وارد کردن نطفه در رحم مادر دختر بدون دخول.....
۲۹.....	۲.۴.۲.۲.۲. حکم ازدواج با ربیبه در صورت عدم دخول با مادرش.....
۳۰.....	۳.۴.۲.۲.۲. ربیبه با واسطه (دختر زن از شوهر بعدی).....
۳۰.....	۴.۴.۲.۲.۲. ازدواج پدر و پسر با مادر و دختر.....
۳۰.....	۵.۲.۲.۲. ازدواج با خواهر زن (جمع بین دو خواهر).....
۳۱.....	حکم عقد کسی که با خواهر زنش ازدواج کرده.....
۳۱.....	نزدیکی با همسر بعد از ازدواج با خواهرش.....
۳۱.....	ازدواج با خواهر زن در عده خواهرش.....
۳۱.....	الف: عده رجعی.....
۳۱.....	ب: عده بائن (غیر از عده متعه).....
۳۲.....	ج: عده متعه.....
۳۲.....	د: عده ارتداد زن.....
۳۳.....	ازدواج با خواهر مزنی بها در مدت استبراء رحم مزنی بها.....
۳۳.....	ازدواج با خواهر موطوئه به شبهه در عده وطی به شبهه.....
۳۳.....	۶.۲.۲.۲. ازدواج با دختر برادر و دختر خواهر زن.....
۳۴.....	کفایت رضایت باطنی عمه یا خاله و یا لزوم اظهار کلامی.....
۳۴.....	حکم عقد با سکوت عمه یا خاله.....
۳۵.....	اجازه عمه یا خاله بعد از عقد.....
۳۵.....	انصراف عمه یا خاله از اجازه بعد از عقد.....
۳۵.....	انصراف عمه یا خاله از اجازه قبل از عقد.....
۳۵.....	اگر زن انسان بعد از ازدواج، دختر خواهر یا دختر برادر رضاعی زن دیگرش شود.....
۳۵.....	حکم ازدواج با نوه برادر زن و نوه خواهر زن (و هر چه پایین رود).....
۳۶.....	لزوم اذن با جنون عمه و خاله.....
۳۶.....	۳.۲. ملحقات محرمات به سبب مصاهره.....
۳۶.....	۱.۳.۲. لواط.....
۳۶.....	کسانی که به سبب لواط حرام می شوند.....
۳۶.....	حکم خواهر و مادر و دختر فاعل و مفعول.....
۳۶.....	حکم مادر بزرگ ها و نوه های مفعول.....
۳۶.....	حکم دختر خواهر یا دختر برادر مفعول.....
۳۷.....	ازدواج پسر فاعل با دختر یا خواهر یا مادر مفعول.....
۳۷.....	شرایط تحقق حرمت با لواط.....
۳۷.....	شک در دخول.....
۳۷.....	گمان به دخول.....
۳۷.....	دخول بخشی از حشفه.....

۳۷.....	نابالغ بودن فاعل و مفعول.....
۳۸.....	بالغ بودن فاعل و مفعول.....
۳۸.....	بالغ بودن فاعل و نابالغ بودن مفعول.....
۳۸.....	نابالغ بودن فاعل و بالغ بودن مفعول.....
۳۸.....	شک در بلوغ فاعل در زمان دخول.....
۳۹.....	لواط بعد از ازدواج با مادر یا دختر یا خواهر مفعول.....
۳۹.....	ازدواج مجدد با زن بعد از لواط با برادرش.....
۳۹.....	رجوع به زن در عده بعد از لواط با برادرش.....
۳۹.....	حکم ازدواج با خواهر مفعول از روی جهل به حکم.....
۳۹.....	وطی از روی علم و عمد و اختیار یا از روی اشتباه یا اکراه یا با مباشرت مفعول.....
۴۰.....	۲.۳.۲. حکم ازدواج با زن زناکار.....
۴۰.....	ازدواج زانی با زانیه غیر مشهوره به زنا.....
۴۰.....	ازدواج زانی با زانیه مشهور به زنا.....
۴۱.....	ازدواج دائم غیر زانی با زانیه غیر مشهور به زنا.....
۴۱.....	ازدواج دائم غیر زانی با زن مشهور به زنا.....
۴۲.....	ازدواج موقت با زانیه غیر مشهور به زنا.....
۴۲.....	ازدواج موقت با زن مشهور به زنا.....
۴۲.....	ازدواج با مرد مشهور به زنا.....
۴۲.....	راه تشخیص توبه در مشهور به زنا.....
۴۳.....	۳.۳.۲. ازدواج با زن شوهردار.....
۴۳.....	علم مرد به موضوع و حکم.....
۴۳.....	جهل مرد به موضوع و حکم.....
۴۳.....	علم مرد به موضوع و جهل به حکم.....
۴۳.....	علم مرد به حکم و جهل به موضوع.....
۴۴.....	تأثیر علم یا جهل زن.....
۴۴.....	استفتاء در مورد ازدواج با زن شوهر دار.....
۴۵.....	۴.۳.۲. زنا با زن شوهردار.....
۴۶.....	فرق نداشتن علم و جهل؛ دائم و موقت بودن و...در حکم.....
۴۶.....	زنا با زن شوهردار با علم زن و مشتبه بودن مرد.....
۴۶.....	زنا با زن شوهردار در صورتی که وطنی کننده مکروه بر زنا باشد.....
۴۶.....	حکم زن زناکار نسبت به شوهرش.....
۴۷.....	لزوم طلاق دادن زن زناکار.....
۴۷.....	وطنی به شبهه با زن شوهر دار.....
۴۷.....	۵.۳.۲. ازدواج زانی با دختر زانیه(دختر مزنی بها).....
۴۷.....	ازدواج با دختر مزنی بها(در غیر عمه و خاله-زنا قبل از ازدواج).....
۴۸.....	زنا با مادر زن بعد از ازدواج با دخترش.....
۴۸.....	زنا با خاله قبل از ازدواج با دخترش.....
۴۸.....	زنا با عمه قبل از ازدواج با دخترش.....
۴۹.....	زنا با عمه یا خاله بعد از ازدواج با دخترش.....
۴۹.....	لمس یا نظر عمه یا خاله با شهوت و ازدواج با دخترش.....
۴۹.....	ازدواج با دختر موطونه بالشبهه.....
۴۹.....	۶.۳.۲. ازدواج زانی با مادر زانیه(زنا قبل از ازدواج باشد).....
۵۰.....	حکم ازدواج با مادر زانیه(بعد از ازدواج زنا انجام شود).....
۵۰.....	۷.۳.۲. ازدواج با مادر موطونه به شبهه.....

- ۵۰.....۸.۳.۲ ازدواج با مزی بهای پدر یا پسر (زنا قبل از ازدواج).....
- ۵۰..... حکم ازدواج مزی بهای پدر یا پسر (زنا بعد از ازدواج).....
- ۵۱..... ازدواج با موطئه به شبهه پدر یا پسر.....
- ۵۱..... ازدواج با فرزند مزی بهای پدر.....
- ۵۲..... شک در وقوع زنا.....
- ۵۲..... علم به زنا و شک در اینکه قبل از عقد (با مادر یا دخترش) بوده یا بعد از عقد.....
- ۵۲..... زنا بعد از عقد باشد و زنش را طلاق رجعی دهد و در عده رجوع شود.....
- ۵۲..... زنا بعد از عقد باشد و زنش را طلاق دهد و در عده باین یا بعد از عده رجوع شود.....
- ۵۲..... ۹.۳.۲ حکم ملموسه یا منظوره از روی شهوت توسط پدر یا پسر (در غیر عمه و خاله).....

۵۳..... فصل سوم: عده و آنچه در حکم آن است؛ عقد در حال احرام.....

- ۵۳..... ۱.۳. زنای در عده.....
- ۵۳..... زنا با مردی در عده خود زانی.....
- ۵۳..... زنا در عده رجعی.....
- ۵۳..... زنای در عده: طلاق باین، وفات، وطی به شبهه و متعه.....
- ۵۴..... زنا با زنی که در عده طلاق سوم خود زانی است.....
- ۵۴..... زنا با زنی که شوهرش مفقود شده.....
- ۵۴..... زنا با شک در اصل عده یا نوع عده زانیه.....
- ۵۵..... شک در اتمام عده رجعی زانیه.....
- ۵۵..... زنای در عده از قبل یا دبر.....
- ۵۵..... ۲.۳. ازدواج (عقد) در عده.....
- ۵۵..... تفاوت نداشتن نوع عقد یا عده در حکم مساله.....
- ۵۵..... عقد با زنی که در عده خود مرد است.....
- ۵۵..... الف: موارد عدم جواز ازدواج با زنی که در عده خود مرد است.....
- ۵۶..... ب: موارد جواز ازدواج با زنی که در عده خود مرد است.....
- ۵۶..... حکم تکلیفی عقد در عده دیگری.....
- ۵۷..... عقد در عده با علم دو طرف، به حکم و موضوع.....
- ۵۷..... عقد در عده با جهل دو طرف، به حکم و موضوع.....
- ۵۸..... علم دو طرف به یکی از حکم و موضوع و جهل به دیگری.....
- ۵۸..... علم یکی از دو طرف به حکم و موضوع.....
- ۵۹..... اگر وکیل، زنی که در عده است را بر دیگری عقد کند.....
- ۵۹..... الف: وکالت در تزویج زن معین نبوده.....
- ۵۹..... ب: وکالت در تزویج زن معین بوده.....
- ۶۰..... اگر ولی، زنی که در عده است را بر دیگری عقد کند.....
- ۶۰..... عقد در عده و دخول بعد از عده (در مواردی که حرمت متوقف بر دخول است).....
- ۶۰..... دخول در عده از جلو یا عقب.....
- ۶۱..... حکم ازدواج با شک در اینکه زن در عده است.....
- ۶۱..... علم مرد به عده زن و شک در اتمام عده و خبر دادن زن به اتمام عده.....
- ۶۱..... علم مرد به عده زن و شک در اتمام عده بدون خبر دادن زن به اتمام عده.....
- ۶۱..... حکم قبول قول زن به وقوع عقد در عده.....
- ۶۲..... شک در وقوع ازدواج در عده بعد از عقد.....
- ۶۲..... علم به وقوع عقد در عده بدون دخول و شک در وقوع عقد با علم به حکم یا موضوع.....
- ۶۲..... عقد در عده با جهل به حکم یا موضوع و شک در اصل وقوع دخول.....
- ۶۲..... عقد در عده با جهل به حکم یا موضوع و شک در وقوع دخول در عده یا بعد آن.....

۶۳.....	عقد با زنی که در عده غیر وطی به شبهه کرده و حامله شده
۶۳.....	عقد با زنی که عده ای بر عهده دارد ولی هنوز عده اش شروع نشده
۶۳.....	ازدواج زن بعد از عده وفات و کشف زنده بودن شوهر
۶۴.....	عدم حرمت ابدی شوهر سابق در صورت ازدواج در عده
۶۴.....	۳.۳. وطی به شبهه در عده
۶۴.....	الف: وطی به شبهه بدون عقد
۶۴.....	ب: وطی به شبهه با عقدی که ارکانش مختل است
۶۴.....	ج: وطی به شبهه با عقد تام الارکان ولی فاسد
۶۵.....	استفتاء در مورد ازدواج در عده
۶۵.....	۴.۳. عقد در حال احرام
۶۵.....	حکم تکلیفی عقد در حال احرام
۶۶.....	نوع احرام حج (واجب، عمره، مستحبی) و نوع عقد (دائم، موقت)
۶۶.....	حکم وضعی عقد در احرام با علم مرد به حرمت
۶۶.....	حکم عقد در احرام با جهل مرد به حرمت
۶۷.....	عقد در حال احرام با جهل زن به حکم و وقوع دخول
۶۷.....	عقد در احرام با غفلت یا فراموشی احرام
۶۷.....	عقد مرد محل با زن مُحَرَّم
۶۸.....	حکم زن یا مردی که طواف نساء را انجام نداده

فصل چهارم - کفر و هم کفو نبودن؛ استیفای عدد و ملحقات آن..... ۶۸

۱.۴. تعریف: کفر و کافر و انواع کفر..... ۶۸

۲.۴. حکم ازدواج با غیر مسلمان..... ۶۹

۶۹.....	ازدواج زن مسلمان با مرد غیر مسلمان (کتابی یا غیر کتابی یا مرتد)
۶۹.....	ازدواج مرد مسلمان با کافر غیر کتابی و مرتد
۶۹.....	ازدواج دائم با زن های اهل کتاب
۶۹.....	ازدواج موقت با زنان اهل کتاب
۷۰.....	ازدواج با زن مجوس
۷۰.....	ازدواج با زنان زرتشتی
۷۱.....	ازدواج با زن صائبی
۷۱.....	ارتداد ملی زوج - یا - ارتداد ملی یا فطری زوجه
۷۱.....	ارتداد فطری زوج

۳.۴. حکم ازدواج با فرق مختلف اسلامی..... ۷۲

۷۲.....	معیار کلی در ازدواج با فرقه های مختلف اسلامی
۷۲.....	ازدواج با خوارج و نواصب و غلات (متنسبین به اسلام که محکوم به کفر هستند)
۷۳.....	ازدواج با اسماعیلیه
۷۴.....	اهل حق، دراویش، علی الهی و.....
۷۴.....	ازدواج با صوفیه
۷۵.....	ازدواج با فرقه شیخیه
۷۵.....	ازدواج با فرقه قادریه
۷۵.....	ازدواج مسلمان با بهایی

ازدواج با مرتد.....	۷۶
اگر یکی از زوجین یا هر دو با هم قبل از دخول مرتد شوند.....	۷۶
اگر مرد بعد از دخول مرتد ملی شود.....	۷۶
اگر مرد بعد از دخول مرتد فطری شود.....	۷۷
اگر زن بعد از دخول مرتد شود.....	۷۷
ازدواج دائم زن شیعه با مرد سنی و عکس آن.....	۷۷
ازدواج موقت زن شیعه با مرد غیر شیعه.....	۷۸
ازدواج موقت مرد شیعه با زن سنی.....	۷۸
تزوید اصناف مسلمین (عربی به عجمی و هاشمی به غیر هاشمی و...).....	۷۸

۴.۴. استیفای عدد و ملحقات آن (حرمت از دواج دائم با بیش از چهار زن - بعد از سه طلاق

و...).....	۷۸
------------	----

۱.۴.۴ ازدواج دائم با بیش از چهار زن.....	۷۸
--	----

ازدواج موقت با وجود داشتن چهار زن دائم.....	۷۹
---	----

۲.۴.۴ سه طلاق (ازدواج با زن بعد از سه بار طلاق دادنش).....	۷۹
--	----

۵.۴ لعان.....	۷۹
---------------	----

معنای لعان.....	۷۹
-----------------	----

موارد اجرای لعان.....	۸۰
-----------------------	----

آثار لعان.....	۸۰
----------------	----

اگر مرد در لعان خود را تکذیب کند یا زن اقرار به زنا کند.....	۸۱
--	----

نسبت زنا به همسر کر یا لال.....	۸۱
---------------------------------	----

حکم ازدواج فرزند نفی شده با لعان با محارم پدری قبل از لعان.....	۸۱
---	----

فصل پنجم: متفرقات.....	۸۲
------------------------	----

۱.۵.ظهار.....	۸۲
---------------	----

۲.۵.ایلاء.....	۸۲
----------------	----

۳.۵.افضا.....	۸۲
---------------	----

۴.۵.ازدواج و تغییر جنسیت.....	۸۳
-------------------------------	----

۵.۵.ازدواج خنثی.....	۸۳
----------------------	----

حکم ازدواج غیر خنثی با خنثی.....	۸۳
----------------------------------	----

۶.۵.ازدواج با جن.....	۸۴
-----------------------	----

۷.۵.تفاوت نظر مرجع تقلید زن و مرد در صحت ازدواج.....	۸۴
--	----

حکم ازدواجی که طبق نظر مرجع فرد صحیح بوده بعد از فوت مرجع.....	۸۴
--	----

۸.۵.حکم ازدواج با زنی که ادعا می کند در عقد کسی نیست.....	۸۵
---	----

متهم نبودن زن در ادعایش.....	۸۵
------------------------------	----

متهم بودن زن در ادعایش.....	۸۵
-----------------------------	----

اعتماد به قول زن درباره رعایت عده.....	۸۵
--	----

۸۵.....	ادعای زن به شوهر دار بودن بعد از عقد.....
۸۵.....	حکم ازدواج با زنی که شوهرش مفقود شده و زن ادعای فوت شوهرش را دارد.....
۸۶.....	۹.۵. جمع بین دو همسر سید فاطمی.....
۸۷.....	۱۰.۵. حکم عقدی که بین کفار واقع می‌شود.....
۸۷.....	۱۱.۵. حکم ازدواج موقت با کسانی که ازدواج دائم با آنها جایز نیست.....
۸۷.....	۱۲.۵. حکم اطلاع دادن حکم یا موضوع حرمت ازدواج.....
۸۸.....	۱۳.۵. جریان قاعده الزام و اقرار در نکاح اهل کتاب و اهل سنت.....
۹۰.....	۱۴.۵. حکم ازدواج با فرد متولد شده از زنا.....
۹۰.....	۱۵.۵. حکم ازدواج با قابله یا دخترش.....
۹۱.....	۱۶.۵. ازدواج با فاسق و شارب‌الخمر و بداخلاق.....
۹۱.....	فصل ششم: لغات و اصطلاحات.....

فصل اول: اسباب حرمت ازدواج (نسب-رضاع)

۱.۱. تعریف اسباب حرمت ازدواج

اسباب و علت های حرام شدن ازدواج را نام ببرید. ۱

اسباب تحریم نکاح، اموری هستند که به سبب آنها ازدواج مرد با زن حرام و باطل می شود و زوجیت بین آنها واقع نمی شود، این اسباب عبارتند از: ۱- نسب، ۲- رضاع، ۳- مصاهره و آنچه ملحق به آن است (لواط، زنا، وطی به شبهه)، ۴- ازدواج در عده. ۵- استیفای عدد و ملحقات آن (سه طلاقه، نه طلاقه). ۶- کفر و هم کفو نبودن، ۷- ازدواج در حال احرام. ۸- لعان

۲.۱. نسب (ازدواج های حرام به سبب خویشاوندی نسبی)

زنانی را که از ناحیه نسب، ازدواج با آنها حرام است را بیان کنید. ۲

کسانی که به سبب نسب ازدواج آنها با یکدیگر حرام است عبارتند از:

۱- مادر و مادر بزرگها و هرچه بالا رود اعم از اینکه پدری باشند یا مادری. (مراجع عظام تقلید)

۲- دختر و فرزندان و نوه های او اعم از اینکه نوه ها از دختری باشند یا از پسر .

نکته: در مورد دایی و عمو و خاله ناتنی دو مورد مطرح است: الف: گاهی پدر یا مادر انسان برادر یا خواهری دارد که پدری و مادر نیستند بلکه تنها از پدر یا تنها از مادر یکی هستند در اینجا این عمو یا دایی ناتنی گفته می شود و جزو محارم است. ۳. ب: گاهی در نظر عرف اگر مردی مثلا دو زن داشته باشد برادران و خواهران زن اول دایی و خاله فرزندان زن دوم محسوب می شوند در حالی که از نظر شرعی نامحرم هستند و ازدواج آنها اشکالی ندارد. (حضرت امام) ۴

۵- دختر خواهر و دخترها و نوه های او. خواهر اعم از اینکه خواهر مادری باشد یا پدری یا پدر و مادری؛

نکته: اگر خواهر انسان با کسی ازدواج کند که زن دیگری دارد، فرزندان زن دیگر آن فرد با انسان نامحرم هستند و

۱. سید روح الله خمینی تحریر الوسیله، ج ۲، ص: ۲۶۲، فصل فی أسباب التحريم؛ سید علی سیستانی منهاج الصالحين، ج ۳، ص: ۳۶ تا ۲۲۸

۲. سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، فصل فی اسباب تحريم، القول فی النسب؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحين، ج ۳، ص: ۳۶، م ۹۰.

۳. سید روح الله خمینی، استفتانات امام خمینی (س) (موسوعة الإمام الخمينی ۳۲ الی ۴۱)، ج ۹، ص: ۹۰ [سؤال ۱۰۲۹۸] ۵۷۶۰۲۴۱۷

۴. سید روح الله خمینی، استفتانات (جلدی) استفتانات امام خمینی (س) (موسوعة الإمام الخمينی ۳۲ الی ۴۱)، ج ۹، ص: ۹۶ و ۹۷ [سؤال ۱۰۳۱۱] ۵۷۶۸۷۱۴۷ - [سؤال ۱۰۳۰۹] ۵۷۶۷۲۸۶۸

ازدواج با آنها صحیح است. (حضرت امام) ۱

۶. عمه، پدری باشد یا مادری یا پدر و مادری، عمه جد؛

مقصود از عمه شامل عمه‌های بالا هم می‌شود مقصود عمه پدر (یعنی) خواهر جد پدری، از پدر یا از مادر یا از هر دو باشد. و عمه مادر (یعنی) خواهر پدرش، از پدر یا از مادر یا از هر دو باشد. و عمه جد پدری و جد مادری و عمه جد این چنین. پس مراتب عمه‌ها مراتب پدرها است و او هر زنی است که خواهر مردی می‌باشد که به تو از طرف پدرت یا مادرت به ولادت انتساب پیدا می‌کند. (حضرت امام، آیت الله سیستانی)

۷. خاله، پدری باشد یا مادری یا پدر و مادری، خاله جد (حضرت امام، آیت الله سیستانی).

مقصود از او هم چیزی است که شامل خاله‌های بالا می‌شود؛ پس خاله مانند عمه است البته او خواهر یکی از مادرهای تو می‌باشد و لو اینکه از طرف پدرت باشد، و عمه خواهر یکی از پدرهای تو می‌باشد و لو از طرف مادرت باشد. پس خواهر جد تو از پدر، خاله‌ات می‌باشد زیرا او خاله پدرت است. و خواهر جد تو از مادر، عمه تو است زیرا او عمه مادرت می‌باشد. (حضرت امام، آیت الله سیستانی)

۱.۲.۱. عمه عمه - و خاله خاله

آیا عمه عمه و خاله خاله محرم هستند؟ ۲

عمه عمه و خاله خاله - مادامی که و لو با واسطه در دو عنوان عمه و خاله داخل نشوند - حرام نمی‌باشند. و آنها گاهی در آنها داخل می‌شوند پس حرام می‌شوند کما اینکه عمه تو خواهر پدرت، از پدر و مادر یا از پدر باشد و برای پدر پدرت خواهری از پدر یا از مادر یا از پدر و مادر باشد پس این زن بدون واسطه عمه است برای عمه تو و با واسطه برای تو عمه است. و کما اینکه اگر خاله تو خواهر مادرت از پدرش یا از پدر و مادرش باشد و برای مادر مادر تو خواهری باشد پس این زن بدون واسطه خاله است برای خاله تو و با واسطه برای تو خاله می‌شود. و گاهی داخل در آنها نمی‌شوند پس حرام نمی‌باشند کما اینکه اگر عمه تو خواهر پدرت از مادرش - نه از پدرش - باشد و برای پدر خواهر خواهری باشد، پس خواهر دومی، عمه عمه تو می‌شود و بین تو و بین او اصلاً نسبی نیست. و کما اینکه اگر خاله تو خواهر مادرت از پدرش - نه از مادرش - باشد و برای مادر خواهر خواهری باشد پس این زن خاله خاله تو می‌باشد و خاله تو و لو با واسطه نمی‌شود. (حضرت امام، آیت الله سیستانی)

۲.۲.۱. خواهر برادر - یا خواهر خواهر

آیا ازدواج با تمام کسانی که خواهر برادر و خواهر انسان حساب می‌شوند حرام می‌باشد؟ ۳

۱. سید روح الله خمینی، استفتائات (۱۰ جلدی) (موسوعة الإمام الخمينی ۳۲ الی ۴۱)، ج ۹، ص: ۹۶

۲. سید روح الله خمینی، تحریر الوسیلة، فصل فی اسباب تحریم، القول فی النسب م ۱؛ سید علی سیستانی منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۳۷ م ۹۱.

۳- سید روح الله خمینی، تحریر الوسیلة، فصل فی اسباب تحریم، القول فی النسب م ۱؛ سید علی سیستانی منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۳۷ م ۹۱

خیر خواهر برادر یا خواهر وقتی حرام می‌شود که خواهر باشد، نه مطلقاً پس اگر تو برادر یا خواهری از پدرت داشته باشی و برای مادر او دختری از شوهر دیگر باشد پس او خواهر برادرت یا خواهر خواهرت است ولی خواهر تو نمی‌شود- نه از طرف پدرت و نه از طرف مادرت- پس بر تو حرام نمی‌باشد. (حضرت امام، آیت الله سیستانی)

۳.۲.۱. اقسام نسب

اقسام نسب را بنویسید. ۱

نسب بر دو نوع است:

الف: نسب شرعی: نسبی که به سبب وطی حلال مثل نکاح یا ملک یمین یا تحلیل، حاصل شده است؛ اگرچه به سبب عارضی دیگری مثل نزدیکی در حال حیض، روزه، اعتکاف یا احرام حرام باشد و ملحق می‌شود به آن وطی به شبهه [یعنی نسب حاصل از وطی به شبهه نسب شرعی است]. (حضرت امام).

نسب شرعی آن است که به سببی غیر از زنا حاصل شود چه با نزدیکی ای باشد که زاتا حلال است اگرچه به جهت عارضی حرام شده باشد مثل نزدیکی با همسر در حال حیض یا اعتکاف یا احرام یا غیر آن مثل نزدیکی از روی شبهه یا از طریق غیر نزدیکی از راه تلقیح زن با آب مرد. (آیه الله سیستانی)

ب: نسب غیر شرعی: نسبی است که از وطی به وسیله سفاح و زنا حاصل شده باشد (حضرت امام، آیت الله سیستانی).

۴.۲.۱. یکسان بودن اسباب تحریم در نسب شرعی و غیر شرعی

آیا فرزندی که از راه غیر شرعی به دنیا آمده است، از جهت حرمت ازدواج با نسب، حکم فرزند شرعی را دارد؟ ۲
احکامی که بر نسب ثابت در شرع، از توارث و غیره، مترتب می‌باشد اگر چه اختصاص به اولی دارد لیکن موضوع حرمت ازدواج اعم از آن است پس سبب غیر شرعی را هم می‌گیرد پس اگر با زنی زنا کند و پسر یا دختر از او متولد شود ازدواج نمودن بین آنها حرام است. و همچنین بین هر یک از آنها و بین اولاد زانی و زانیه که با ازدواج صحیح یا به زنا با زن دیگری، پیدا شده‌اند. (حضرت امام).

حرمت ازدواج مانند سایر احکام مترتبه بر نسب (بجز ارث بردن) شامل هردو قسم نسب می‌شود. (آیه الله سیستانی)
زنازاده ارث نمی‌برد، ولی محرمیت و سایر آثار را دارد. (آیت الله مکارم)

۱. سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، فصل فی اسباب تحریم، القول فی النسب م ۲؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۹۲م ۳۸
۲- سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، فصل فی اسباب تحریم، القول فی النسب م ۲؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۹۲م ۳۸؛ استفتاءات جدید (مکارم)، ج ۳، ص: ۲۴۰-سؤال ۶۳۹؛ مقام معظم رهبری، سیستم مدیریت سایت، استفتاءات استانها؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی توضیح المسائل مراجع، ص: ۲۳۸۴م ۶۴

۵.۲.۱. حکم اسباب تحریم در تلقیح مصنوعی و انتقال جنین و... ۱

نکته: در بحث تلقیح مصنوعی آثار متعددی قابل بحث است، از جمله: ۱- جواز یا عدم جواز تلقیح مصنوعی در حالات مختلف. ۲- محرمیت ۳- ارث ۴- رضاع ۵- نفقه ۶- حضانت ۷- ولایت و... در این نوشته تنها بحث محرمیت حاصله از تلقیح مصنوعی مورد بررسی قرار می گیرد ولی باید توجه شود که ایجاد محرمیت لزوماً به معنای وجود سایر آثار خصوصاً ارث نیست.

حضرت امام: ۲

اگر نطفه زوج گرفته شده و به زوجه اش تلقیح شود و از آن فرزندی پیدا شود، فرزند آنها می باشد و تمام احکام محرمیت را دارد [همانطوری که اگر به جماع متولد شده باشد حتی اگر این امور به شکل حرام صورت پذیرد. (حضرت امام)]

امام خامنه ای: ۴۳

الف: اگر اسپرم و تخمک یک زوج گرفته و در فضای آزمایشگاه لقاح داده شود و جنین به رحم زن شوهر داری تزریق شود، بچه ملحق به صاحب نطفه و تخمک بوده و الحاق آن به زنی که صاحب تخمک نبوده و صرفاً صاحب رحم است مشکل می باشد، لذا باید نسبت به احکام شرعی مربوط به نسب، احتیاط رعایت شود، مگر آنکه صاحب رحم پس از تولد — با شرایط — به طفل شیر دهد، در این صورت احکام رضاع بین طفل و صاحب رحم و شوهر او و بستگان آنها، جاری می شود.

ب: در تلقیح نطفه مردی اجنبی به همسر مردی که بچه دار نمی شود، از طریق قراردادن نطفه در رحم او بچه، ملحق به شوهر آن زن نمی شود بلکه ملحق به صاحب نطفه و به زنی است که صاحب رحم و تخمک است.

ج: در تلقیح زن با نطفه شوهرش که از دنیا رفته، کودک به صاحب نطفه و صاحب تخمک و رحم ملحق می شود.

د: اگر از تخمک گذاری زن اجنبی برای انجام عمل لقاح با نطفه شوهر در خارج از رحم استفاده شود و سپس نطفه لقاح یافته به رحم همسر مرد منتقل گردد بچه ملحق به صاحب نطفه و تخمک بوده و الحاق آن به زنی که صاحب

۱. سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، البحث حول المسائل المستحدثه، فمنها التلقیح و التولید الصناعیین، م ۱ تا ۹؛ حضرت امام رساله م ۲۸۷۴ و ۲۸۷۵؛ رهبری اجوبه الاسفئات م ۱۲۷۲؛ نوری رساله احکام لقاح، مکارم رساله م ۲۱۴۱ و ۲۴۴۲؛ سید علی سیستانی، رساله توضیح المسائل احکام تلقیح ۲۸۶۴؛ جامع المسائل ج ۱ م ۲۱۱۴ و احکام پزشکی م ۲۳۲؛ وحید رساله م ۲۹۰۰؛ صافی جامع الحکام ج ۲ م ۱۳۹۸؛ زنجان سایت م ۷۶۸ بهجت استفتات ج ۴ م ۴۸۴۵

۲. سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، البحث حول المسائل المستحدثه، فمنها التلقیح و التولید الصناعیین، م ۱ تا ۹؛ حضرت امام رساله م ۲۸۷۴ و ۲۸۷۵

۳. رهبری اجوبه الاسفئات م ۱۲۷۳ و ۱۲۷۵ و ۱۲۷۷-۱۲۷۲ - رهبری - ادمین - شماره استفتاء: ۸۱۷۱۸۵ - شماره استفتاء: ۸۴۶۱۱۲ - رهبری اجوبه الاسفئات م ۱۲۷۳ و ۱۲۷۵ و ۱۲۷۷-۱۲۷۲ - رهبری - ادمین - شماره استفتاء: ۸۱۷۱۸۵ - شماره استفتاء: ۸۴۶۱۱۲ - شماره استفتاء: ۸۸۹۱۷۷

رحم است مشکل می باشد لذا باید نسبت به احکام شرعی مربوط به نسب، احتیاط رعایت شود.

و: اگر اسپرم فرد بیگانه که از دنیا رفته جهت لقاح دادن به زن نابارور، استفاده شود بچه ملحق به صاحب نطفه و تخمک می باشد و حلال زاده است و تمام آثار محرمیت را شامل می شود.

آیه الله سیستانی:^۱

الف: در تلقیح زن با منی شوهرش در حال حیات او بچه، بی هیچ تفاوتی حکم دیگر فرزندان آنها را دارد.

ب: اگر اسپرم مرد و تخمک زن را در دستگاه، تبدیل به جنین کنند و این جنین را به زوج دیگری اهداء کنند تا جنین در رحم زن دیگری رشد کند، در ترتیب احکام مادر و فرزند نسبت به هر کدام از آن دو زن، باید رعایت احتیاط شود، گر چه محرمیت او با صاحب رحم ثابت است.

ج: در تلقیح زن با منی شوهر پس از مرگ شوهر بچه به شوهر منتسب است.

د: اگر زنی با منی غیر شوهر خود تلقیح شود، فرزند به صاحب منی و مادرش ملحق می گردد و همه احکام نسب میان آنها ثابت می گردد.

آیه الله مکارم:^۲

الف: هرگاه نطفه مرد را در رحم همسرش وارد کنند یا اسپرم و تخمک زن و شوهر شرعی را در خارج از بدن تلقیح کنند و آن را در رحم همان زن جایگزین کنند (خواه با استفاده از مقدمات حلال یا حرام) و همچنین اگر جنین در محیط مصنوعی پرورش یابد در هر حال فرزند مذکور تمام احکام سایر فرزندان آنها را دارد.

ب: چنانچه نطفه زن و شوهری گرفته، و در خارج رحم ترکیب، سپس به رحم زنی دیگر منتقل گردد فرزند متعلق به صاحبان نطفه است، هر چند بر مادر جانشین و شوهرش نیز محرم است.

ج: اگر اسپرم زوج گرفته شود و پس از فوت شوهر تلقیح صورت گرفته شود، فرزند مزبور احکام محرمیت را دارد.

د: اگر مرد موقتاً همسر خود را طلاق دهد و آن زن پس از عده به عقد موقت مرد مورد نظر درآید (هر چند اصلاً همدیگر را نبینند) سپس نطفه آن مرد را برداشته و در زمان عقد با تخمک زن ترکیب کنند و پس از بخشش باقیمانده

^۱ . سید علی سیستانی، رساله توضیح المسائل احکام تلقیح و ۲۸۶۴ و ۲۸۶۰ و ۲۸۶۱ و - استفتاءات حضرت آیت الله سیستانی حفظه الله (جلد

اول) ، سؤال ۴۵۱

^۲ . -- مکارم - رساله - مساله ۲۴۴۱ - مساله ۲۴۴۲ - مکارم - سایت - استفتاءات - لقاح خارج رحمی [] مکارم - سایت - استفتاءات - حکم اجاره رحم محارم [] - تزریق اسپرم افراد متعدد در تخمک های اهداء شده یک زن [] مکارم - سایت - . ارث فرزند حاصل از تلقیح نطفه متوفی به زوجه اش [] مکارم - حکم عده زن بعد از جایگزینی نطفه لقاح یافته [] - روش تلقیح مجاز با نطفه بیگانه [] مکارم - سایت - حکم تلقیح نطفه بیگانه [] مکارم - سایت - تلقیح نطفه اجنبی با تخمک زن اجنبیه خارج رحم و انتقال آن به رحم زن [] ناصر مکارم شیرازی، استفتاءات جدید، ج ۲، ص: ۳۲۱ سوال ۹۳۴

مدّت عقد موقت و تجدید عقد دایم با شوهر سابق، نطفه ترکیب شده را در رحم او بکارند. فرزندی که متولد می شود بر آن مرد و زن و اقوام زن محرم است اما بر اقوام مرد محرم نیست.

و: در تلقیح نطفه مرد بیگانه، احکام محرمیت نسبت به صاحب نطفه، زن و بستگانشان جاری می شود همچنین اگر نطفه ترکیب یافته در رحم زن نهاده شود، کودک با شوهر زن محرم است.

۵: در صورتی که تخمدان زنی را به دیگری پیوند زنند و جزء بدن او شود، یعنی پیوند کاملاً بگیرد، در این صورت هرچه از آن متولد شود متعلق به زن دوم است، و رابطه ای با زن اول ندارد.

نکته: تفصیل این بحث در جزوه ای جدا تدوین شده است که لازم است به آنجا رجوع شود.

۳.۱. رضاع (ازدواج هایی که به سبب شیر خوردن حرام می شوند)

۱.۳.۱. محارم رضاعی (حکم کلی)

ازدواج با چه کسانی از جهت رضاعی حرام است؟^۱

الف: ما یحرم بالنسب

هرگاه که رضاع جامع شرایط حاصل شود هر یک از عناوین هفتگانه که موجب محرمیت نسبی می شدند اگر مثل آنها در بحث رضاع حاصل شود موجب ایجاد حرمت می شود ولی اگر به سبب رضاع یکی از عناوین هفتگانه حاصل نشود رضاع موجب حرمت نمی شود (مگر در مواردی که استثناء شده است). (مراجع عظام تقلید)

با اجتماع شرایط رضاع، زن شیرده و شوهرش مادر و پدر بچه شیرخوار می شوند و برادران و خواهران زن شیرده دایی ها و خاله های او و برادران و خواهران شوهر زن شیرده عموها و عمه های او می شوند و فرزندان زن شیرده و شوهرش برادر و خواهر او می شوند.^۲

ب: ما یحرم بالسبب^۳

نکته: منبع این عنوان و تفصیلات آن در بخش محرمات با مصاهره آمده است.

۱. مادر رضاعی زن ؛

۲. دختر و نوه های رضاعی زن (با شروطی)؛

۳. خواهر رضاعی زن (جمع بین دو خواهر یا بیشتر)؛

۱- سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، فصل فی اسباب تحریم، القول فی الرضاع م ۷؛ سید علی سیستانی، الفتاوی المیسره، ص: ۳۰۹ م ۱۱؛ سید علی

سیستانی منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۱۰۵ م ۴۴

۲. منهاج الصالحین (للوحد)، ج ۳، ص: ۳۰۴ (مسأله ۱۲۷۷)

۳. منهاج الصالحین (للوحد)، ج ۳، ص: ۳۰۴ (مسأله ۱۲۷۸)

۴- زنِ پسر رضاعی و زنِ نوه‌های او هرچه پایین آیند(پدرِ رضاعی شوهر)

۵- زنِ پدرِ رضاعی و زنِ پدران او هرچه بالا روند؛

۶- دخترِ رضاعی، خواهرِ همسر و هرچه پایین آیند(بدون اجازه همسر)؛

۷- دخترِ رضاعی، برادرِ همسر و هرچه پایین آیند(بدون اجازه همسر)؛

ج استثناءات

نکته: منبع این عنوان و تفصیلات آن در همین بخشِ محرمات رضاعی آمده است.

لا ینکح أبو المرتضع و المرتضعه فی أولاد صاحب اللبن

لا ینکح أبو المرتضع و المرتضعه فی أولاد المرضعه

نکته: در اینکه در این دو مورد علاوه بر بطلان نکاح آیا زوجین محرم هم می شوند یا نه اختلاف نظر است.

۲.۳.۱. کسانی که به بچه رضاعی حرام می شوند

بچه ای که از زنی شیر خورده است با چه کسانی ازدواجش حرام می شود؟^۱

اگر زنی بچه‌ای را با شرایط آن شیر دهد، آن بچه به این عده محرم می‌شود

اول: خود زن و آن را مادر رضاعی می‌گویند.

دوم: شوهر زن که شیر مال اوست و او را پدر رضاعی می‌گویند.

سوم: پدر و مادر آن زن و پدر و مادر صاحب لبن هر چه بالا روند، اگر چه پدر و مادر رضاعی آنها باشند(زیرا مادر

بزرگ و پدر بزرگ رضائی بچه هستند).

چهارم: بچه‌هایی که از آن زن به دنیا آمده‌اند، یا به دنیا می‌آیند.

بچه‌هایی که از آن زن به دنیا آمده‌اند، یا به دنیا می‌آیند زیرا آنها خواهر و برادرهای رضائی او هستند ولی بچه‌های

رضائی زن شیرده(مرضعه) که آنها را از شیر شوهر دیگری غیر از این شوهری که بچه رضائی از شیر او خورده، شیر داده

بر بچه شیر خوار حرام نمی‌شوند زیرا در نشر حرمت بین دو بچه رضائی اتحاد صاحب لبن شرط است.(حضرت امام،

آیت الله سیستانی)

پنجم: بچه‌های اولاد آن زن هر چه پایین روند، چه از اولاد او به دنیا آمده، یا اولاد او آن بچه‌ها را شیر داده باشند.

بچه‌های نسبی یا رضاعی از اولاد به دنیا آمده از زن شیر ده، زیرا بچه رضاعی عمه یا خاله یا عمو یا دایی رضاعی

۱- سید روح‌الله خمینی، تحریر الوسیله، فصل فی اسباب تحریم، القول فی الرضاع م ۷؛ سید محمد حسن بنی هاشمی توضیح المسائل (محشی - امام

خمینی)، ج ۲، ص: ۳۴۶، ۵۰۳؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۴۶ تا ۴۷ م ۱۰۷ و ۱۰۶

آنها می شود.(آیه الله سیستانی)

ششم: خواهر و برادر آن زن اگر چه رضاعی باشند، یعنی بواسطه شیر خوردن، با آن زن خواهر و برادر شده باشند زیرا خاله یا دایی رضاعی بچه شیر خوار می شوند.

هفتم: عمو و عمه آن زن اگر چه رضاعی باشند.

عمو و دایی و خاله و عمه های زن شیر ده و عمو و عمه های پدر بزرگ ها و مادر بزرگ های آن زن چه نسبی باشند و چه رضاعی زیرا آنها عمو و دایی و خاله و عمه رضاعی بچه شیر خوار هستند.(آیه الله العظمی سیستانی)

هشتم: دایی و خاله آن زن اگر چه رضاعی باشند.

نهم: اولاد شوهر آن زن که شیر مال آن شوهر است(صاحب لبن)، هر چه پایین روند اگر چه اولاد رضاعی او باشند، زیرا بچه شیر خوار یا برادر یا عمو یا دایی یا خواهر یا خاله یا عمه رضاعی آنها می شود.

دهم: پدر و مادر شوهر آن زن که شیر مال آن شوهر است، هر چه بالا روند زیرا آنها پدر بزرگ ها یا مادر بزرگ های رضاعی بچه شیر خوار هستند.

یازدهم: خواهر و برادر شوهری که شیر مال اوست اگر چه خواهر و برادر رضاعی او باشند زیرا آنها عمه یا عموهای رضاعی بچه شیرخوار می شوند.

دوازدهم: عمو و عمه و دایی و خاله شوهری که شیر مال اوست هر چه بالا روند، اگر چه رضاعی باشند. و نیز عده دیگری هم که در مسائل بعد گفته می شود، بواسطه شیر دادن محرم می شوند.(مراجع)

۳.۳.۱. کسانی که به زن شیرده(مرضعه)حرام می شوند

در بحث رضاع چه کسانی به زن شیرده حرام می شوند؟

۱- پسر بچه شیرخوار(مرتضع) زیرا فرزند رضاعی او می شود.

۲- فرزندان بچه شیر خوار، زیرا او مادر بزرگ رضاعی آنها می شود.(آیه الله العظمی سیستانی)

اگر خواهری بچه های خواهر خود را شیر دهد، آیا این خواهر به شوهر خواهرش محرم می شود؟ در ضمن حکم فرزندان او چه خواهد بود؟

جواب: خواهری که شیر داده به پدر بچه شیرخوار محرم نمی شود، ولی فرزندان این خواهر با پدر بچه شیرخوار محرمند.(آیت الله مکارم) ۲

۱. سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، فصل فی اسباب تحریم، القول فی الرضاع م ۷؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳ م ۱۰۶ و ۱۰۸

۲ استفتاءات جدید (مکارم)، ج ۱، ص: ۲۵۱-سؤال ۸۹۸-

۴.۳.۱. کسانی که به فرزندان بچه رضاعی حرام می شوند

در بحث رضاع چه کسانی بر فرزندان بچه رضاعی حرام می شوند؟^۱

۱- مادر صاحب لبن و مادر بزرگ های او و مادر زن شیرده و مادر بزرگ های او بر فرزندان بچه شیرخوار حرام می شوند زیرا مادر بزرگ های رضاعی آنها هستند.

۲- دختران بچه شیرخوار بر پدر بزرگ های صاحب لبن و زن شیرده حرام می شوند زیرا آنها اجداد رضاعی شان می باشند.

۳- خواهران صاحب لبن و خواهران زن شیرده و عمه ها و خاله های او و عمه ها و خاله های اجداد و جدات آن دو بر بچه شیرخوار حرام می شوند زیرا آنها عمه و خاله رضاعی آنها می باشند.

۴- دختران بچه شیرخوار بر برادران صاحب لبن و برادران زن شیرده و عموهای آن دو و دایی های آن دو و عموها و دایی های پدران و مادران آن دو حرام می شوند زیرا آنها عموها و دایی های رضاعی آنها هستند.

۵- دختران نسبی و رضاعی صاحب لبن بر فرزندان بچه شیرخوار حرام می شوند زیرا آنها فرزندان برادر و یا خواهر رضاعی آنها هستند.

۶- فرزندان نسبی زن شیرده بر فرزندان بچه شیرخوار حرام می شوند زیرا آنها فرزندان برادر یا خواهر رضاعی آنها می باشند.

۷- دختران بچه شیرخوار بر بچه های نسبی و رضاعی صاحب لبن حرام می شوند زیرا آنها دختران خواهر یا برادر رضاعی آنها می باشند.

۸- دختران بچه شیرخوار بر بچه های نسبی زن شیرده حرام می شوند زیرا آنها دختران برادر یا خواهر رضاعی آنها می باشند. (آیه الله سیستانی)

۵.۳.۱. کسانی که با شوهر زن شیرده (صاحب لبن) حرام می شوند

۱- بچه شیرخوار و هر چه پایین رود

۲- اولاد پدر بچه شیرخوار

۳- اولاد مادر بچه شیرخوار

آیا شوهر زنی که به بچه ای شیر داده است با محارم فرزند رضاعی خود، می تواند ازدواج کند؟ با خویشان شوهر، چی؟^۲

۱ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، صص ۴۷ و ۴۸ م ۱۱۲ تا ۱۲۰

۲ سید محمد حسن ینی هاشمی توضیح المسائل (محشی - امام خمینی)، ج ۲، ص: ۴۶۶ م ۵۰۴؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۴۶ م ۱۰۹

شوهر آن زن که صاحب شیر است به خواهرهای آن بچه محرم نمی‌شود ولی احتیاطاً مستحب آن است که با آنان ازدواج ننماید و نیز خویشان شوهر به خواهر و برادر آن بچه محرم نمی‌شوند. می‌تواند ازدواج کند (مراجع)

۱- دختران بچه شیرخوار به صاحب لبن حرام می‌شوند زیرا او پدر بزرگ رضاعی آنها است. (آیت الله سیستانی)

۶.۳.۱. کسانی که به پدران و مادران صاحب لبن و زن شیرده حرام می‌شوند

بچه شیرخوار و فرزندان بچه شیرخوار هرچه پایین روند بر پدر و مادر صاحب لبن هرچه بالا روند و پدر و مادر زن شیرده هرچه بالا روند حرام می‌شوند زیرا [پدر و] مادر و دختر رضایی هستند. (حضرت امام) ۱

۷.۳.۱. بررسی کسانی که به پدر بچه رضاعی حرام می‌شوند

پدر بچه ای که از زنی شیر خورده است (ابو المرتضع) ازدواجش با چه کسانی حرام می‌شود؟ ۲

۱- با دخترهای نسبی زن شیر ده ازدواج نکند (حضرت امام، آیت الله سیستانی)

نکته: دختران نسبی زن شیرده بر پدر بچه شیرخوار به سبب نصی که در این زمینه است حرام می‌شوند اگر چه طبق قاعده حرام نیستند چون داخل در عناوین هفتگانه محارم نسبی نمی‌شوند زیرا دختران مرضعه، خواهران فرزندان، ابوالمرتضع می‌شوند و خواهر فرزندان یا از جهت فرزندان بودن حرام می‌شود و یا از جهت ربیبه بودن که در اینجا هیچ یک نیست. (آیه الله سیستانی)

اگر خواهری بچه‌های خواهر خود را شیر دهد، آیا این خواهر به شوهر خواهرش محرم می‌شود؟ در ضمن حکم فرزندان او چه خواهد بود؟

جواب: خواهری که شیر داده به پدر بچه شیرخوار محرم نمی‌شود، ولی فرزندان این خواهر با پدر بچه شیرخوار محرمند. (آیت الله مکارم) ۳

۲- با دخترهای رضاعی زن شیرده ازدواج صحیح است. (حضرت امام، آیت الله سیستانی)

نکته: فرزندان رضاعی مرضعه بر پدر بچه شیرخوار حرام نمی‌شوند اگر چه احتیاطاً مستحب ازدواج نکردن با آنهاست. (آیه الله سیستانی)

۳- با دخترهای نسبی شوهر آن زن (صاحب لبن) ازدواج نکند. (حضرت امام)

بنابر احتیاط واجب با دخترهای شوهر آن زن (صاحب لبن) ازدواج نکند. (آیت الله سیستانی، آیت الله مکارم)

۴- بنابر احتیاط واجب با دخترهای شوهر آن زن (صاحب لبن) ازدواج نکند. (حضرت امام، آیت الله سیستانی)

۱. سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، فصل فی اسباب تحریم، القول فی الرضاع م ۷

۲- سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، فصل فی اسباب تحریم، القول فی الرضاع م ۱۲؛ سید محمد حسن ینی هاشمی توضیح المسائل (محشی - امام

خمینی)، ج ۲، ص: ۴۶۵؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۴۷ م ۱۱۱

۳ استفتاءات جدید (مکارم)، ج ۱، ص: ۲۵۱-سؤال ۸۹۸-

۱.۷.۳.۱. اگر زنی، نوه دختری یا بچه دامادش را شیر دهد ۱ (لا ینکح أبو المریض فی أولاد المریضه)

الف: حکم ادامه زوجیت زن و مرد

اگر زنی بچه دامادش را شیر دهد دخترش بردامادش حرام ابد می شود و ازدواجشان باطل می شود، در این حکم فرقی نیست که آن بچه را با شیر پدر دخترش شیر دهد و یا با شیر دیگری و فرقی نمی کند که بچه دخترش را شیر دهد و یا بچه هم عروس دخترش را، و علت حرمت این است که داماد زن در این حالت پدر بچه شیرخوار است و همسرش دختر زن شیرده می شود و همانطور که بیان شد بر پدر بچه رضاعی حرام است که با اولاد نسبی زن شیرده ازدواج کند، و حصول این امر قبل و بعد از عقد در نشر حرمت فرقی نمی کند. (آیه الله سیستانی)

نکته: در این مساله در صورتی که رضاع بعد از طلاق دادن دختر تمام شود شوهرش حق ندارد مجدداً با دختر عقد کند و اگر رضاع بعد و یا قبل از وفات دختر تمام شود برای شوهرش جایز نیست که با خواهران او ازدواج کند. (آیه الله سیستانی) ۲

اگر زنی فرزند دخترش را شیر دهد، و به عبارت دیگر اگر جده از طرف مادر نوه‌اش را شیر دهد، دخترش - مادر فرزند - بر شوهرش حرام می شود و ازدواجش باطل می شود - چه او را به شیر پدر دختر یا به شیر غیر او - شیر دهد و این به خاطر آن است که شوهر دختر پدر شیرخوار است و زوجه اش دختر مرضعه - جدۀ فرزند - می باشد و تحقیقاً گذشت که بر پدر شیرخوار ازدواج اولاد مرضعه حرام است پس اگر قبلاً از ازدواج منع کند بعداً هم آن را باطل می کند. (حضرت امام)

نکته: اگر شیردادن مادر بزرگ به نوه دختریش بعد از وفات دخترش یا طلاق او یا بعد از وفات شوهر دخترش، باشد چیزی بر آن مترتب نمی شود پس مانعی از آن نیست اگر چه حرمت ازدواج مجدد با مطلقه و خواهر او و همچنین خواهر دختر مرده، بر آن مترتب می شود. (حضرت امام)

احتیاطاً مستحب آن است که زن، بچه دختر خود را شیر کامل ندهد همچنین بچه ای را که شوهر دخترش از زن دیگر دارد و اگر این کار را کرد دخترش بر دامادش حرام نمی شود. (آیت الله مکارم) ۳

ب: محرم شدن یا نامحرم بودن زن و مرد در این حالت

۱.۷.۳.۲. اگر زنی بچه پسرش را شیر دهد

الف: حکم پسر زن و عروسش ۴

۱. سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، فصل فی اسباب تحریم، القول فی الرضاع، تنبیہ (احکام الرضاع) م ۱؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۵۲، م ۱۴۰؛
۲. سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۵۳ م ۱۴۳
۳. مکارم - رساله ۲۱۱۴ واستفتائات - ج ۴ سؤال ۶۲۲.
۴. سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، فصل فی اسباب تحریم، القول فی الرضاع، تنبیہ (احکام الرضاع) م ۱؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۵۳ م ۱۴۴؛ مکارم، رساله م ۲۱۱۵

همسر پسرش بر پسرش حرام نمی شود. (حضرت امام، آیت الله سیستانی، آیت الله مکارم)

ب: سایر آثار رضاع در این حالت. ۱

همسر پسرش بر پسرش حرام نمی شود ولی سایر آثار بر آن مترتب می شود مثلاً بچه شیرخوار بر اولاد عمه ها و عموهایش حرام می شود زیرا عمو یا عمه رضاعی اولاد عموی خود می شود و دایی یا خاله رضاعی اولاد عمه اش می شود. (آیه الله سیستانی)

۱.۳.۷.۳.۱. اگر زنی، بچه داماد شوهرش را با شیر شوهرش شیر دهد ۲ (لا ینکح أبو المرتضع فی أولاد صاحب اللبن)

اگر زنی بچه داماد شوهرش را با شیر شوهرش شیر دهد چه بچه از دختر شوهرش باشد و چه از هم عروس دختر شوهرش، در اینجا بنابر احتیاط واجب عقد دختر شوهر زن باطل و حرمت ابد حاصل می شود و این مساله از باب حرمت نکاح در بچه شیرخوار با اولاد صاحب لبن است. (آیه الله سیستانی)

نکته: در این مساله در صورتی که رضاع بعد از طلاق دادن دختر تمام شود شوهرش حق ندارد مجدداً با دختر عقد کند و اگر رضاع بعد و یا قبل از وفات دختر تمام شود برای شوهرش جایز نیست که با خواهران او ازدواج کند. (آیه الله سیستانی) ۳

اگر زنی فرزند دخترش (یعنی نوه دختریش) را از شیر پدر دختر، شیر دهد ازدواج دختر باطل می شود برای آنچه که گذشت، به اینکه ازدواج پدر شیر خوار در اولاد صاحب شیر حرام است. (حضرت امام)

اگر زنی فرزند دخترش (یعنی نوه دختریش) را با شرایطش شیر داده است، دخترش (مادر فرزند) بر شوهرش حرام شده، و ازدواجشان باطل می شود، و باید از یکدیگر جدا شوند. (امام خامنه ای)

۱.۳.۸. دختر و پسر رضاعی در حالت اتحاد مرضعه و صاحب لبن

اگر چندین دختر و پسر از شیر یک زن شوهر شیر خورده اند آیا میتوانند با همدیگر ازدواج کنند ؟ ۴

اگر زن از شیر یک شوهر چندین بچه را شیر دهد، همه آنان به یکدیگر و به شوهر و به زنی که آنان را شیر داده محرم می شوند. (مراجع)

۱. سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۵۳ ۱۴۴

۲. سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، فصل فی اسباب تحریم، القول فی الرضاع، تنبیه (احکام الرضاع) م: ۱؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۵۳ ۱۴۲؛ رهبری - ادمین - وضعیت: پاسخ داده شده شماره استفتاء: ۷۸۹۰۲۴ تاریخ استفتاء: ۱۳۹۶/۰۴/۲۶ پاسخگو: کتیری ناظر: بهشتی نژاد

۳. سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۵۳ ۱۴۳

۴- سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی توضیح المسائل ج ۲ ص: ۵۰۹ ۲۴۷۷

۹.۳.۱. دختر و پسر رضاعی در حالت اتحاد مرضعه و تعدد صاحب لبن

دختر و پسری از یک زن شیر خورده‌اند؛ ولی شیر هر کدام از شوهر جداگانه بوده است. مثلاً دختر از مریم در زمانی که مریم زن علی بوده، شیر خورده و پسر از مریم در زمانی که زن محمد بوده، شیر خورده است. آیا این دختر و پسر به هم محرم هستند؟^۱

خیر، این دو محرم نیستند؛ چون برای خواهر و برادر رضاعی بودن این دختر و پسر، اتحاد شوهر شرط است؛ یعنی باید شیر آن زن از یک شوهر باشد؛ و گرنه باعث محرمیت نمی‌شود (مراجع). اگرچه بهتر است ازدواج و نگاه محرمان به یکدیگر نکنند. (حضرت امام)

۱۰.۳.۱. دختر و پسر رضاعی در حالت اتحاد صاحب لبن و تعدد مرضعه

اگر دختر و پسری از دو زن که یک شوهر دارند شیر خورده‌اند آیا می‌توانند با هم ازدواج کنند؟^۲ اگر کسی چند زن داشته باشد و هر کدام آنان با شرایط رضاع، بچه‌ای را شیر دهد، همه آن بچه‌ها به یکدیگر و به آن مرد و به همه آن زن‌ها محرم می‌شوند. (مراجع عظام تقلید)

۱۱.۳.۱. اتحاد و تعدد صاحب لبن در حرمت عمه و خاله رضاعی^۳

همانطور که در ایجاد محرمیت بین دو بچه رضاعی و حصول برادری یا خواهری رضاعی بین دو بچه رضاعی اتحاد صاحب لبن شرط است در بحث عمه و عمو و خاله و دایی رضاعی هم رعایت این شرط لازم است لذا برای مثال اگر پدر یا مادر کسی به همراه دختر بچه دیگری از زنی شیر بخورند اگر شیری که هر دو خوردند از یک شوهر بوده آن دختر بچه اکنون عمه یا خاله رضاعی فرد می‌شود ولی اگر شیر از دو شوهر بوده چنین نسبتی حاصل نمی‌شود. (حضرت امام، آیت الله سیستانی)

۱۲.۳.۱. حکم برادرها و خواهرهای بچه رضاعی

آیا انسان می‌تواند با محارم رضاعی برادر و خواهر نسبی خود ازدواج کند؟^۴ اگر زنی بچه‌ای را شیر دهد، به برادرهای آن بچه محرم نمی‌شود. و نیز خویشان آن زن به برادر و خواهر بچه‌ای که شیر خورده محرم نمی‌شوند. پس می‌توانند ازدواج کنند (مراجع عظام تقلید) آیا انسان می‌تواند با محارم برادر و خواهر رضاعی خود ازدواج کند؟^۵ اگر زنی از شیر یک شوهر پسر و دختری را شیر کامل بدهد خواهر و برادر آن دختر به خواهر و برادر آن پسر محرم نمی‌شوند. (بنابر این ازدواجشان مانع ندارد). (مراجع عظام تقلید)

۱- سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی توضیح المسائل ج ۲ ص: ۲۴۷۶م ۵۰۹

۲- سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی توضیح المسائل ج ۲ ص: ۲۴۷۸م ۵۰۹

۳. سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، فصل فی اسباب تحریم، القول فی الرضاع م ۱۱؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۱۳۶م ۵۱

۴- سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی توضیح المسائل ج ۲ ص: ۲۴۶۷م ۵۰۵

۵- سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی توضیح المسائل ج ۲ ص: ۲۴۸۰م ۵۰۹

نکته: لازم به ذکر است سائر مباحث مربوط به رضاع در جزوه مجزا بررسی شده است در اینجا فقط به برخی از مسائل آن اشاره شد.

۱.۳.۳.۱. اگر پسر شیرخوار فرد با دختر شیرخوار برادرش ازدواج کند و مادر بزرگ یکی از آنها را شیر دهد ۱

ازدواجشان باطل می شود (حضرت امام، آیت الله سیستانی)

زیرا شیرخوار اگر مرد باشد پس اگر جدّه پدری او او را شیر دهد عموی زوجه اش می باشد و اگر جدّه مادری او او را شیر دهد دایی زوجه اش می شود و اگر زن باشد بنابر فرض اول عمه شوهرش می باشد و بر فرض دوم خاله او می شود پس به هر حال ازدواج باطل است. (حضرت امام)

زیرا اگر پسر بچه شیرخورده باشد عمو یا دایی زنش می شود و اگر دختر بچه شیر خورده باشد عمه یا خاله شوهرش می شود. (آیه الله سیستانی)

۱.۴.۳.۱. اگر زن بزرگ تر فردی هم عروس (شیرخوارش) را شیر دهد ۲

اگر دارای دو زن - کوچک و بزرگ - باشد پس زن بزرگ، زن کوچک او را شیر دهد، زن بزرگ بر او حرام می شود؛ چون که مادر زنش می شود. و همچنین زوجه صغیره در صورتی که رضاع او از شیر او باشد یا به زوجه کبیره دخول کرده باشد چون که در فرض اول، زن کوچک دخترش می شود و در فرض دوم دختر زوجه مدخول بهایش می شود ولی اگر رضاع از شیر او نباشد و به زوجه کبیره دخول نکرده باشد اگر چه بر او حرام نشده است اما عقد او بهم می خورد. (حضرت امام)

اگر دارای دو زن - کوچک و بزرگ - باشد پس زن بزرگ، زن کوچک او را شیر دهد بنابر احتیاط واجب باید زن بزرگتر را رها کند و زن کوچکتر را مجددا عقد کند. (آیه الله سیستانی)

۱.۵.۳.۱. ایجاد محرمیت بین فرد و همسر برادرش ۳

اگر دو برادر مثلا در یک خانه باشند و زن هر کدام از اینها نسبت به دیگری بیگانه باشند و بخواهند که زن هر کدام اینها از محرمهای دیگری شود تا نگاه کردن به آن زن جایز باشد، برای آنها ممکن است که به این صورت عمل کنند

۱. سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، فصل فی اسباب تحریم، القول فی الرضاع، تنبیه (احکام الرضاع) م ۲؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۵۳ م ۱۴۵

۲. سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله؛ فصل فی اسباب تحریم، القول فی الرضاع م ۱۴؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۵۲ مسألة ۱۳۹

۳. سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، فصل فی اسباب تحریم، القول فی الرضاع، تنبیه (احکام الرضاع)؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۵۲، م ۱۴۰

که هر کدام از آنها دختر بچه‌ای تزویج نمایند و زوجه هر کدام از آنها زوجه دیگری را رضاع کامل شیر دهد پس زوجه هر کدام از آنها مادر زوجه دیگر می‌شود پس، از محارم او می‌گردد و نگاه او به آن حلال می‌شود و ازدواج هر دو دختر بچه باطل می‌شود برای آنکه هر کدام از آنها به رضاع، دختر برادر شوهرش می‌شود. (حضرت امام)

اگر مرد با دختر بچه شیرخواری ازدواج کند و سپس همسر برادرش آن دختر بچه را شیر دهد تا همسر برادر فرد، مادر زنش بشود و جزو محارمش باشد این نحو محرمیت بنابر احتیاط واجب حاصل نمی‌شود مگر اینکه رضاع با شیر مردی غیر از برادر فرد باشد مثل اینکه همسر برادر فرد از شیر شوهر قبلش دختر بچه ای را شیر داده باشد و سپس فرد با آن دختر بچه ازدواج کند. (آیه الله سیستانی)

۱۶.۳.۱. برخی از کسانی که در بحث رضاع حرام نمی‌شود ۱

- ۱- زن شیرده بر پدر بچه شیرخوار و بر برادران و اجداد و عموها و دایی‌ها و و عموها و دایی‌های پدران و مادران او حرام نمی‌شود. (آیت الله سیستانی)
- ۲- مادر بچه شیرخوار و خواهران او و مادر بزرگ‌ها و عمه‌ها و خاله‌ها او و عمه‌ها و خاله‌های پدران و مادران او بر صاحب لبن حرام نمی‌شوند. (آیت الله سیستانی)
- ۳- مادر بچه شیرخوار و مادر بزرگ‌های او بر پدران صاحب لبن حرام نمی‌شوند و بر برادران و عموها و دایی‌های او و عموها و دایی‌های پدران و مادران او نیز حرام نمی‌شوند. (آیت الله سیستانی)
- ۴- مادران صاحب لبن و خواهران و عمه‌ها و خاله‌های او و عمه‌ها و خاله‌های پدران و مادران او بر پدر بچه شیرخوار و اجداد پدر بچه شیرخوار حرام نمی‌شوند. (آیت الله سیستانی)
- ۵- مادر بچه شیرخوار و مادر بزرگ‌های او بر پدران زن شیرده و بر برادران و عموها و دایی‌های او و عموها و دایی‌های پدران و مادران او حرام نمی‌شود. (آیت الله سیستانی)
- ۶- مادران زن شیرده و خواهران و عمه‌ها و خاله‌های او و عمه‌ها و خاله‌های پدران و مادران او بر پدر بچه شیرخوار و اجداد او حرام نمی‌شوند. (آیت الله سیستانی)
- ۷- خواهران و عمه‌ها و خاله‌های بچه شیرخوار و عمه‌ها و خاله‌های پدران و مادران او بر پدر صاحب لبن و اجداد او و برادران او عموها و دایی‌های او و عموها و دایی‌های پدران و مادران او حرام نمی‌شوند. (آیت الله سیستانی)
- ۸- مادران صاحب لبن و خواهران او و عمه‌ها و خاله‌های او و عمه‌ها و خاله‌های پدران و مادران او بر برادران بچه شیرخوار و بر عموها و دایی‌های او و عموها و دایی‌های پدران و مادران او حرام نمی‌شوند. (آیت الله سیستانی)
- ۹- خواهران بچه شیرخوار و عمه‌ها و خاله‌های او و عمه‌ها و خاله‌های پدران و مادران او بر پدر زن شیرده و اجداد او و برادران او و عموها و دایی‌ها او و عموها و دایی‌های پدران و مادران او حرام نمی‌شوند. (آیت الله سیستانی)

۱. سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، صص ۴۸ و ۴۹ تا ۱۲۰ و ص ۵۱ م ۱۳۷

۱۰- مادران زن شیرده و و خواهران او و عمه ها و خاله های او و عمه ها و خاله های پدران و مادران او بر برادران بچه شیرخوار و عموها و دایی های او و عموها و دایی های پدران و مادران او حرام نمی شوند. (آیت الله سیستانی)

۱۱- خواهران بچه شیرخوار بر فرزندان صاحب لبن و نوه های او و بر فرزندان زن شیرده و نوه های او حرام نمی شوند. (آیت الله سیستانی)

خواهران بچه شیرخوار بر فرزندان مرضعه حتی بر بچه ای که با او هم شیر بوده حرام نمی شوند. (حضرت امام) ۱
خواهران و برادران بچه شیرخوار با فرزندان زن شیرده محرم نیستند و ازدواجشان اشکالی ندارد. (امام خامنه ای) ۲
۱۲- دختران صاحب لبن و نوه های او و دختران زن شیرده و نوه های او بر برادران بچه شیرخوار حرام نمی شوند. -
اگر دختر بچه شیرخواری به پسر بچه شیرخواری به سبب رضاع آنها از شیر منتسب به یک مرد حرام شود این حرمت باعث حرمت خواهران هریک از آن دو بر برادران دیگری نمی شود. (حضرت امام، آیت الله سیستانی) ۳

۱۳- اگر زنی پسر شخصی را به شیر شوهرش شیر دهد سپس دختر شخصی دیگر را از شیر همان شوهر شیر بدهد این دختر اگر چه بر آن پسر حرام می شود لیکن خواهرهای هر کدام از آنها به برادرهای دیگری حلال می باشند. (حضرت امام) ۴

۱۴- اگر زنی یکی از افراد ذیل را با شیر شوهرش شیر دهد، زن شیرده بر شوهرش حرام نمی شود: زن شیرده برادر یا خواهرش را شیر دهد- یا فرزند برادر یا فرزند خواهرش را شیر دهد- نوه اش را شیر دهد {البته اگر زن بچه دخترش را شیر دهد حکم نکاح دختر و دامادش در مسائل آینده مطرح می شود}- عمو و عمه اش را- خاله یا دایی اش را- فرزند عمو یا فرزند دایی اش را- فرزند عمه یا خاله اش را- برادر یا خواهر شوهرش را- نوه شوهرش را- فرزند خواهر شوهرش را- فرزند برادر شوهرش- عمو یا عمه شوهرش را- دایی یا خاله شوهرش را. (آیه الله العظمی سیستانی) ۵

اگر زنی یکی از افراد ذیل را با شیر شوهرش شیر دهد، زن شیرده بر شوهرش حرام نمی شود: ۱- زن تو با شیر تو برادرش را شیر دهد. ۲- زن تو با شیر تو پسر برادرش را شیر بدهد. ۳- زن تو عمو یا عمه یا دایی یا خاله اش را شیر دهد. ۴- زن تو به شیر تو فرزند عموی یا فرزند دایی اش را شیر دهد. ۵- زنی، برادر یا خواهر پدر و مادری تو را شیر دهد. ۶- زنی فرزند دخترت را شیر داده حتی اگر مرضعه زوجه تو باشد ۷- زنی فرزند خواهر تو را شیر داده حتی اگر مرضعه زن تو باشد ۸- زنی عمو یا عمه تو، یا دایی یا خاله تو را شیر داده و همچنین است مادر دایی و خاله تو؛ حتی اگر

۱. سید روح الله خمینی، (موسوعة الإمام الخمينی ۳۲ الی ۴۱)، استفتانات (۱۰ جلدی) ج ۹، ص: ۱۱۵ [سؤال ۱۰۳۴۰] ۵۷۹۵۲۴۸۲ و [سؤال ۱۰۳۴۲] ۵۷۹۶۲۸۶۳

۲. وضعیت: پاسخ داده شده شماره استفتاء: ۷۵۷۹۶۱ تاریخ استفتاء: ۲۶/۰۱/۱۳۹۶ پاسخگو: ممتاز ناظر: دهباشی
وضعیت: پاسخ داده شده شماره استفتاء: ۷۴۰۶۲۲ تاریخ استفتاء: ۲۵/۱۱/۱۳۹۵ پاسخگو: اینترنت/واحدنژاد ناظر: دهباشی
۳. سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، فصل فی اسباب تحریم، القول فی الرضاع م ۱۲؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، صص ۴۸ و ۴۹ م ۱۳۱ تا ۱۳۷ و ص ۵۱ م ۱۳۷

۴. سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، فصل فی اسباب تحریم، القول فی الرضاع م ۱۳

۵. سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳ م ۱۴۷

مرضعه زن تو باشد.(حضرت امام) ۱

۹- اگر کسی شیر زن خود را بخورد، زن به مرد حرام نمی‌شود (حضرت امام) ۲

نکته: آنچه که در مورد جواز ازدواج برادران و خواهران بچه رضاعی با فرزندان زن شیرده و فرزندان صاحب لبن بیان شد مختص جایی است که مانعی از ازدواج از محرمات نسبی یا سبب وجود نداشته باشد ولی اگر مانعی بود ازدواج جایز نیست مانند جایی که برادران بچه شیرخوار فرزندان دختر صاحب لبن باشند، زیرا آنها در این صورت فرزندان دختر برای فرزندان صاحب لبن و فرزندان زن شیرده هستند. (آیه الله سیستانی) ۳

۱۷.۳.۱. یکسان بودن حصول رضاع قبل یا بعد از عقد در نشر حرمت ۴

در نشر حرمت به سبب رضاع فرقی نمی‌کند که رضاع قبل از عقد باشد یا بعد از عقد، برای مثال اگر مردی با دختر بچه شیرخواری ازدواج کند و آن دختر بچه را دختر مرد یا مادر او یا خواهر او یا دختر برادرش یا دختر خواهرش یا همسر برادرش با شیر برادرش او را شیر دهد عقد باطل می‌شود و دختر بچه شیرخوار بر او حرام می‌شود زیرا با رضاع دختر یا خواهر یا دختر خواهر و یا دختر برادر مرد می‌شود. (حضرت امام، آیت الله سیستانی)

۱۸.۳.۱. اعتراف مرد به نسبت رضاعی با زن ۵

اگر مرد به حرمت زنی با خودش به سبب رضاع و شیرخوارگی اعتراف کند و امکان صدقش وجود داشته باشد حق ازدواج با آن زن را ندارد و اگر بعد از عقد با آن زن چنین ادعایی کند و زن او را تصدیق کند حکم به بطلان عقد می‌شود و اعتراف زن نیز در این مساله مانند اعتراف مرد است. (آیه الله العظمی سیستانی)

۱۹.۳.۱. شک در تحقق محرمیت رضاعی

اگر در محرمیت به واسطه رضاع شک وجود داشته باشد ازدواج چه حکمی دارد؟ ۶
در صورت شک در تحقق رضاع، محرمیت ایجاد نمی‌شود و ازدواج صحیح است. (امام خامنه ای)

۱. سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، فصل فی اسباب تحریم، القول فی الرضاع، تنبیه (احکام الرضاع) م ۳

۲. سید روح الله خمینی، (موسوعة الإمام الخمينی ۳۲ الی ۴۱)، استفتانات (۱۰ جلدی) ج ۹، ص: ۱۰۰ [سؤال ۱۰۳۱۷] ۵۷۷۳۲۸۸۴

۳. سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۴۹ م ۱۳۲

۴. سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، فصل فی اسباب تحریم، القول فی الرضاع م ۱۴؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۵۳ م ۱۴۱

۵. سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳ ص ۵۵ م ۱۴۹

۶. وضعیت: پاسخ داده شده شماره استفتاء: ۸۹۲۵۹۵ تاریخ استفتاء: ۱۳۹۷/۰۴/۲۵ پاسخگو: یردی محمد ناظر: سلیم زاده

۱.۳.۲۰. چند استفتاء در باب رضاع

خواهر بزرگ خواهر کوچکش را سه روز پی در پی شیر داده و میانش هم چیزی نخورده، حالا دختر و پسر این دو خواهر با هم ازدواج کرده اند، تکلیف چیست؟^۱

جواب: اگر مُحَرَّر است شیر خوردن مذکور شرایطی که موجب محرمیت رضاعی می شود را که دارا بوده است، این دو نفر از محارم رضاعی هم محسوب می شوند و حق ازدواج با هم را ندارند و اگر از این امر اطلاع نداشته اند و ازدواج نموده اند عقدشان باطل است و چنانچه آمیزش با زن صورت گرفته، حکم وطی به شبهه را دارد و وی باید عده وطی به شبهه نگه دارد سپس می تواند با دیگری ازدواج نماید و مبدأ عده وطی به شبهه ای که همراه خواندن عقد فاسد بوده بنابر احتیاط واجب از هنگام برطرف شدن شبهه و تبیین حال حساب می شود نه از هنگام فراغ از وطی. (آیت الله سیستانی)

فصل دوم: مصاهره و ملحقات آن (لواط، ازدواج با زن زنا کار، ازدواج با زن شوهر دار و...)

۱.۲. معنای مصاهره

مصاهره به چه معناست؟^۲

علاقه (و ارتباطی) است که بر اثر اموری مانند ازدواج، نزدیکی از روی شبهه، زنا، نگاه یا لمس و... بین یکی از زن و شوهر با اقوام دیگری بوجود می آید و در مواردی موجب حرمت نکاح می شود.

۲.۲. کسانی که به سبب مصاهره حرام می شوند

۱.۲.۲. خلاصه و عناوین محرمات به مصاهره

به سبب نکاح مرد و زنی با یکدیگر چه ازدواج هایی حرام می شود؟^۳

۱. مادر زن و مادر بزرگ هایش و هرچه بالا روند؛

۲. دختر و نوه های زن (با شروطی)؛

۳. زن پسر و زن نوه ها و هرچه پایین آیند؛

۴. زن پدر و پدر بزرگ ها و هرچه بالا روند؛

۱. استفتاءات حضرت آیه الله سیستانی، ج ۱، سؤال ۲۷۶:

۲- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی، کتاب النکاح، فصل فی المحرمات بالمصاهره؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، فصل فی اسباب تحریم، القول فی المصاهره؛

۳- سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، ج ۲، ص: ۲۷۷ م ۱ تا ۴ القول فی المصاهره و ما يلحق بها عروة الوثقی، سید محمد کاظم طباطبایی یزدی فصل فی المحرمات بالمصاهره م ۱ و ۳ و ۹ و ۳۹؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی توضیح المسائل، ج ۲، م ۲۳۸۶ و ۲۳۸۹؛ سایت رهبر معظم انقلاب:

۵. خواهر زن (جمع بین دو خواهر یا بیشتر)؛

۶. دختر خواهر، همسر و هر چه پایین آیند (بدون اجازه همسر)؛

۷. دختر برادر، همسر و هر چه پایین آیند (بدون اجازه همسر)؛

لازم به ذکر است چهار مورد اول حرام ابدی هستند و سه مورد بعد حرام موقت؛ یعنی بعد از طلاق یا فوت همسر در خواهر زن و با اجازه همسر، عقد با دختر خواهر یا دختر برادر همسر صحیح می باشد.

۲.۲.۲. تفصیل محرمات به مصاهره

۱.۲.۲.۲. مادر زن و مادر بزرگ های زن

حکم ازدواج با مادرزن را بیان کنید. ۱

به صرف عقد، مادرزن و مادر بزرگ های زن (هر چه بالا روند)، بر داماد محرم می شوند و ازدواج با آنها حرام ابد می شود (حضرت امام، آیت الله مکارم)

؛ اعم از اینکه:

۱. عقد، دائم باشد یا موقت. (حضرت امام)

۲. نسبی باشند یا رضاعی (حضرت امام، آیت الله مکارم)

۳. مادر بزرگ پدری باشند یا مادری (مراجع)

۴. عقد شده مدخوله باشد یا غیرمدخوله. (مراجع)

۵- عقد شده کوچک باشد یا بزرگ

نکته: مردی که بیش از یک زن دارد داماد هر یک از زنهای آنها با همان زن محرم است. ۲

۲.۲.۲.۲. زن پدر یا زنی یکی از پدر بزرگ ها

حکم ازدواج با عقد شده پدر و پدر بزرگها را بیان کنید. ۳

کسی که به عقد پدر یا پدر بزرگ انسان (هر چه بالا روند) درآید به صرف عقد و ازدواج با انسان محرم می شود و ازدواج با او حرام ابد می شود (یا به عبارتی دیگر: پسر شوهر و نوه پسر و دختری او هر چه پایین آیند به زن او محرم هستند). (مراجع)

؛ اعم از اینکه: ۱. عقد دائم باشد یا موقت (حضرت امام، آیت الله مکارم)

۱. سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، فصل فی اسباب تحریم، القول فی المصاهره، م ۲؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی توضیح المسائل مراجع، ص: ۴۶۴ م ۲۳۸۵؛ سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروه الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی المحرمات بالمصاهره، م ۳ (حواشی حضرت امام و آیت الله مکارم)؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۵۷ م ۱۵۷

۲. استفتاءات جدید (مکارم)، ج ۱، ص: ۲۱۵ سؤال ۷۲۶-

۳. سید محمد کاظم طباطبایی یزدی، عروه الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی المحرمات بالمصاهره، م ۱ (حواشی حضرت امام و آیت الله مکارم)؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی توضیح المسائل مراجع، ص: ۴۶۵ م ۲۳۸۹؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۵۷ م ۱۵۵

۲. نسبی باشند یا رضاعی (حضرت امام، آیت الله مکارم)

۳. پدر بزرگها پدری باشند یا مادری (مراجع)

۴. عقدشده مدخوله باشد یا غیرمدخوله (حضرت امام، آیت الله مکارم)

۵. زمان عقد، فرزندان و نوه‌ها باشند یا بعد به دنیا آیند (مراجع)

نکته: مادر زن بابا و خواهران زن بابا با انسان محرم نیستند و ازدواج با آنها اشکالی ندارد. (حضرت امام) ۱

۳.۲.۲.۲. زن پسر یا زن یکی از نوه‌ها (پدر شوهر)

حکم ازدواج با عقدشده پسر و نوه‌ها را بنویسید. ۲

کسی که به عقد پسر انسان (و هر چه پایین رود) درآید به صرف عقد و ازدواج محرم انسان می شود و ازدواج با او

حرام ابد می شود (حضرت امام، آیت الله مکارم)

؛ اعم از اینکه :

۱. عقد، دائم باشد یا موقت (حضرت امام، آیت الله مکارم)

۲. نسبی باشند یا رضاعی (حضرت امام، آیت الله مکارم)

۳. عقدشده مدخوله باشد یا غیرمدخوله (حضرت امام و آیت الله مکارم)

۴- نوه دختری باشند یا پسری (مراجع)

۵. پسر و نوه و عقد شده بزرگ باشند یا کوچک .

۶- در موقع عقد باشند، یا بعداً به دنیا بیایند. (مراجع)

نکته: عروس زوجه محرم نیست

تنها عروس خود انسان یعنی همسر پسرش بر او محرم است نه عروس همسرش. (آیت الله مکارم) ۳

۴.۲.۲.۲. دختر زن (ربیه)

حکم ازدواج با دختر زن (ربیه) را بیان کنید. ۴

ازدواج با دختر و نوه‌های زن (هر چه پایین روند) به شرط اینکه با آن زن دخول شده باشد، حرام است؛ (مراجع)

اعم از اینکه:

۱. نوه دختری باشد یا پسری (مراجع)

۱. سید روح الله خمینی، استفتانات (۱۰ جلدی)، (موسوعة الإمام الخمينی ۳۲ الى ۴۱)، ج ۹، ص: ۹۶ [سؤال ۱۰۳۰۸] ۷۴۱-۲۰۳۳
۲. سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی المحرمات بالمصاهرة، م ۱ (حواشی حضرت امام و آیت الله مکارم)؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۵۷ م ۱۵۶، سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی توضیح المسائل، ج ۲، م ۲۳۸۹
۳. استفتاءات جدید (مکارم)، ج ۱، ص: ۲۱۳ سؤال ۷۱۷-
۴. سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی المحرمات فی المصاهرة، م ۳ و ۴؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی توضیح المسائل مراجع، م ۲۳۸۶؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۵۸ و ۵۹ و ۱۵۹ و ۱۶۰؛

۲. دختر زن در خانه ناپدیری زندگی کند یا جدا باشد (حضرت امام، آیت الله مکارم)

۳. دختر در زمان عقد موجود باشد یا بعد از طلاق مادرش و ازدواج با دیگری به دنیا آید. (مراجع)

۴. دخول از پشت باشد یا جلو (حضرت امام)

اگر دخول از جلو باشد محرمیت حاصل می شود و در دخول از پشت بنابر احتیاط واجب موجب محرمیت می شود. (آیت الله مکارم)

۵. در فرد سالم حشفه داخل شود و در کسی که حشفه اش قطع شده به مقدار حشفه داخل شود. (آیت الله مکارم)
در فرد سالم حشفه داخل شود و در کسی که حشفه اش قطع شده به مقداری که مسمی دخول محقق شود. (حضرت امام)

۶. دخول در خواب باشد یا بیداری (حضرت امام، آیت الله مکارم)

۷. دخول به اختیار باشد یا جبر یکی از زن و شوهر. (حضرت امام، آیت الله مکارم)

۸- انزال بر فرج بدون دخول کفایت نمی کند حتی اگر به این وسیله زن حامله شود. (حضرت امام، آیت الله سیستانی ۱، آیت الله مکارم)

۹- عقد دائم یا موقت باشد

۲.۲.۲.۱.۴.۱. صدق ربیبه با وارد کردن نطفه در رحم مادر دختر بدون دخول

اگر زن متعه غیر مدخوله بواسطه ریختن منی بدون دخول ابستن شود یا بعد از وضع حمل و رضاع طفل و انقضای مدتش میتوان با دختر رشیده او نکاح کرد یا صرف غیر مدخوله بودن با وجود حمل از شوهر نکاح با ربیبه را جایز نمیکند؟^۲

در صورتی که نزدیکی صورت نگرفته و دخول حاصل نشده، اشکال ندارد. (امام خامنه ای)

۲.۲.۲.۲.۴.۲. حکم ازدواج با ربیبه در صورت عدم دخول با مادرش^۳

اگر مرد با زنی ازدواج کند که آن زن از شوهر قبلی خود دختری دارد تا زمانی که مرد با زن نزدیکی نکند دختر زن بر مرد حرام نمی شود ولی جمع بین مادر و دختر جایز نیست یعنی در صورتی مرد می تواند با دختر زن ازدواج کند که مثلاً زنش را طلاق دهد یا زنش فوت کند و غیره. (حضرت امام)

اگر مرد با زنی ازدواج کند که آن زن از شوهر قبلی خود دختری دارد تا زمانی که مرد با زن نزدیکی نکند دختر زن بر مرد حرام نمی شود ولی بنابر احتیاط واجب جمع بین مادر و دختر جایز نیست یعنی در صورتی مرد می تواند با دختر زن

۱. سیستانی، استفتاءات نجف، سوال ۱۵۲۳- امرأة تزوجت ولم یدخل بها زوجها ولكن لقحت بماء زوجها فحملت أو لم تحمل فهل للرجل أن یتزوج بنتها بعد طلاقها؟ وهل علیها علی الفرض زوال البکارة بالوضع أن تستجیز الولی فی زواجها؟ الجواب: أ- لا یبعد ذلک. ب- نعم الظاهر ذلک.

۲. رهبری-ادمین-وضعیت: پاسخ داده شده شماره استفتاء: ۷۴۷۷۷۰ تاریخ استفتاء: ۱۹/۱۲/۱۳۹۵ پاسخگو: صیوری ناظر: دهباشی

۳. سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، فصل فی اسباب التحريم، القول فی المصاهره، م ۳؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۵۷؛ ۱۵۸؛ ناصر مکارم شیرازی، سایت، استفتاءات، طلاق، عده طلاق، حکم ازدواج با خواهر و دختر زوجه غیر مدخوله بعد از طلاق؛

۳- فرقی ندارد هر دو خواهر یا یکی از آنها از زنا باشند. (حضرت امام)
به احتیاط واجب ملحق به نسب شرعی است. (آیت الله مکارم)

۴- پدری یا پدر و مادری یا مادری باشند.

۵- عقدشده مدخوله باشد یا غیرمدخوله.

حکم عقد کسی که با خواهر زنش ازدواج کرده

اگر شخصی بعد از عقد زنش با خواهر زنش ازدواج کند تکلیف چیست؟
عقد دوم باطل است ولی عقد همسر اولی صحیح است اعم از اینکه عقد دومی قبل از وطی اولی باشد یا بعد وطی (حضرت امام، آیت الله مکارم، آیت الله سیستانی)

نزدیکی با همسر بعد از ازدواج با خواهرش

اگر کسی با خواهر زنش ازدواج کند حکم وطی با زنش چه می شود؟
الف: اگر نمی دانسته که زن دومی خواهر زن اولش است:
بنابر احتیاط واجب نزدیکی با همسر اولش قبل از اتمام عده خواهرش حرام است. (حضرت امام، آیت الله مکارم)
ب: اگر می دانسته که زن دومی خواهر زن اولش است:
وطی با زنش حرام نمی شود اگر چه با خواهرش وطی کرده باشد. (حضرت امام، آیت الله مکارم)

ازدواج با خواهر زن در عده خواهرش

الف: عده رجعی

اگر زنش را طلاق رجعی دهد حکم ازدواج با خواهر زن در عده این طلاق رجعی را بیان کنید.
در عده طلاق رجعی، جایز نیست با خواهر زن ازدواج کند، مگر بعد از اتمام عده. (مراجع).

ب: عده بائن (غیر از عده متعه)

حکم ازدواج با خواهر زن در عده بائن (غیر از عده متعه) را بیان کنید.

۱- سید محمد کاظم طباطبائی یزدی عروه الوثقی مع التعليقات، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی المحرمات بالمصاهره م ۴۲؛ سید علی سیستانی منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۶۰ م ۱۷۴؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، فصل فی اسباب التحريم، القول فی المصاهره م ۱۵

۲- سید محمد کاظم طباطبائی یزدی عروه الوثقی مع التعليقات، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی المحرمات بالمصاهره، م ۴۲ (حواشی حضرت امام و آیت الله مکارم)

۳. سید محمد کاظم طباطبائی یزدی عروه الوثقی مع التعليقات، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی المحرمات بالمصاهره، م ۴۸ (حواشی حضرت امام و آیت الله مکارم)؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی توضیح المسائل مراجع، م ۳۳۹۱؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۶۱ م ۱۷۷؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، فصل فی اسباب التحريم، القول فی المصاهره م ۱۹

۴. سید محمد کاظم طباطبائی یزدی عروه الوثقی مع التعليقات، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی المحرمات بالمصاهره، م ۴۸ (حواشی حضرت امام و آیت الله مکارم)؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی توضیح المسائل مراجع، م ۳۳۹۱؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۶۱ م ۱۷۷؛ ناصر مکارم شیرازی، سایت، استفتاءات، ازدواج و زناشویی، زانی که ازدواج با آنها حرام، حکم ازدواج با خواهر زن بعد از فوت همسر -و- حکم ازدواج با خواهر

بعد از طلاق بائن، مثل طلاق قبل از دخول یا خلع و مبارات، یا طلاق سوم یا در جایی که جدایی به فسخ باشد بلافاصله بعد از طلاق یا جدایی می‌توان با خواهرزن ازدواج کرد. (حضرت امام).

بعد از طلاق بائن، مثل طلاق قبل از دخول یا خلع و مبارات، یا طلاق سوم یا در جایی که جدایی به فسخ باشد بلافاصله بعد از طلاق یا جدایی می‌توان با خواهرزن ازدواج کرد البته احتیاط مستحب آن است که در عده طلاق بائن با او ازدواج نکند، همچنین در عده متعه، خواه بعد از تمام شدن مدّت باشد و یا بخشیدن مدّت (همچنین) مرد می‌تواند بلافاصله بعد از فوت همسر با خواهر زن ازدواج نماید. (آیه الله مکارم)

اگر مردی زنش را طلاق بائن بدهد (غیر از متعه) مثلاً طلاق سومی زن یا زنش عده نداشته باشد مثل صغیره و غیر مدخوله و یائسه، جایز است بعد از طلاق زنش بلافاصله با خواهر زنش ازدواج کند. (آیه الله سیستانی)

نکته: رجوع به بذل بعد از ازدواج با خواهر زن در طلاق بائن، در کتاب طلاق بررسی شده است.

ج: عده متعه

آیا در عده متعه می‌شود با خواهرزن ازدواج کرد؟^۱

احتیاط مستحب آن است که در عده متعه با خواهر زنش ازدواج نکند، خواه بعد از تمام شدن مدّت باشد و یا بخشیدن مدّت. (آیت الله مکارم)

لو كانت متمتعاً بها و انقضت مدتها أو وهبها لا يجوز على الأحوط لو لم يكن الأقوى نكاح أختها قبل انقضاء العدة و إن كانت بائنة (حضرت امام)

بنابر احتیاط واجب مرد نمی‌تواند در عده عقد موقت با خواهر زنش ازدواج کند اگرچه این عده بائن می‌باشد. (آیه الله سیستانی)

جایز نیست. (امام خامنه ای) ۲

د: عده ارتداد زن

پرسش: در فاصله ای که زن مرتد برای توبه محبوس می‌شود، مرد می‌تواند با خواهر وی ازدواج کند و یا زن پنجم بگیرد؟^۳

زن؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، فصل فی اسباب التحريم، القول فی المصاهره م ۱۹

۱. سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی مع التعليقات، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی المحرمات بالمصاهره، م ۴۸ (حواشی حضرت امام و آیت الله مکارم)؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی توضیح المسائل مراجع، م ۲۳۹۱؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۶۱ م ۱۷۷؛ ناصر مکارم شیرازی، سایت، استفتاءات، ازدواج و زناشویی، زنانی که ازدواج با آنها حرام، حکم ازدواج با خواهر زن بعد از فوت همسر -و- حکم ازدواج با خواهر زن؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، فصل فی اسباب التحريم، القول فی المصاهره م ۱۹

۲. سایت ادمین، (سیستم مدیریت سایت، استفتاء استانها ۲۳۹۱)

۳. ناصر مکارم شیرازی، سایت، استفتاءات، طلاق، [متفرقه طلاق] حکم ازدواج با خواهر زن در صورت ارتداد همسر

پاسخ : باید عده تمام شود.(آیه الله مکارم)

ازدواج با خواهر مزنی بها در مدت استبراء رحم مزنی بها

اگر با زنی زنا کند آیا جایز است با خواهر او در مدت استبراء ازدواج نماید؟^۱

جایز است (حضرت امام، آیت الله مکارم)

ازدواج با خواهر موطوءه به شبهه در عده وطی به شبهه

اگر با زنی وطی به شبهه کند آیا جایز است با خواهر او در مدت عده ی وطی به شبهه ازدواج کند؟^۲

جایز است زیرا عده بائن است بلی احتیاط مستحب این است که بعد از خروج از عده باشد مخصوصا در صورتی که

شبهه از طرف زوج باشد و زنا از طرف زوجه (حضرت امام، آیت الله مکارم)

۶.۲.۲. ازدواج با دختر برادر و دختر خواهر زن

حکم ازدواج با دختر برادر و دختر خواهر زن چیست؟^۳

ازدواج با دختر خواهر یا دختر برادر همسر جایز نیست؛ مگر با اجازه همسر.(مراجع)

؛ پس اگر کسی با دختر خواهر یا دختر برادر زنش بدون اذن زنش ازدواج کند صحت ازدواج متوقف بر اجازه زنش

است که اگر اجازه دهد عقد صحیح است وگرنه باطل است(سیستانی؛ و اگر زنش علم به این ازدواج پیدا کند و سکوت

کند و بعدا اجازه دهد بازهم ازدواج صحیح می شود). (حضرت امام، آیت الله سیستانی)

در مورد حکم فوق فرقی نمی کند که:

۱. نسبی باشند یا رضاعی(حضرت امام، آیت الله سیستانی، آیت الله مکارم)

۲. ازدواج با آنها دائم باشد یا موقت (امام ، صافی، سیستانی: یا مختلف) (حضرت امام، آیت الله سیستانی، آیت الله

مکارم)

۳. عمه و خاله در حال عقد(به عقد)علم داشته باشند یا جاهل باشند(آیت الله سیستانی، آیت الله مکارم)

و یا اطلاع از عقد پیدا نکنند و یا اینکه هیچ گاه اطلاع پیدا نکنند. (آیت الله سیستانی، آیت الله مکارم)

بنابر احتیاط واجب فرقی نمی کند عمه و خاله در حال عقد(به عقد)علم داشته باشند یا جاهل باشند و یا اطلاع از عقد

پیدا نکنند و یا اینکه هیچ گاه اطلاع پیدا نکنند. (حضرت امام)

۱- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروه الوثقی مع التعليقات، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی المحرمات بالمصاهرة، م ۴۹ (حواشی حضرت امام و آیات عظام مکارم، فاضل، خویی، نوری)

۲- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروه الوثقی مع التعليقات، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی المحرمات بالمصاهرة، م ۴۹ (حواشی حضرت امام و آیت الله مکارم)

۳- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی، عروه الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی المحرمات بالمصاهرة م ۹ و ۱۰ و ۱۳؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، فصل فی اسباب التحريم، القول فی المصاهرة م ۹ و ۱۰؛ سیستانی، منهاج الصالحین، م ۱۶۱؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی توضیح المسائل مراجع، م ۲۳۹۲.

۴. هر دو کوچک باشند یا بزرگ یا یکی بزرگ و دیگری کوچک. (حضرت امام، آیت الله سیستانی)
- بنابر احتیاط واجب فرقی نمی کند که هر دو کوچک باشند یا بزرگ یا یکی بزرگ و دیگری کوچک. (حضرت امام)
- اگر عمه یا خاله صغیر باشند اجازه دادن عقد دختر خواهر یا دختر برادرشان توسط ولی آنها به احتیاط واجب صحیح نیست مگر اینکه ضرورتی برای این کار باشد. (آیت الله مکارم)
۵. همسر، عمه یا خاله خود آن زن باشد یا عمه و خاله پدر و مادر و اجداد او؛ (حضرت امام، آیت الله سیستانی، آیت الله مکارم)
۷. مسلمان باشند یا کافر یا مختلف. (حضرت امام، آیت الله مکارم)

کفایت رضایت باطنی عمه یا خاله و یا لزوم اظهار کلامی

- آیا در اجازه رضایت باطنی کفایت میکند؟^۲
- بنابر احتیاط واجب لازم است اظهار به اذن کلامی یا رفتاری و صرف رضایت باطنی کافی نیست. (حضرت امام، آیت الله مکارم)

حکم عقد با سکوت عمه یا خاله

- اگر زنی بفهمد شوهرش برادرزاده یا خواهرزاده او را عقد کرده و حرفی نزند، آیا عقدشان صحیح است؟^۳
- چنانچه بعداً رضایت ندهد عقد آنان باطل است بلکه اگر از حرف نزدنش معلوم باشد که باطناً راضی بوده احتیاط واجب آن است که شوهرش از برادرزاده او جدا شود مگر آن که اجازه دهد. (حضرت امام)
- چنانچه بعداً رضایت ندهد عقد آنان باطل است. (آیت الله سیستانی)
- حکم ازدواج با عمه یا خاله زن بعد از ازدواج با او
- اگر با زنی ازدواج کند و بعد با عمه یا خاله او ازدواج نماید حکمش چیست؟^۴
- جایز است حتی اگر عمه و خاله نسبت به موضوع جاهل باشند. (حضرت امام، آیت الله سیستانی، آیت الله مکارم)
- نکته: در این حالت عمه و خاله خیار فسخ عقد خود یا عقد دختر برادر یا دختر خواهر خود را نیز ندارند. (حضرت امام، آیت الله سیستانی)

۱- یعنی ازدواج با دختر خواهر زن و دختر دختر خواهر زن و هرچه پایین رود و همچنین نسبت به دختر برادر زن

۲- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی، عروة الوثقی مع التعليقات، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی المحرمات بالمصاهرة، م ۱۴ (حواشی حضرت امام و آیت الله مکارم)؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی توضیح المسائل مراجع، ص: ۴۶۶ م ۲۳۹۳؛

۳- سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی توضیح المسائل مراجع، ص: ۴۶۶ م ۲۳۹۳

۴- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی مع التعليقات، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی المحرمات بالمصاهرة، م ۹؛ سید علی سیستانی منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۵۸؛ ۱۶۲؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، فصل فی اسباب التحريم، القول فی المصاهرة م ۹.

اجازه عمه یا خاله بعد از عقد

اگر مردی با خواهر زاده یا برادر زاده همسرش بدون اذن عمه یا خاله ازدواج کند و سپس آن عمه یا خاله عقد را اجازه کند حکم چیست؟^۱
عقد صحیح است . (مراجع)

انصراف عمه یا خاله از اجازه بعد از عقد

هرگاه عمه و خاله اذن بدهند که همسر آنها با خواهر زاده یا برادر زاده ازدواج کنند و بعد از عقد از اذن خود برگردند حکم چیست؟^۲
عقد صحیح است و رجوع از اذن اثری در بطلان عقد ندارد. (حضرت امام، آیت الله سیستانی ، آیت الله مکارم)

انصراف عمه یا خاله از اجازه قبل از عقد

اگر عمه و خاله برای ازدواج دختر و برادر خود اجازه دهند و قبل از ازدواج منصرف شوند حکم ازدواج آنها چه می شود
۳؟
اذن سابق باطل است. (حضرت امام، آیت الله سیستانی، آیت الله مکارم)

اگر زن انسان بعد از ازدواج، دختر خواهر یا دختر برادر رضاعی زن دیگرش شود

اگر بعد از ازدواج با دو زن یکی از آنها به وسیله شیر خوردن دختر خواهر رضاعی یا دختر برادر رضاعی همسر دیگر انسان بشود تکلیف چیست؟^۴
ازدواج صحیح است و باطل نمی شود . (حضرت امام، آیت الله مکارم)

حکم ازدواج با نوه برادرزن و نوه خواهرزن (و هرچه پایین رود)

حکم ازدواج با نوه برادر همسر و نوه خواهرزن را بیان کنید ؟^۵
جایز نیست زیرا فرقی بین دختر خواهر زن و نوه خواهر زن نیست همچنان که فرقی بین دختر برادر زن و نوه برادر زن نیست (عمه و خاله دور و نزدیک فرقی ندارند) . (حضرت امام، آیت الله مکارم)

۱- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی المحرمات بالمصاهرة، م ۲۰ (حواشی حضرت امام و آیت الله مکارم) سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی توضیح المسائل مراجع، م ۲۳۹۲.

۲- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی ج ۲، همان م ۱۶؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۵۸ م ۱۶؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله ، کتاب النکاح، فصل فی اسباب التحريم، القول فی المصاهرة م ۱۱

۳- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی، عروة الوثقی مع التعليقات، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی المحرمات بالمصاهرة، م ۱۵ (حواشی حضرت امام و آیت الله مکارم)؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۵۸ م ۱۶؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، فصل فی اسباب التحريم، القول فی المصاهرة م ۱۱

۴- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی ، فصل فی المحرمات بالمصاهرة، م ۲۴.

۵- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی ، فصل فی المحرمات بالمصاهرة، م ۱۳.

لزوم اذن با جنون عمه و خاله

۳.۲. ملحقات محرمات به سبب مصاهره

۱.۳.۲. لواط

کسانی که به سبب لواط حرام می شوند

حکم خواهر و مادر و دختر فاعل و مفعول

با لواط کردن، ازدواج با چه کسانی حرام می شود؟^۱

خواهر و مادر و دختر لواط دهنده بر لواط کننده با شروطی حرام می شوند (مراجع عظام تقلید)

عکس آن حرام نیست؛ یعنی مادر و دختر و خواهر لواط کننده بر لواط دهنده حرام نیستند. (حضرت امام، آیت الله مکارم، آیت الله سیستانی).

فرقی بین مادر و خواهر و دختر رضاعی و نسبی نیست. (حضرت امام).

احتیاط واجب آن است که اگر با پسری (العیاذ بالله) لواط کرده، با دختر و خواهر و مادر رضاعی آن پسر ازدواج نکند. (آیت الله مکارم)

خواهر لواط دهنده فرق نمی کند؛ ابی، امی یا ابوینی باشد. (حضرت امام)^۲

حکم مادر بزرگ ها و نوه های مفعول

آیا مادر بزرگ و نوه دختر لواط دهنده، حکم مادر و دختر را دارد؟^۳

مادر مفعول و هرچه بالا روند و دختر مفعول هرچه پایین روند در حکم مادر و دختر مفعول هستند. (حضرت امام، آیت الله مکارم، آیت الله سیستانی).

حکم دختر خواهر یا دختر برادر مفعول

آیا ازدواج با دختر خواهر یا دختر برادر لواط دهنده بر لواط کننده حرام است؟^۴

ازدواج با دختر خواهر یا دختر برادر لواط دهنده حرام نیست (حضرت امام، آیت الله سیستانی، آیت الله مکارم).

۱- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی، کتاب النکاح، فصل فی التزویج فی العده، م ۲۱ با حواشی حضرت امام و آیت الله مکارم؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع، م ۲۴۰۵؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۶۳ م ۱۸۸

۲. سید روح الله خمینی، استفتانات (۱۰ جلدی) (موسوعة الإمام الخمينی ۳۲ الی ۴۱)، ج ۹، ص: ۱۶۲ [سؤال ۱۰۴۳۵] ۵۸۶۵۲۵۶۰

۳- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی، کتاب النکاح، فصل فی التزویج فی العده، م ۲۱ با حواشی حضرت امام و آیت الله مکارم؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع، م ۲۴۰۵؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۶۳ م ۱۸۵

۴. سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی، کتاب النکاح، فصل فی التزویج فی العده، م ۲۱ با حواشی حضرت امام و آیت الله مکارم؛ سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۶۳ م ۱۸۸؛

ازدواج پسر فاعل با دختر یا خواهر یا مادر مفعول

آیا ازدواج پسر لواط‌کننده با دختر یا خواهر یا مادر لواط‌دهنده صحیح است؟^۱
ازدواج صحیح است؛ اگرچه احتیاط مستحب است که با دختر لواط‌دهنده ازدواج نکند. (حضرت امام، آیت الله مکارم)

شرایط تحقق حرمت با لواط

شک در دخول

اگر شک کند که دخول شده است، آیا موجب حرمت ابدی می‌شود؟^۲
موجب حرمت نمی‌شود (مراجع عظام تقلید).

گمان به دخول

اگر گمان کند که دخول شده است، آیا موجب حرمت ابدی می‌شود؟^۳
موجب حرمت نمی‌شود. (حضرت امام، آیت الله سیستانی).

دخول بخشی از حشفه

آیا در لواط‌کردن اگر بخشی از حشفه داخل شود، حکم کل آن را دارد؟^۴
اگر بخشی از حشفه هم داخل شود، حکم حالت دخول تمام حشفه را دارد (حضرت امام، آیت الله سیستانی).
صرف دخول قسمتی از حشفه موجب حرمت نمی‌شود (آیت‌الله مکارم)^۵.

نابالغ بودن فاعل و مفعول

در صورتی که لواط‌کننده و لواط‌دهنده هر دو نابالغ باشند، حکم چیست؟^۶

۱- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی مع التعليقات، ج ۲، فصل فی التزویج فی العدة م ۲۱ با حواشی حضرت امام و آیت الله مکارم)
۲- سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع، م ۲۴۰۵؛ سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی، کتاب النکاح، فصل فی التزویج فی العدة، م ۲۱
۳- سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع، م ۲۴۰۵
۴. سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی، کتاب النکاح، فصل فی التزویج فی العدة، م ۲۱ با حواشی حضرت امام و آیت الله مکارم؛ سید علی سیستانی منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۱۸۵ م ۶۳
۵. الأقوی عدم الحرمة بمجرد البعض، لعدم صدق عنوان الإيقاع و الثقب و الإتيان، الواردة فی النصوص؛ و لا أقل من الشك فيه، و الأصل الحلیة. (مکارم- منبع قبل)
۶- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی، کتاب النکاح، فصل فی التزویج فی العدة، م ۲۱ با حواشی حضرت امام و آیت الله مکارم؛ سید محمد

ازدواج با خواهر و مادر و دختر لواط‌دهنده، بر لواط‌کننده حرام می‌شود (حضرت امام).
حرام نمی‌شود (آیت الله مکارم).
بنا بر احتیاط واجب حرام می‌شود (آیت الله سیستانی).

بالغ بودن فاعل و مفعول

در صورتی که لواط‌کننده و لواط‌دهنده هر دو بالغ باشند، حکم چیست؟
ازدواج با خواهر و مادر و دختر لواط‌دهنده، بر لواط‌کننده حرام می‌شود (حضرت امام، آیت الله مکارم).
بنا بر احتیاط واجب حرام می‌شود (آیت الله سیستانی).

بالغ بودن فاعل و نابالغ بودن مفعول

در صورتی که لواط‌کننده بالغ و لواط‌دهنده نابالغ باشد، حکم آن را بیان کنید.
ازدواج با خواهر و مادر و دختر لواط‌دهنده حرام می‌شود. (حضرت امام، آیت الله مکارم، آیت الله سیستانی).

نابالغ بودن فاعل و بالغ بودن مفعول

در صورتی که لواط‌کننده نابالغ و لواط‌دهنده بالغ باشد، حکم آن را بیان کنید.
ازدواج با خواهر و مادر و دختر لواط‌دهنده، بر لواط‌کننده حرام می‌شود (حضرت امام).
ازدواج حرام نمی‌شود. (آیت الله مکارم).
بنا بر احتیاط واجب حرام می‌شود. (آیت الله سیستانی).

شک در بلوغ فاعل در زمان دخول

شخصی با پسری لواط کرده است ولی شک دارد که در زمان این عمل بالغ بوده یا نه، آیا ازدواج او با خواهر یا دختر
یا مادر آن پسر جایز است؟
جواب: در صورتی که فاعل، مشکوک البلوغ باشد، خواهر و مادر و دختر آن پسر بر او حرام نمی‌شود. (آیت الله مکارم)

حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع، م ۲۴۰۵؛

- ۱- سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع، م ۲۴۰۵؛ سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۶۳؛ ۱۸۵؛
- ۲- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی، کتاب النکاح، فصل فی التزویج فی العده، م ۲۱ با حواشی حضرت امام و آیت الله مکارم؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع، م ۲۴۰۵؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع، م ۲۴۰۵؛
- ۳- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی، کتاب النکاح، فصل فی التزویج فی العده، م ۲۱ با حواشی حضرت امام و آیت الله مکارم؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع، م ۲۴۰۵؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع، م ۲۴۰۵؛
۴. استفتاءات جدید (مکارم)، ج ۱، ص: ۲۱۱ سؤال ۷۱۰- سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع، م ۲۴۰۵

لواط بعد از ازدواج با مادر یا دختر یا خواهر مفعول

اگر لواط بعد از ازدواج با مادر یا دختر یا خواهر مفعول باشد، آیا حکم لواط قبل از ازدواج را دارد؟^۱
موجب حرمت نمی شود ولی احتیاط مستحب اجتناب است (حضرت امام، آیت الله مکارم).
اگر با زنی ازدواج نماید، و بعد از ازدواج با پدر یا برادر یا پسر او لواط کند، بنا بر احتیاط واجب آن زن بر او حرام می شود. (آیت الله سیستانی).

ازدواج مجدد با زن بعد از لواط با برادرش...

اگر بعد از ازدواج با برادر زن خود لواط نماید و بعد طلاق دهد آیا میتواند دوباره با همسر سابق خود ازدواج نماید؟^۲
به احتیاط واجب حکم لواط قبل از ازدواج را دارد. (آیت الله مکارم)
موجب حرمت نمی شود. (حضرت امام)

رجوع به زن در عده بعد از لواط با برادرش...

اگر بعد از ازدواج با برادر زن خود لواط نماید و بعد طلاق دهد آیا میتواند دوباره به همسر سابق خود رجوع نماید؟^۳
جایز است. (حضرت امام)
نکته: گرچه از بقیه مراجع تصریحی یافت نشد ولی از عبارت مسئله ۲۱ عروه (اذا طلقها و اراد تزویجها جدیداً) استفاده میشود رجوع مانع ندارد چون از زوجیت خارج نشده و ازدواج جدید نیست.

حکم ازدواج با خواهر مفعول از روی جهل به حکم...

اگر کسی در اثر جهل به حکم شرعی با خواهر کسی که با او لواط نموده ازدواج نماید، و بعد از گذشت چندین سال با چند فرزند اکنون متوجه حرمت ازدواج شده باشد، با در نظر گرفتن حیثیت فرد، اکنون تکلیف شرعی چیست؟^۴
اگر دخول محقق شده عقد باطل است، و باید از هم جدا شوند، و با فرض جهل بجهلها حکم حلال زاده دارند.
(حضرت امام)

وطی از روی علم و عمد و اختیار یا از روی اشتباه یا اکراه یا با مباشرت مفعول

آیا حکم مسئله در صورتی که وطی از روی اشتباه باشد یا از روی اکراه باشد یا مفعول مباشر و طی باشد با حالت

۱- سید محمد کاظم یزدی، العروه الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی التزویج فی العده، م ۲۱ و فصل فی المحرمات بالمصاحره، م ۲۸ (حاشیه حضرت امام، آیت الله مکارم)؛ روح الله خمینی، تحریر الوسیله، ج ۲، ص: ۲۸۲ القول فی المصاهره و ما یلحق بها، م ۲۵؛ سید علی سیستانی، منهج الصالحین، ج ۳، ص: ۶۳ م ۱۸۶؛

۲- حاشیه سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع، ج ۲، ص: ۴۷۳ م ۲۴۰۶، سید روح الله خمینی استفتاءات، ج ۳، ص: ۳۰۱ س ۲۱؛ سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروه الوثقی فصل فی التزویج فی العده، م ۲۱ (حاشیه حضرت امام و آیت الله مکارم)

۳- سید روح الله خمینی استفتاءات (۱۰ جلدی)، استفتاءات امام خمینی (س) (موسوعة الإمام الخمينی ۳۲ الی ۴۱)، ج ۹، ص: ۱۳۹ [سؤال ۱۰۳۹۰] ۵۸۲۷۶۸۹۴

۴- سید روح الله خمینی استفتاءات، ج ۳، ص: ۳۰۲ س ۲۵؛

انجام و طی از روی علم و عمد و اختیار یا با مباشرت فاعل باشد یکسان است؟^۱

در حالت شبهه و اشتباه موجب حرمت نمی شود. (آیت الله مکارم)

در جایی که مفعول مباشر بوده و عمل از طرف فاعل صورت نگرفته بنابر احتیاط واجب موجب حرمت می شود. (حضرت امام)

۲.۳.۲. حکم ازدواج با زن زناکار

ازدواج زانی با زانیه غیر مشهوره به زنا

اگر کسی با زنی که شوهر ندارد و در عده نیست زنا کند، آیا می تواند با او ازدواج کند؟^۲
زانی بنابر احتیاط واجب قبل از توبه زن با او ازدواج نکند و احتیاط مستحب این است که زن زناکار جهت استبراء رحم بعد از زنا یک حیض صبر کند و سپس ازدواج کند. (آیه الله سیستانی)
ازدواج با او اشکالی ندارد، ولی احتیاط مستحب (مکارم: احتیاط واجب) آن است که صبر کند تا آن زن یک حیض ببیند، البته اگر زن حامله است استبراء رحم به نگه داشتن یک حیض لازم نیست و عقد و دخول جایز است. (حضرت امام، آیت الله مکارم)

نکته: آیه الله مکارم: در مواردی که بنابر فتوا یا احتیاط لازم است که زن به مدت یک حیض جهت استبراء رحم صبر کند و ازدواج نکند، اگر در این مدت ازدواج کند، عقد باطل است اما حکم عقد در عده را ندارد و موجب حرمت ابد نمی شود و احتیاط این است که عقد را بعد از استبراء اعاده کنند.^۳

ازدواج زانی با زانیه مشهور به زنا

اگر با زنی که شوهر ندارد و در عده نیست زنا کند، در صورتی که مشهوره باشد می توان با او ازدواج کند؟^۴
بنا بر احتیاط واجب، بعد از ظهور توبه اش باشد. (آیت الله مکارم)
زانی بنابر احتیاط واجب قبل از توبه زن با او ازدواج نکند [چه زن مشهور به زنا باشد و چه نباشد]. (آیه الله سیستانی)
امام: ۱- عروه: در مورد زن مشهور به زنا احتیاط واجب این است که قبل از ظهور توبه اش، با او ازدواج نکند.
۲- تحریر: مسألة ۱۸ يجوز التمتع بالزانية على كراهية خصوصا لو كانت من العواهر والمشهورات بالزنا، وإن فعل فليمنعها من الفجور. (حضرت امام) ۵

۱. سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروه الوثقی فصل فی التزویج فی العده، م ۲۱ (حاشیه حضرت امام و آیت الله مکارم)
۲- سید محمد کاظم یزدی، العروه الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، التزویج فی العده، م ۱۷ (حاشیه حضرت امام و آیت الله مکارم)؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۱۸۴م ۶۲؛ ناصر مکارم شیرازی، سایت، استفتاءات، ازدواج و زناشویی، زانی که ازدواج با آنها حرام، حکم ازدواج زانی با زانیه؛
۳. استفتاء شخصی از سایت آیه الله مکارم، کد رهگیری: ۹۷۱۱۰۶۰۰۸۰
۴- سید محمد کاظم یزدی، العروه الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، التزویج فی العده، م ۱۷ (حاشیه حضرت امام، آیت الله مکارم)؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۱۸۴م ۶۲
۵ تحریر الوسیله: کتاب النکاح، فصل فی النکاح المنقطع، م ۱۸

ازدواج دائم غیر زانی با زانیه غیر مشهور به زنا

آیا با زنی که با دیگری زنا کرده است، می‌شود ازدواج کرد؟^۱

ازدواج با زنی که با دیگری زنا کرده قبل از توبه زن برای غیر زناکار جایز است مگر اینکه زن مشهور به زنا باشد که در این صورت بنا بر احتیاط واجب باید ازدواج غیر زانی با زن بعد از توبه زن باشد و احتیاط مستحب این است که زن زناکار جهت استبراء رحم بعد از زنا یک حیض صبر کند و سپس ازدواج کند. (آیه الله سیستانی)

ازدواج با او اشکالی ندارد، ولی احتیاط واجب (امام: احتیاط مستحب) آن است که صبر کند تا آن زن یک حیض ببیند، البته اگر زن حامله است استبراء رحم به نگه داشتن یک حیض لازم نیست و عقد و دخول جایز است. (حضرت امام، آیت الله مکارم)

ازدواج دائم غیر زانی با زن مشهور به زنا

آیا با مشهور به زنا می‌شود ازدواج کرد؟^۲

سوال: ازدواج مسلمان با فرد مشهور به زنا از خود مسلمانان صحیح است؟ جواب: ازدواج با زن زانیه کراهت دارد؛ و پس از انجام آن باید او را از زنا بازدارد؛ ولی اگر با عقد صحیح شرعی به عقد کسی درآمده باشد، نمی‌توان در زمان عده با او ازدواج کرد. (امام خامنه ای)^۳

احتیاط واجب این است که قبل از ظهور توبه‌اش، با او ازدواج نکند. (آیت الله مکارم).

ازدواج با زنی که با دیگری زنا کرده قبل از توبه زن برای غیر زناکار جایز است مگر اینکه زن مشهور به زنا باشد که در این صورت بنا بر احتیاط واجب باید ازدواج غیر زانی با زن بعد از توبه زن باشد و احتیاط مستحب این است که زن زناکار جهت استبراء رحم بعد از زنا یک حیض صبر کند و سپس ازدواج کند. (آیه الله سیستانی)

امام: ۱- عروه: در مورد زن مشهور به زنا احتیاط واجب این است که قبل از ظهور توبه‌اش، با او ازدواج نکند.

۲- تحریر: مسألة ۱۸ يجوز التمتع بالزانية على كراهية خصوصا لو كانت من العواهر و المشهورات بالزنا، وإن فعل فليمنعها من الفجور. (حضرت امام)^۴

۱. سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳ ص ۶۲ م ۱۸۴؛ سید محمد کاظم یزدی، العروة الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، التزویج فی العده، م ۱۷ (حاشیه

حضرت امام، آیت الله مکارم)؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع، م ۲۳۹۹؛

۲- سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳ ص ۶۲ م ۱۸۴؛ ناصر مکارم، حاشیه عروه الوثقی، م ۱۷؛

۳. رهبری، ادمین، شماره استفتاء: ۸۳۱۱۸۱

۴ تحریر الوسیله: کتاب النکاح، فصل فی النکاح المنقطع، م ۱۸

ازدواج موقت با زانیه غیر مشهور به زنا

آیا ازدواج موقت با زانیه غیر مشهور به زنا جایز است؟^۱
جایز است ولی مکروه می باشد. (حضرت امام، آیت الله سیستانی)

ازدواج موقت با زن مشهور به زنا

حکم ازدواج موقت با مشهوره به زنا چیست؟^۲
ازدواج موقت با زن زناکار، خصوصاً اگر مشهور به زنا باشد، با کراهت جایز است، و اگر متعه نمود باید او را از زنا بازدارد. (حضرت امام)

به احتیاط واجب قبل از ظهور توبه جایز نیست. (آیت الله سیستانی)
ازدواج با زنان مشهوره به زنا، احتیاط لازم در ترک است؛ مگر این که واقعاً توبه کنند و راه سابق را ترک نمایند. (آیت الله مکارم)

ازدواج با مرد مشهور به زنا

آیا با مردی که مشهور به زنا است می شود ازدواج کرد؟^۳
احتیاط واجب این است که قبل از ظهور توبه اش، با او ازدواج نکند. (آیه الله سیستانی)
کراهت دارد مگر اینکه توبه کرده باشد. (آیه الله مکارم)

راه تشخیص توبه در مشهور به زنا

راه تشخیص صحت توبه چیست؟^۴
اینکه پیشنهاد زنا شود اگر قبول نکرد دلیل بر توبه است. (حضرت امام، آیت الله مکارم)

۱- سید علی سیستانی منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۸۲م ۲۶۱؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله کتاب النکاح، فصل فی النکاح المنقطع، م ۱۸
۲- سید علی سیستانی منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۸۲م ۲۶۱؛ سید محمد رضا گلپایگانی إرشاد السائل، ص: ۴۲۵م ۱۱۲؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله کتاب النکاح، فصل فی النکاح المنقطع، م ۱۸؛ سید محمد کاظم طباطبایی زدی العروة الوثقی، فصل فی التزویج فی العده ۱۷؛ استفتاءات جدید (مکارم)، ج ۲، ص: ۳۱۹ س ۹۲۷
۳- سید علی سیستانی، منهاج الصالحین ج ۳، ص: ۶۲ م ۱۸۴؛ استفتاء شخصی از سایت آیه الله مکارم، کد رهگیری: ۹۷۱۱۰۶۰۰۸۰
۴- سید محمد کاظم یزدی، العروه الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، التزویج فی العده، م ۱۷ (حاشیه حضرت امام، آیات عظام: مکارم، خویی، فاضل)؛

۳.۳.۲. ازدواج با زن شوهردار

علم مرد به موضوع و حکم ۱

اگر انسان بداند زنی شوهر دارد و با او ازدواج کند باید از او جدا شود و بعداً هم نمی‌تواند او را برای خود عقد کند(چه با او نزدیکی کرده باشد و چه نزدیکی نکرده باشد). (حضرت امام، آیت الله سیستانی).

اگر انسان بداند زنی شوهر دارد و بداند که ازدواج با زن شوهردار حرام است و با او ازدواج کند باید از او جدا شود و بعداً هم بنابر احتیاط واجب نمی‌تواند او را برای خود عقد کند چه نزدیکی کرده باشد، چه نه. (آیت الله مکارم)

جهل مرد به موضوع و حکم ۲

چنانچه نداند که شوهر دارد و با او ازدواج کند پس اگر دخول واقع شود (سیستانی: بنابر احتیاط واجب) آن زن بر او حرام ابدی می‌شود و اگر پیش از دخول متوجه شد واجب است از او جدا شود ولی حرام ابدی نمی‌شود. (حضرت امام و آیت الله سیستانی)

علم مرد به موضوع و جهل به حکم

حکم ازدواج با زن شوهردار در صورت علم مرد چیست؟
اگر انسان بداند زنی شوهر دارد و با او ازدواج کند، باید از او جدا شود و بر او حرام ابدی می‌شود، چه نزدیکی کرده باشد، چه نه (حضرت امام، آیت الله سیستانی).

نکته: هیچ یک از این فقها تصریح به جهل مرد به حکم نداشته اند.

علم مرد به حکم و جهل به موضوع

حکم ازدواج با زن شوهردار در صورت علم مرد به حرمت ازدواج با زن شوهر دار و جهل به شوهر دار بودن زن چیست؟
الف: در صورت جهل مرد به موضوع و عدم دخول

۱. سید محمد کاظم یزدی، العروه الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، التزویج فی العده، ۹ (با حواشی حضرت امام و آیت الله مکارم)؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی توضیح المسائل مراجع، م ۲۴۰۲؛ سسیتیم مدیریت سایت مقام معظم رهبری، استفتاء استانها؛ مکارم، رساله، م ۲۰۵۳

۲. سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی توضیح المسائل مراجع، م ۲۴۰۲؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، القول فی النکاح فی العده و تکمیل العده، م ۸

۳. سید محمد کاظم یزدی، العروه الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، التزویج فی العده، ۹ (با حواشی حضرت امام و آیت الله مکارم)؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی توضیح المسائل مراجع، م ۲۴۰۲؛ سسیتیم مدیریت سایت مقام معظم رهبری، استفتاء استانها

۴- سید محمد کاظم یزدی، العروه الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، التزویج فی العده، ۹ (با حواشی حضرت امام و آیت الله مکارم)؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی توضیح المسائل مراجع، م ۲۴۰۲؛ سسیتیم مدیریت سایت مقام معظم رهبری، استفتاء استانها؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۶۵م ۱۹۷

عقد باطل است ولی موجب حرمت ابدی نمی شود (آیت الله سیستانی) حتی در صورتی که زن عالم باشد). حضرت امام، آیت الله سیستانی

ب: در صورت جهل مرد به موضوع و انجام دخول

حرام ابد میشوند (حضرت امام)

بنا بر احتیاط واجب، حرام ابد می شوند. (آیت الله سیستانی).

تاثیر علم یا جهل زن

آیا علم و جهل زن در ایجاب حرمت ابدیه تاثیر دارد؟^۱

ملاک علم و جهل مرد است و علم و جهل زن تاثیر ندارد. (آیت الله سیستانی)

نکته: بقیه مراجع گر چه تصریح نکرده اند ولی تمام تکلیف را روی علم و جهل مرد قرار داده اند

استفتاء در مورد ازدواج با زن شوهر دار

۱- پرسش: چنانچه خانمی تصور می کرده است اگر سند ازدواج پاره شود عقد باطل می شود و می تواند با شخص

دیگری ازدواج نماید، حال در صورت ازدواج عقد او چه حکمی دارد؟ پاسخ: عقد باطل می باشد اما چنانچه عقد را

محضر دار یا شخص دیگری خوانده باشد حرام ابد نشده اند. (آیت الله مکارم)^۲

۲- زنی در زمان طلاق حائض بوده و طلاق گرفته است، بعد از سه ماه و ده روز به عقد همسر دوم در آمده، بعد از مدتی به شوهر دوم اعلام نموده که در زمان طلاق از شوهر اول حائض بوده ام و طلاق گرفته ام و طلاق من باطل است لذا دو مرتبه از شوهر اول طلاق گرفته و بعد از سه ماه و ده روز به عقد شوهر دوم در آمده است، حکم عقد مذکور چیست؟ ضمناً نسبت به عده طلاق شوهر اول در سه ماه و ده روز، سه حیض واقع شده است.

جواب: از جزئیات قضیه مذکور اطلاع نداریم و نفیاً و اثباتاً در مورد آن اظهار نظر نمی کنیم.

به طور کلی از شرایط صحت طلاق زنی که یائسه یا صغیره و حامله نبوده و همبستری نیز با وی انجام شده آن است که طلاق در حال پاکی از حیض و نفاس انجام گردد، همچنین شرط است طلاق در پاکی که با زن مجامعت صورت نگرفته انجام شود و گرنه طلاق باطل است.

بنابراین اگر طلاق زن واقعاً در حال حیض خوانده شده باطل می باشد و ازدواج با این خانم از مصادیق ازدواج با زن شوهردار محسوب می شود، لذا عقد مذکور باطل بوده و چنانچه با شوهر دوم همبستری صورت گرفته باشد، این خانم به شوهر دوم بنا بر احتیاط واجب حرام ابدی می شود و فوراً باید از هم جدا شوند.

و از آنجا که بعد از سپری شدن ایام عده دوباره صیغه عقد خوانده شده است و حکم به حرمت ابدی بنا بر احتیاط واجب می باشد، لذا احتیاطاً لازم است صیغه شرعی طلاق از شوهر دوم با رعایت شرایط شرعی آن جاری گردد و خانم

۱- سید ابوالقاسم خویی منهاج الصالحین، ج ۲، ص: ۲۶۴م ۱۲۵۷؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی توضیح المسائل مراجع، م ۲۴۰۲؛ سید علی سیستانی منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۱۹۷م ۶۵

۲. مکارم شیرازی، سایت، استفتاءات، ازدواج و زناشویی، ازدواج های حرام، حکم ازدواج در صورت تصور باطل شدن عقد با پاره شدن سند ازدواج [احکام ارتباط با زن شوهر دار]

مذکور پس از سپری شدن ایام عده شرعی می‌تواند با فرد دیگر ازدواج نماید.

شایان ذکر است توجه به نکات ذیل لازم است:

الف. شروع عده مذکور بنا بر احتیاط واجب بعد از اطلاع از حرمت ابدی و اجرای صیغه طلاق محاسبه گردد.

ب. عده طلاق برای زنی که حیض می‌بیند و فاصله بین هر دو حیض کمتر از سه ماه است، سه بار حیض دیدن است، نه سه ماه و ده روز، و مقدار زمانی عده طلاق یا عده وطی به شبهه و احکام مربوط به آنها خواهد آمد.

ج. حکم حرمت ابدی ازدواج با زن شوهردار بنا بر احتیاط واجب می‌باشد و مراجعه در این مسأله به مجتهد جامع الشرایط دیگر با رعایت أعلم فالأعلم اشکال ندارد.

د. چنانچه بین زوجین محترم در این زمینه نزاع و اختلافی باشد، نیازمند مراجعه حضوری طرفین نزد حاکم شرع یا نمایندگان وی برای فیصله نزاع می‌باشد. (آیت الله سیستانی)^۱

سوال: مردی با زن مطلقه‌ای ازدواج نموده و پس از چندین سال متوجه می‌شود که طلاق زوجه به دستور دادگاه بوده و مطابق با موازین شرعی نبوده و زوجه هم می‌گوید: شوهر من راضی به طلاق نبوده و پدرم با توسل به دادگاه و اجباراً طلاق مرا گرفت و حتی فعلاً نیز اگر از شوهرم سؤال شود، می‌گوید که من راضی به طلاق نبودم؛ ولی پدر زوجه ادعا می‌کند که من پس از اجرای طلاق به دستور دادگاه و توسط محضر، بعداً از زوج اجازه گرفته و صیغه طلاق را جاری نمودم. البته نامبرده یک فرد عادل نیست و چه بسا دروغ‌های زیاد و حتی قسم‌های دروغ از وی مشاهده شده است و از طرفی معلوم نیست که زوج سابق، ادعای وی را تصدیق نماید. آیا در صورت یاد شده، این زن و شوهر به همدیگر حرام مؤبد بوده و باید جدا شوند و یا با اعتماد به قول پدر زوجه می‌توانند به زندگی خود ادامه دهند؟

بسمه تعالی، زن تا به طریق شرعی دعوی خود را که بطلان طلاق است اثبات نکند، حرمت ابدیه بر مرد ثابت نیست؛ و زن باید به آنچه بین خود و خدا علم دارد عمل نماید. (امام)^۲

۴.۳.۲. زنا با زن شوهردار

آیا زنا با زن شوهردار باعث حرمت ابدی می‌شود؟^۳

باعث حرمت ابدی می‌شود (حضرت امام، امام خامنه‌ای).

بنا بر احتیاط واجب، حرام ابد می‌شود (آیت الله سیستانی).

اگر با زن شوهرداری (نعوذ بالله) زنا کند سپس آن زن از شوهرش طلاق بگیرد بنا بر احتیاط نمی‌تواند با او ازدواج

۱. استفتاءات حضرت آیه الله سیستانی، ج ۱، سؤال ۲۹۸

۲. استفتاءات امام خمینی (س) (موسوعة الإمام الخميني ۳۲ الى ۴۱)، ج ۸، ص: ۵۹۲ [سؤال ۱۰۱۴۵] ۵۶۳۵۲۵۷۸

۳- سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، ج ۲، ص: ۲۸۱، القول فی المصاهرة و ما یلحق بها م ۲۲؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۶۱ م ۱۸۰؛ ناصر مکارم، توضیح المسائل، چاپ ۴۷، م ۴۹۰؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع، ص: ۴۷۲ م ۲۴۰۳

کند؛ ولی اگر حکم را نمی دانسته و ازدواج کرده، می تواند به زندگی خود ادامه دهد. (آیت الله مکارم) ۱

فرق نداشتن علم و جهل؛ دائم و موقت بودن و... در حکم

آیا در حکم زنا با زن شوهردار بین دائم و موقت و مدخوله و غیرمدخوله و عالم و جاهل فرق وجود دارد؟ ۲
در این حکم، فرق نمی کند که: ۱. زن در ازدواج دائم باشد یا موقت؛ ۲. مرد علم به شوهردار بودن زن داشته باشد یا نه؛ ۳. مدخوله از شوهر باشد یا غیرمدخوله؛ ۴. عقد خوانده باشد یا نه با فرض علم به عدم صحت عقد؛ ۵. با رضایت زن باشد یا به اجبار؛ ۶. زن زانیه باشد یا مشتبه؛ ۷. زوج زن صغیر باشد یا کبیر، ۸- دخول از جلو باشد یا از عقب. (حضرت امام، آیت الله مکارم).

در این حکم فرقی نمی کند که: ۱- زن در ازدواج دائم باشد یا موقت. ۲- زن مسلمان باشد یا کافر. ۳- زن صغیره باشد یا کبیر. ۴- زن مدخوله باشد یا غیر مدخوله. ۵- زن عالم باشد یا جاهل. ۶- شوهر زن صغیر باشد یا کبیر. ۷- مرد زناکار عالم به شوهردار بودن زن باشد یا جاهل. ۸- زنا به اجبار باشد یا غیر اجبار. (آیه الله سیستانی)

زنا با زن شوهردار با علم زن و مشتبه بودن مرد

اگر زن علم به زنا داشته باشد ولی وطی کننده مشتبه است [مثلا فکر می کرده این خانم همسرش است] آیا موجب حرمت ابد می شود؟ ۳

موجب حرمت ابد نمی شود. (حضرت امام، آیت الله مکارم)

زنا با زن شوهردار در صورتی که وطی کننده مُکره بر زنا باشد

آیا زنا با زن شوهردار در صورتی که وطی کننده مُکره بر زنا باشد موجب حرمت ابدی می شود؟

بنابر احتیاط واجب موجب حرمت ابدی می شود. (حضرت امام) ۴

موجب حرمت ابدی نمی شود ولی احتیاط مستحب عدم ازدواج است. (آیت الله مکارم)

حکم زن زناکار نسبت به شوهرش

آیا زن شوهرداری که زنا داده است، به شوهر خود حرام می شود؟ ۵

۱. نکته: آیت الله مکارم در استفتاءات جدید در چند سوال مطلقاً قائل به حلیت شده اند ولی طبق مشورتی که با اساتید محترم شد این تفصیل نظر اخیر ایشان است که در رساله جدید درج شده است.

۲- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی، عروة الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی التزویج فی العده م ۱۹ و م ۲۰؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳ ص: ۶۱؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، ج ۲ م، القول فی المصاهره و ما یلحق بها ۲۲؛

۳. سید محمد کاظم یزدی، العروه الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، التزویج فی العده، م ۱۹ (حاشیه حضرت امام، آیت الله مکارم)

۴. سید محمد کاظم یزدی، العروه الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، التزویج فی العده، م ۱۹ (حاشیه حضرت امام، آیت الله مکارم)

۵. سید محمد کاظم یزدی، العروه الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، التزویج فی العده، م ۱۸ (حاشیه حضرت امام، آیت الله مکارم)؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع، ص: ۴۷۲ م ۲۴۰۳. سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۶۱ م ۱۷۹؛

حرام نمی‌شود اگرچه مصر بر زنا باشد (حضرت امام).

اگر زن، زنا کند بر شوهرش حرام نمی‌شود اگر چه مصر بر زنا باشد و احتیاط مستحب این است که در صورت توبه نکردن زن، مرد او را طلاق دهد. (آیت الله سیستانی)

زن شوهردار اگر زنا دهد بر شوهر خود حرام نمی‌شود، ولی چنانچه توبه نکند و بر عمل خود باقی باشد بهتر است شوهر او را طلاق دهد، اما مهرش را باید بدهد و اگر مشهور به زنا شود احتیاط واجب طلاق دادن اوست. (آیه الله مکارم)

لزوم طلاق دادن زن زناکار

در صورت اصرار یا اشتها زنی به زنا آیا اعتزال یا طلاق زن لازم است؟^۱
طلاق واجب نیست اگر چه مصر بر زنا باشد و چنانچه توبه نکند و بر عمل خود باقی باشد، بهتر است که شوهر، او را طلاق دهد ولی باید مهرش را بدهد (حضرت امام، آیت الله سیستانی)
چنانچه توبه نکند و بر عمل خود باقی باشد بهتر است شوهر او را طلاق دهد، اما مهرش را باید بدهد و اگر مشهور به زنا شود احتیاط واجب طلاق دادن اوست. (آیه الله مکارم)

وطی به شبیهه با زن شوهر دار

۵.۳.۲ ازدواج زانی با دختر زانیه (دختر مزنی بها)

ازدواج با دختر مزنی بها (در غیر عمه و خاله-زنا قبل از ازدواج)

حکم ازدواج با دختر مزنی بها را در غیر عمه و خاله بیان کنید.^۲
بنا بر احتیاط واجب، نمی‌تواند با دختر او ازدواج کند. (حضرت امام ۳).
این ازدواج کراهت دارد. (آیت الله مکارم).
بنا بر احتیاط مستحب، ازدواج نکند. (آیت الله سیستانی).
نکته: در حکم مذکور فرقی بین زنا از جلو یا عقب نیست. (آیه الله سیستانی)^۱

۱- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروه الوثقی، فصل فی العده، م ۱۸؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی توضیح المسائل مراجع، م ۲۴۰۳؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، کتاب النکاح، ص ۶۱ م ۱۷۹

۲- سید محمد کاظم یزدی، العروه الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی المحرمات بالمصاحره، م ۲۸ (حاشیه حضرت امام، آیت الله مکارم؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع، ۲۳۹۶؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۵۹؛ م ۱۶۸؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، م ۵؛

۳. نکته امام در استفتاءات هم فتوا دارند و هم احتیاط: استفتاءات امام خمینی (س) (موسوعة الإمام الخمينی ۳۲ الی ۴۱)، ج ۹، ص: ۱۴۴ [سؤال ۱۰۴۰۰] ۵۸۳۳۱۱۳۵ بسمه تعالی، دختر کسی را که با او زنا کرده نمی‌تواند بگیرد و اگر گرفته باید از هم جدا شوند و بر یکدیگر حرام ابدی هستند. [سؤال ۱۰۴۰۲] ۵۸۳۵۶۰۸۲- بسمه تعالی، به احتیاط واجب باید از هم جدا شوند و حرام ابدی هستند.

زنا با مادر زن بعد از ازدواج با دخترش

اگر مردی با مادر همسرش زنا کند حکم چنین ازدواجی درصور زیر چیست؟^۲

الف : قبل از نزدیکی با همسر ب : بعد از نزدیکی با همسر؟

در دو فرض فوق خللی در ازدواج با همسرش ایجاد نمی شود. (حضرت امام، امام خامنه ای، آیت الله مکارم)

در دو فرض فوق در مورد عمه و خاله و غیر آنها خللی به ازدواج وارد نمی کند. (آیه الله سیستانی)

زنا با خاله قبل از ازدواج با دخترش

کسی که با خاله خود زنا کرده است، آیا می تواند با دختر او ازدواج کند؟^۳

موجب حرمت ازدواج با دخترش می شود (حضرت امام، آیت الله مکارم).

بنا بر احتیاط واجب، نمی تواند با او ازدواج کند (آیت الله سیستانی).

نکته: در حکم مذکور فرقی بین زنا از جلو یا عقب نیست. (آیه الله سیستانی)^۴

زنا با عمه قبل از ازدواج با دخترش

کسی که با عمه خود زنا کرده است، آیا می تواند با دختر او ازدواج کند؟^۵

موجب حرمت ازدواج می شود (حضرت امام).

بنا بر احتیاط واجب، موجب حرمت ازدواج می شود. (آیت الله سیستانی، آیت الله مکارم).

نکته: در حکم مذکور فرقی بین زنا از جلو یا عقب نیست. (آیه الله سیستانی)^۶

زنا با عمه یا خاله بعد از ازدواج با دخترش

اگر بعد از ازدواج با دخترخاله یا دخترعمه، با مادرشان زنا کند، آیا موجب حرمت ازدواج می شود؟^۷

۱. سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۵۹ م ۱۷۰

۲- سید محمد کاظم یزدی، العروه الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی المحرمات بالمصاحره، م ۲۸ (حاشیه حضرت امام، آیت الله مکارم)؛ سید روح الله خمینی تحریر الوسیله، ج ۲، ص: ۲۷۸ م ۵ سسیتم مدیریت سایت مقام معظم رهبری، استفتاء استانها؛ سید علی سیستانی منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۱۷۲ م ۶۰

۳- سید محمد کاظم یزدی، العروه الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی المحرمات بالمصاحره، م ۲۸ (حاشیه حضرت امام، آیات عظام: مکارم، خویی، فاضل، نوری)؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع، م ۲۳۹۴. حسین وحید خراسانی توضیح المسائل، ص: ۴۹۷ م ۲۴۵۸

۴. سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۵۹ م ۱۷۰

۵- سید محمد کاظم یزدی، العروه الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی المحرمات بالمصاحره، م ۲۸ (حاشیه حضرت امام، آیات عظام: مکارم، خویی، فاضل، نوری)؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع، م ۲۳۹۴؛ حسین وحید خراسانی، توضیح المسائل، ص: ۴۶۵ م ۲۴۵۸.

۶. سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۵۹ م ۱۷۰

۷- سید محمد کاظم یزدی، العروه الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی المحرمات بالمصاحره، م ۲۸ (حاشیه حضرت امام، آیت الله مکارم)؛ سید محمد حسن

زنا بعد از ازدواج باعث حرمت نمی‌شود، چه قبل از دخول باشد چه بعد از دخول (حضرت امام و آیت الله سیستانی، آیت الله مکارم).

لمس یا نظر عمه یا خاله با شهوت و ازدواج با دخترش

اگر شخصی زنی یا عمه و خاله خود را از روی شهوت ببوسد آیا میتواند با دختر آنها ازدواج کند؟^۱
وطی به شبهه و بوسیدن و لمس یا نگاه از روی شهوت و مانند آن ملحق به زنا نمی‌شوند و با این امور دختر عمه و خاله حرام نمی‌شوند. (آیه الله سیستانی)

ازدواج با دختر موطئه بالشبهه

اگر با زنی وطی به شبهه شود آیا می‌توان با دختر او ازدواج کرد؟^۲

اگر قبل از ازدواج با همسر باشد به احتیاط واجب موجب حرمت ازدواج می‌شود ولی اگر بعد از ازدواج با همسر باشد موجب حرمت ازدواج نمی‌شود چه قبل از دخول با همسر باشد و چه بعد از آن. (حضرت امام)
اگر قبل از ازدواج با همسر باشد موجب حرمت ازدواج می‌شود ولی اگر بعد از ازدواج با همسر باشد موجب حرمت ازدواج نمی‌شود. (آیت الله مکارم)
حرام نمی‌شود. (آیت الله سیستانی)

۶.۳.۲. ازدواج زانی با مادر زانیه (زنا قبل از ازدواج باشد)

حکم ازدواج با مادر مزنی‌بها را بنویسید.^۳
بنا بر احتیاط واجب، حرام می‌شود. (حضرت امام).
نکته: در حکم مذکور فرقی بین زنا از جلو یا عقب نیست. (حضرت امام)
نکته: گرچه سایر علما این مسئله را متعرض نشده‌اند ولی از بعضی از عبارات استفاده می‌شود حکم دختر مزنی بهای غیر عمه و خاله را دارد مثل مسئله ۳۵ عروه در همین بحث

حکم ازدواج با مادر زانیه (بعد از ازدواج زنا انجام شود)

اگر انسان با زنی ازدواج کند و بعد از ازدواج با دختر آن زن (که از شوهر قبلی زن است) زنا کند آیا به ازدواجش خللی

بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع، م ۲۳۹۵؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، ج ۲ ص: ۲۷۷ القول فی المصاهرة و ما یلحق بها م ۵؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳ م ۱۷۲

۱- سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۱۷۱ م ۶۰

۲- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروه الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی المحرمات بالمصاهرة، م ۲۸ (حواشی حضرت امام و آیت الله مکارم)؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، فصل فی اسباب تحریم، القول فی المصاهرة، م ۵؛ سید علی سیستانی منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۱۷۱ م ۶۰

۳- رساله مراجع، ج ۲ م ۲۳۹۶ و ۲۳۹۴؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، القول فی المصاهرة و ما یلحق بها م ۵ و ۶

وارد می شود؟^۱

به ازدواج خللی وارد نمی شود چه زنا بعد از دخول با همسر باشد و چه قبل از آن. (حرت امام، آیت الله مکارم)
نکته: در این حکم فرقی نمی کند که نزدیکی از جلو باشد یا از عقب. (حضرت امام)
اگر زنا قبل از دخول با همسر باشد احتیاط مستحب این است که به طلاق و مانند آن از زن جدا شود.

۷.۳.۲. ازدواج با مادر موطوءه به شبهه ۲

اگر قبل از ازدواج با همسر باشد به احتیاط واجب موجب حرمت ازدواج می شود ولی اگر بعد از ازدواج با همسر باشد موجب حرمت ازدواج نمی شود چه قبل از دخول با همسر باشد و چه بعد از آن. (حضرت امام)
نکته: در این حکم فرقی نمی کند که نزدیکی از جلو باشد یا از عقب. (حضرت امام)

۸.۳.۲. ازدواج با مزنی بهای پدر یا پسر (زنا قبل از ازدواج)

اگر مرد با زنی زنا کند ازدواج پدران یا فرزندان آن مرد با آن زن چه حکمی دارد؟^۳
بنا بر احتیاط واجب، جایز نیست (حضرت امام).

احتیاط مستحب این است که ازدواج نکند. (آیت الله سیستانی)

کراهت دارد. (آیت الله مکارم)

نکته: در این حکم فرقی نمی کند که نزدیکی از جلو باشد یا از عقب. (حضرت امام، آیت الله سیستانی)

حکم ازدواج مزنی بهای پدر یا پسر (زنا بعد از ازدواج)

اگر پدر با زن پسر خود زنا کند یا بر عکس آیا در زندگی آنها خللی واقع نمی شود؟^۴
خیر، زن پسر بر پسر حرام نمی شود همانطوری که زن پدر بر پدر حرام نمی شود (حضرت امام، آیت الله مکارم)
نکته: در این حکم فرقی نمی کند که نزدیکی از جلو باشد یا از عقب. (حضرت امام)

۱. سید محمد کاظم یزدی، العروه الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی المحرمات بالمصاحره، م ۲۸ (حاشیه حضرت امام، آیت الله مکارم)؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، القول فی المصاحره و ما یلحق بها م ۶۵، رساله مراجع م ۲۳۹۵ و ۲۳۹۶

۲. سید محمد کاظم یزدی، العروه الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی المحرمات بالمصاحره، م ۲۸ (حاشیه حضرت امام، آیت الله مکارم)؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، القول فی المصاحره و ما یلحق بها م ۶۵

۳. سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، القول فی المصاحره و ما یلحق بها م ۶۵؛ سیستانی، منهاج الصالحین، المصاحره و ما یلحق بها، ج ۳، ص: ۵۹ و ۱۶۹ و ۱۷۰؛ مکارم، حاشیه عروه الوثقی، ج ۲، فصل فی المحرمات بالمصاحره، م ۲۸؛

۴. سید محمد کاظم یزدی، العروه الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی المحرمات بالمصاحره، م ۲۸ (حاشیه حضرت امام، آیت الله مکارم)؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، القول فی المصاحره و ما یلحق بها م ۶۵؛

ازدواج با موطوئه به شبهه پدر یا پسر ۱

اگر قبل از ازدواج با همسر باشد به احتیاط واجب موجب حرمت ازدواج می شود ولی اگر بعد از ازدواج با همسر باشد موجب حرمت ازدواج نمی شود چه قبل از دخول با همسر باشد و چه بعد از آن. (حضرت امام)

ازدواج با موطوئه به شبهه پدر یا پسر اشکالی ندارد. (آیه الله سیستانی)

اگر مرد با زنی وطی به شبهه کند ازدواج پدران یا فرزندان آن مرد با آن زن مانعی ندارد، همچنین اگر پدر با زن پسر خود وطی به شبهه کند یا بر عکس در زندگی آنها خللی واقع نمی شود. (آیه الله مکارم)

نکته: در این حکم فرقی نمی کند که نزدیکی از جلو باشد یا از عقب. (حضرت امام)

ازدواج با فرزند مزنی بهای پدر

پرسش : اگر مردی با زن شوهر دار زنا نموده و فرزندی حاصل شده اصل فراش می گوید فرزند ملحق به شوهر شرعی زن است آیا فرزندان زانی می توانند با این فرزند ازدواج نمایند؟

پاسخ : ازدواج با او جایز نیست. (آیت الله مکارم) ۲

شخصی با زنی زنا کرد و دختری از زن متولد شد که معلوم نیست مال شوهر زن است یا نه؟ اگر پسر این شخص با دختر آن زن ازدواج کند، درست است یا خیر؟

بسمه تعالی، دختر اگر از آن مرد نباشد، پسر آن مرد می تواند با آن دختر ازدواج کند. (حضرت امام) ۳

شک در وقوع زنا

اگر در مورد زنی نسبت به وقوع زنا شک داشته باشیم چه حکمی دارد؟ ۴

حکم می شود به واقع نشدن زنا. (حضرت امام، آیت الله مکارم)

۱. سید محمد کاظم یزدی، العروه الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی المحرمات بالمصاحره، م ۲۸ (حاشیه حضرت امام، آیت الله مکارم)؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، القول فی المصاحره و ما یلحق بها م ۵۷؛ سیستانی، منهاج الصالحین، المصاحره و ما یلحق بها، ج ۳، ص: ۶۰ م ۱۷۱؛ استفتاء شخصی از سایت آیه الله مکارم، کد رهگیری: ۹۷۱۱۱۸۰۰۱۴

۲. مکارم، سایت، استفتاءات، ازدواج و زناشویی، ازدواج های حرام- ازدواج فرزندان زانی با بچه ای که بنا به قانون فراش به شوهر زن ملحق شده [احکام ارتباط با زن شوهر دار]

۳. استفتائات امام خمینی (س) (موسوعة الإمام الخمينی ۳۲ الی ۴۱)، ج ۹، ص: ۹۲ [سؤال ۱۰۳۰۳] ۸۰۵۰-۵۹۸۷-۳.

۴. سید محمد کاظم یزدی، العروه الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی المحرمات بالمصاحره، م ۳۱ (حاشیه حضرت امام، آیت الله مکارم)

علم به زنا و شک در اینکه قبل از عقد (با مادر یا دخترش) بوده یا بعد از عقد ۱

اگر علم به زنا با زنی داشته باشد ولی شک کند که این زنا قبل از عقد با دختر آن زن یا قبل از عقد با مادر آن زن بوده یا بعد از آن چه حکمی دارد؟

بنا را بر این می گذارد که زنا بعد از عقد بوده است. (حضرت امام، آیت الله مکارم، آیت الله سیستانی)

زنا بعد از عقد باشد و زنش را طلاق رجعی دهد و در عده رجوع شود

اگر زنا بعد از عقد باشد ولی همسرش را طلاق رجعی دهد و بخواهد دو باره در عده رجوع کند آیا موجب حرمت ابدی می شود؟ ۲

موجب حرمت ابدی نمی شود زیرا رجوع اعاده زوجیت سابق است. (حضرت امام، آیت الله مکارم)

زنا بعد از عقد باشد و زنش را طلاق دهد و در عده بائن یا بعد از عده رجوع شود

اگر زنا لاحق باشد ولی همسرش را طلاق بائن دهد و بخواهد دو باره عقد کند یا در رجعی بعد از عده بخواهد رجوع کند آیا موجب حرمت ابدی می شود؟ ۳

بنا بر احتیاط واجب موجب نشر حرمت می شود. (حضرت امام)

موجب نشر حرمت نمی شود. (آیت الله مکارم)

۹.۳.۲. حکم ملموسه یا منظوره از روی شهوت توسط پدر یا پسر (در غیر عمه و خاله)

اگر شخصی زنی را از روی شهوت ببوسد یا نگاه بشهوت بکند آیا بر او و پسرش جایز است با او ازدواج کند؟ ۴
اگر مرد، زن بیگانه ای را لمس نماید یا با شهوت به او نگاه کند، زن ملموسه و منظوره بر پدر لمس کننده و نگاه کننده و بر پسر لمس کننده و نگاه کننده حرام نمی شود و مادر ملموسه و منظوره بر نگاه کننده و لمس کننده حرام نمی شود. (حضرت امام)
نکته: در مسئله مذکور اگر ملموسه یا منظوره کنیز باشد حکم خاصی دارد که به علت عدم ابتلا از ذکر آن خوداری می کنیم.

۱. سید محمد کاظم یزدی، العروة الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی المحرمات بالمصاحره، م ۳۱ (حاشیه حضرت امام، آیت الله مکارم)؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۶۰ م ۱۷۳؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، القول فی المصاحره و ما يلحق بها م ۷
۲- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی، عروة الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی المحرمات بالمصاحره، م ۳۴ (حاشیه حضرت امام، آیت الله مکارم)
۳- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی، عروة الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی المحرمات بالمصاحره، م ۳۴ (حاشیه حضرت امام، آیت الله مکارم)
۴- سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، اسباب التحريم، القول فی المصاحره م ۸

فصل سوم: عده و آنچه در حکم آن است؛ عقد در حال احرام

۱.۳. زنای در عده

زنا با مردی در عده خودش

اگر مرد با زنی که در عده خودش است زنا کند آیا موجب حرمت ابدی می شود؟ (مثلاً در عده عقد موقت خودش یا در عده طلاق خلع یا مبارات خودش یا در عده فسخ و یا انفساخ خودش با زن زنا کند).^۱

زنا در عده متعه و عده های مذکور مسلماً حرام است؛ اما موجب حرمت ابدی نمی شود و بعد از اتمام عده می توانند ازدواج نمایند. (آیه الله مکارم)

زنا در عده رجعیه

اگر کسی با زنی که در عده رجعیه است زنا کند، آیا می تواند با او ازدواج کند؟^۲

موجب حرمت ابدی می شود. (حضرت امام)

بنابر احتیاط واجب موجب حرمت ابدی می شود (آیت الله سیستانی)

اگر با زنی که در عده دیگری است زنا کند خواه طلاق رجعی باشد یا غیر رجعی، پس از سپری شدن عده، بنابر احتیاط واجب نمی تواند با او ازدواج کند؛ ولی اگر حکم را نمی دانسته و ازدواج کرده، می تواند به زندگی خود ادامه دهد. (آیه الله مکارم)

نکته: زن در عده رجعیه، حکم زن شوهردار را دارد.

زنای در عده: طلاق بائن، وفات، وطی به شبهه و متعه

اگر کسی با زنی که در عده بائن است زنا کند، آیا می تواند با او ازدواج کند؟^۳

زنا در عده طلاق بائن و عده وفات و عده وطی به شبهه و عده متعه و عده فسخ موجب حرمت ابدی نمی شود. (حضرت امام)

زنا با زنی که در عده غیر رجعیه است مثل زنی که در عده طلاق بائن یا عده وفات و عده متعه و عده وطی به شبهه است موجب حرمت نمی شود لذا زناکار می تواند با زن بعد از اتمام عده اش ازدواج کند. (آیه الله سیستانی)

^۱ . استفتاء شخصی از سایت آیه الله مکارم، کد رهگیری: ۹۷۱۲۰۲۰۰۲۶

^۲ - سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی، فصل فی التزویج فی العده م ۲۰؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع، م ۲۳۹۸؛ مدیریت سایت مقام معظم رهبری، استفتاء استانها؛ ناصر مکارم شیرازی، توضیح المسائل، م ۲۰۵۰

^۳ - سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی، فصل فی التزویج فی العده م ۲۰ (حاشیه حضرت امام، آیت الله مکارم)؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع، م ۲۳۹۸؛ مدیریت سایت مقام معظم رهبری، استفتاء استانها؛ ناصر مکارم شیرازی، توضیح المسائل، م ۲۰۵۰ و ناصر مکارم شیرازی، سایت، استفتاءات، ازدواج و زناشویی، ازدواج های حرام، احکام ازدواج در عده، عدم حرمت ابد در صورت زنا در عده عقد موقت؛

اگر با زنی که در عده دیگری است زنا کند خواه طلاق رجعی باشد یا غیر رجعی، پس از سپری شدن عده، بنابر احتیاط واجب نمی تواند با او ازدواج کند؛ ولی اگر حکم را نمی دانسته و ازدواج کرده، می تواند به زندگی خود ادامه دهد (و) زنا در عده متعاً حرام است اما موجب حرمت ابدی نمی شود و بعد از اتمام عده می توانند ازدواج نمایند. (آیه الله مکارم)

احتیاط مستحب آن است که با او ازدواج نکند. (حضرت امام)

زنا با زنی که در عده طلاق سوم خود زانی است

پرسش: زنا با همسر سابق در عده طلاق سوم که نیاز به محلل است موجب حرمت ابد است؟^۱

پاسخ: موجب حرمت ابد نمی شود ولی باید برای ازدواج مجدد محلل بگیرند. (آیت الله مکارم)

زنا با زنی که شوهرش مفقود شده^۲

اگر با زنی که شوهرش گم شده زنا کند و سپس مشخص شود که شوهر قبل از وقوع زنا فوت شده، زن بر مرد زانی حرام نمی شود و می تواند بعد از اتمام عده با او ازدواج نماید ولی اگر وضعیت مشخص نشود و شک کند که زنا قبل از موت شوهر بوده یا بعد از آن در این صورت بنابر احتیاط واجب نمی توانند با یکدیگر ازدواج کنند. (آیه الله سیستانی)

زنا با شک در اصل عده یا نوع عده زانیه

اگر با زنی زنا کند و نداند در عده است یا خیر، یا نداند که رجعی است یا بائن، حکم ازدواج با او را بیان کنید.^۳ در صورتی که نداند در عده است یا خیر، یا نداند که رجعی است یا بائن، تازمانی که بر شک باقی باشد، بر او حرام نمی شود (حضرت امام، آیت الله مکارم).

اگر بداند که زن در عده است ولی نداند که عده اش رجعی است یا بائن و با آن زن زنا کند تا زمانی که نسبت به نوع عده مشکوک باشد موجب حرمت نمی شود. (آیه الله سیستانی)

شک در اتمام عده رجعی زانیه

اگر با زنی که در عده رجعی بوده و شک داشته که عده اش تمام شده یا نه زنا کند حکم چیست؟^۴ حرام ابد می شود مخصوصاً اگر زن خبر دهد به عدم انقضای عده رجعی اش. (حضرت امام، آیت الله مکارم)

۱. مکارم، سایت، استفتاءات، ازدواج و زناشویی، ازدواج های حرام، زنا با همسر سابق در عده طلاق سوم [احکام ارتباط با زن شوهر دار]

۲. سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۶۲ م ۱۸۱

۳. سید محمد کاظم طباطبایی یزدی، عروة الوثقی، کتاب النکاح، فصل فی التزویج فی العدة م ۲۰ (حواشی حضرت امام و آیات عظام مکارم، فاضل، خویی)؛

سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۶۲ م ۱۸۳

۴. سید محمد کاظم طباطبایی یزدی، عروة الوثقی، کتاب النکاح، فصل فی التزویج فی العدة م ۲۰ (حواشی حضرت امام و آیت الله مکارم)؛ سید علی

سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۶۲ م ۱۸۳؛

اگر مرد بداند که زن در عده رجعی است ولی شک داشته باشد که عده اش تمام شده یا نه و با او زنا کند [بنابر احتیاط واجب] موجب حرمت ابدی می شود. (آیه الله سیستانی)

زنای در عده از قُبَل یا دُبَر

آیا فرق می کند زنا در قبل باشد یا دبر؟^۱

فرق نمی کند . (حضرت امام)

بنابر احتیاط واجب فرقی نمی کند. (آیت الله مکارم)

۲.۳. ازدواج (عقد) در عده

تفاوت نداشتن نوع عقد یا عده در حکم مساله

عقد با زنی که در عده خود مرد است

الف: موارد عدم جواز ازدواج با زنی که در عده خود مرد است

درچه مواردی انسان نمی تواند با زنی که در عده خود اوست عقد کند؟^۲

۱- ازدواج با زنی که در عده طلاق رجعی خود مرد است:

صحیح نیست؛ چون زنی که در عده رجعی فرد در حکم زوجه او می باشد. (حضرت امام)

ازدواج دائم با زنی که در عده طلاق رجعی خود اوست، رجوع محسوب می شود و عقد موقت در عده نیز بنابر احتیاط

واجب رجوع محسوب می شود. (آیت الله مکارم)^۳

اگر زن در عده مردی باشد، عقد زن با همان مرد در عده اشکالی ندارد البته اگر عده رجعی باشد عقد باطل است زیرا

زن در این حال حقیقتاً یا حکماً همسر مرد است. (آیه الله سیستانی)

۲- از دواج با زنی که مرد او را سه بار طلاق داده و اکنون در عده طلاق سوم است (و با توجه به شرایطش نیاز به

مُحَلِّل دارد):

۱- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروه الوثقی ، فصل فی المحرمات بالمصاهرة، م ۳۰

۲- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی، عروه الوثقی، کتاب النکاح، فصل فی التزویج فی العده م ۳ (حواشی حضرت امام و آیت الله مکارم)؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۶۳ م ۱۹۳؛ آیت الله مکارم، استفتانات جدید، ج ۴، ص ۲۸۰، س ۷۱۳؛ لازم به ذکر است که حاشیه ایشان بر عروه همانند نظر مشهور است؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، القول فی النکاح فی العده و تکمیل العدد، م ۴

۳. با توجه به اینکه در این زمینه نظرات مختلفی از آیه الله مکارم در دسترس است (حاشیه عروه - استفتانات جدید - ج ۴ سؤال ۶۶۴. - استفتانات جدید - ج ۴ سؤال ۷۱۳. و... لذا این اختلافات طی سوالی از سایت ایشان پرسیده شد و مطلب مذکور را در پاسخ بیان کردند. (ناصر مکارم شیرازی، استفتاء شخصی از سایت، کد رهگیری: ۹۷۰۸۰۲۰۰۸۰)

ازدواج باطل و حرام است ولی موجب حرمت ابدی نمی شود.(حضرت امام)
در این صورت عقد باطل و احتیاطاً حرام می باشد ولی موجب حرمت ابدی نمی شود.(آیت الله مکارم)

۳- ازدواج با زنی که مرد او را نه بار طلاق داده(در جایی که با حصول شرایطش موجب حرمت ابدی به فرد شده):
صحیح نیست.(حضرت امام، آیت الله مکارم)

نکته: این مسئله اجماعی است چون بعد از طلاق نهم با شرایطش زن برای همیشه با مرد حرام می شود.

۴- در صورتی که با زن غیر وطی به شبهه کرده و آن زن عده این شبهه را نگه دارد، چون این زن شوهر دار است.
نکته: حکم ازدواج با این زن بعد از عده در عنوان "وطی به شبهه با زن شوهر دار" آمده است.

۵- اگر با زنی که در عده غیر است وطی به شبهه کند و زن حامله شود در عده خودش که وضع حمل است و بر
مبنای عدم تداخل مقدم بر عده غیر می شود:

ازدواج باطل است ولی موجب حرمت ابدی نمی شود.(حضرت امام، آیت الله مکارم)

ب: موارد جواز ازدواج با زنی که در عده خود مرد است

درچه مواردی انسان می تواند با زنی که در عده خود اوست عقد کند؟^۱
اگر زن در عده مرد باشد برای او جایز است که در همان حال او را عقد نماید و منتظر گذشت عده نشود مگر در
مواردی به خاطر موانعی که پیش می آید (که در مساله قبل مطرح شد).(حضرت امام، آیت الله مکارم)
اگر زن در عده مردی باشد، عقد زن با همان مرد در عده اشکالی ندارد البته اگر عده رجعی باشد عقد باطل است زیرا
زن در این حال حقیقتاً یا حکماً همسر مرد است.(آیه الله سیستانی)

حکم تکلیفی عقد در عده دیگری

عقد در عده دیگری چه حکمی دارد؟^۲

ازدواج دائم یا موقت با زنی که در عده غیر است حرام است چه در عده رجعی باشد یا بائن و چه عده وفات و چه غیر
آن و چه عده زن از جهت عقد دائم باشد یا عقد موقت یا از وطی به شبهه یا از غیر آن.(حضرت امام، آیت الله
سیستانی، آیت الله مکارم)

۱. سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی ج ۲، فصل لا يجوز التزویج فی العدة، م ۳؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۶۳ م ۱۹۳؛

سایت رهبر معظم انقلاب: leader.ir؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، القول فی النکاح فی العدة و تکمیل العدد، م ۴

۲- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی، عروة الوثقی ج ۲، فصل فی التزویج فی العدة(حاشیه حضرت امام و آیت الله مکارم)؛ سید علی سیستانی منهاج
الصالحین، ج ۳، ص: ۶۳ م ۱۸۹؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، القول فی النکاح فی العدة و تکمیل العدد م ۱؛

عقد در عده با علم دو طرف، به حکم و موضوع

اگر عقد در عده واقع شود و دو طرف، به حکم و موضوع علم داشته باشند، حکم ازدواج چیست؟^۱

در صورت علم دو طرف به عده و اینکه عقد در عده حرام است، عقد باطل شده و آن دو، حرام ابد می‌شوند؛ چه دخول شده باشد، چه دخول نشده باشد. (حضرت امام، آیت الله سیستانی).

اگر بدانند زن در عده است و بدانند عقد کردن زن در عده حرام است آن زن بر او حرام ابدی می‌شود، خواه نزدیکی کرده باشد یا نه ولی اگر عقد را فردی به وکالت از آن‌ها خوانده باشد نه خودشان، حرام ابدی حاصل نمی‌شود و پس از عده می‌توانند ازدواج کنند. (آیه الله مکارم)

عقد در عده با جهل دو طرف، به حکم و موضوع

اگر عقد در عده باشد و دو طرف به حکم و موضوع جهل داشته باشند، حکم چیست؟^۲

اگر زن و مرد جاهل باشند به اینکه زن در عده است یا هر دو جاهل باشند به اینکه ازدواج در عده حرام است و با این حال ازدواج صورت پذیرد عقد باطل است پس اگر دخول اگر چه از پشت صورت گرفته باشد موجب حرمت ابد می‌شود ولی اگر دخول صورت نگرفته باشد می‌تواند بعد از اتمام عده با او ازدواج کند، در این حکم فرقی نمی‌کند که دخول در مدت عده باشد یا عقد در عده باشد ولی دخول بعد از اتمام عده صورت گرفته باشد. (حضرت امام)

اگر زن و مرد جاهل باشند به اینکه زن در عده است یا هر دو جاهل باشند به اینکه ازدواج در عده حرام است و با این حال ازدواج صورت پذیرد عقد باطل است پس اگر دخول اگر چه از پشت صورت گرفته باشد موجب حرمت ابد می‌شود ولی اگر دخول صورت نگرفته باشد می‌تواند بعد از اتمام عده با او ازدواج کند، البته اگر در این حالت عقد در عده باشد ولی دخول بعد از اتمام عده صورت گرفته باشد موجب حرمت ابدی نمی‌شود. (آیه الله سیستانی)

اگر [عقد را خودشان خوانده اند و] هیچ کدام در عده بودن زن یا حرمت عقد در عده را نمی‌دانسته اند چنانچه نزدیکی کرده اند زن بر او حرام می‌شود و اگر نکرده اند حرام نمی‌شود، ولی اگر عقد را فردی به وکالت از آن‌ها خوانده باشد نه خودشان، در هیچ یک از دو صورت، حرام ابدی حاصل نمی‌شود و پس از عده می‌توانند ازدواج کنند. (آیت الله مکارم).

علم دو طرف به یکی از حکم و موضوع و جهل به دیگری

در حرام ابد شدن علم به حکم و موضوع لازم است یا علم به یکی هم موجب حرمت می‌شود؟^۱

۱- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی، کتاب النکاح، فصل فی التزویج فی العدة (حاشیه حضرت امام)؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع، م ۴۴۰؛ سایت رهبر معظم انقلاب: leader.ir، آیت الله مکارم، توضیح المسائل جدید، م ۲۰۵۲؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، القول فی النکاح فی العدة و تکمیل العدد م ۱

۲- سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع، م ۴۴۰؛ مکارم، توضیح المسائل جدید، م ۲۰۵۲. سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، القول فی النکاح فی العدة و تکمیل العدد م ۱ و ۵؛

اگر زن و مرد هردو به یکی از حکم یا موضوع جاهل باشند، در صورتی که دخول صورت نگرفته باشد عقد باطل است ولی بعد از اتمام عده می توانند ازدواج کنند، ولی در صورتی که دخول اگرچه از پشت صورت گرفته باشد حرام ابد می شوند، در این حکم فرقی نمی کند که دخول در مدت عده باشد یا عقد در عده باشد ولی دخول بعد از اتمام عده صورت گرفته باشد. (حضرت امام)

اگر زن و مرد هردو جاهل باشند به اینکه زن در عده است یا هردو جاهل باشند به اینکه ازدواج در عده حرام است در این صورت اگر دخول (اگرچه از پشت) صورت گرفته باشد موجب حرمت ابدی می شود ولی اگر دخول صورت نگرفته باشد عقد باطل است ولی موجب حرمت ابدی نمی شود و بعد از اتمام عده می توانند عقد کنند. (آیت الله سیستانی)

اگر هیچ کدام نمی دانسته اند زن در عده است، یا نمی دانسته اند عقد کردن زن در عده حرام است، اگر با هم نزدیکی کرده باشند زن بر او حرام می شود و اگر نزدیکی نکرده باشند حرام نمی شود ولی اگر عقد را فردی به وکالت از آن ها خوانده باشد نه خودشان، در هیچ یک از دو صورت، حرام ابدی حاصل نمی شود و پس از عده می توانند ازدواج کنند. (آیت الله مکارم).

علم یکی از دو طرف به حکم و موضوع

حکم به ازدواج در عده را در صورت علم یکی از دو طرف به حکم و موضوع، بیان کنید. ۲

اگر زن یا مرد بداند که زن در عده است و حرمت ازدواج در عده را بداند و با این حال ازدواج کند موجب حرمت ابد می شود هرچند بعد از عقد دخول صورت نگرفته باشد (حضرت امام، امام خامنه ای، آیت الله سیستانی).

هرگاه زنی را که در عده دیگری است برای خود عقد کند اگر یکی از مرد یا زن، بداند زن در عده است و بداند عقد کردن زن در عده حرام است آن زن بر او حرام ابدی می شود، خواه نزدیکی کرده باشد یا نه. ولی اگر عقد را فردی به وکالت از آن ها خوانده باشد نه خودشان، حرام ابدی حاصل نمی شود و پس از عده می توانند ازدواج کنند. (آیه الله مکارم)

۱- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی، ج ۲؛ فصل لا يجوز التزویج فی العدة؛ سید علی سیستانی منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۶۳م ۱۸۹؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله کتاب النکاح، القول فی النکاح فی العدة و تکمیل العدد م ۵

۲- سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع، م ۲۴۰۰؛ سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، فصل لا يجوز التزویج فی العدة (حاشیه حضرت امام)؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۶۳، م ۱۸۹ و ص ۶۵م ۱۹۴؛ مدیریت سایت مقام معظم رهبری، استفتانات استانیها؛ ناصر مکارم، توضیح المسائل جدید، م ۲۰۵۲؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، القول فی النکاح فی العدة و تکمیل العدد م ۱؛

اگر وکیل، زنی که در عده است را بر دیگری عقد کند

الف: وکالت در تزویج زن معین نبوده

اگر مرد کسی را وکیل کند تا زنی را به عقد او درآورد و زن را مشخص نکند و وکیل زنی که در عده است را برای او عقد کند، آیا موجب حرمت ابدی می گردد؟^۱

اگر کسی را در تزویج زنی برای او وکیل نماید و زوجه را تعیین نکند و وکیل، زنی را که در عده است برای او ازدواج نماید، بر او حرام نمی شود اگر چه وکیل بداند که او در عده است. و وقتی حرام می شود که به او دخول نماید. (حضرت امام)

عقد فضولی صورت گرفته زیرا وکالت مرد انصراف به وکالت صحیح دارد، در این صورت چنانچه مرد این عقد را قبل از خروج زن از عده تایید کند در حکم ازدواج در عده است و تفصیلات عناوین قبل در مورد آن صدق می کند در غیر این صورت عقد لغو بوده و موجب حرمت نمی شود و در این حکم فرقی بین حالت علم وکیل به وضعیت و جهل او نیست. (آیه الله سیستانی)

وکالت بر حرام باطل است لذا عقد فضولی می شود البته اگر موکل بعد از حصول عقد با علم آن را اجازه دهد ممکن است قائل به نشر حرمت شویم. (آیه الله مکارم)

ب: وکالت در تزویج زن معین بوده^۲

در صورتی که وکیل وکالت در تزویج زن مشخصی را داشته باشد و آن زن در عده باشد آیا موجب نشر حرمت می شود؟

ظاهر این است که مثل حالت مباشرت فرد به عقد است ولی ملاک علم موکل است. (حضرت امام)

اگر موکل حکم و موضوع را بداند، بر او حرام می شود و لو اینکه وکیل، آنها را نداند به خلاف عکس آن پس معیار علم موکل و جهل او است، نه وکیل. (حضرت امام)

این وکالت باطل است [و لذا موجب نشر حرمت نمی شود]. (آیه الله مکارم)

اگر مردی کسی را وکیل کند تا زن مشخصی را در زمان مشخصی برای او عقد کند و وکیل آن زن را در همان زمان برای او عقد کند درحالی که آن زن در آن زمان در عده بوده، در این حالت اگر موکل نسبت به حکم و موضوع عالم بوده زن بر او حرام ابد می شود اگرچه وکیل جاهل به حکم و موضوع بوده باشد ولی در حالت عکس آن یعنی جایی که موکل جاهل به حکم و موضوع باشد اگرچه وکیل عالم به حکم و موضوع باشد در این حالت موجب حرمت نمی شود مگر اینکه دخول صورت گرفته باشد یا زن علم به وضعیت داشته باشد. (آیه الله سیستانی)

۱. سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی التزویج فی العدة، م ۲ (حاشیه حضرت امام و آیت الله مکارم)؛ سید علی

سیستانی منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۶۳ م ۱۹۰؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، القول فی النکاح فی العدة و تکمیل العدد م ۲

۲. سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی التزویج فی العدة، م ۲ (حاشیه حضرت امام و آیت الله مکارم)؛ سید علی

سیستانی منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۶۴ م ۱۹۱؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، القول فی النکاح فی العدة و تکمیل العدد م ۲

اگر ولی، زنی که در عده است را بر دیگری عقد کند

چنانچه ولی زنی را که در عده دیگری است برای شخصی عقد کند، آیا موجب حرمت ابدی می گردد؟^۱
خیر موجب حرمت نمی شود چون ملاک علم زوج به حکم و موضوع می باشد نه ولی. (حضرت امام)
ولی در چنین مواردی ولایت ندارد و لذا موجب حرمت نمی شود حتی در صورت علم مولی علیه (طفل). (آیه الله مکارم)

.....

اگر ولی پسریچه صغیر، کسی را که در عده است برای او عقد کند، عقد فضولی صورت گرفته، در این صورت چنانچه طفل بعد از بلوغ و رشد این عقد را قبل از خروج زن از عده تایید کند در حکم ازدواج در عده است و تفصیلات عناوین قبل در مورد آن صدق می کند در غیر این صورت عقد لغو بوده و موجب حرمت نمی شود و در این حکم فرقی بین حالت علم ولی بالحال و جهل او نیست. (آیه الله سیستانی)

عقد در عده و دخول بعد از عده (در مواردی که حرمت متوقف بر دخول است)

(در مواردی که حرمت متوقف بر دخول است) اگر عقد در عده بوده و دخول بعد از انقضای عده باشد، آیا موجب حرمت ابد می شود؟^۲
باعث حرمت می شود. (حضرت امام).

باعث حرمت نمی شود (آیت الله مکارم، آیت الله سیستانی: به احتیاط مستحب ازدواج نکنند).

دخول در عده از جلو یا عقب

آیا در دخول در عده فرقی بین قبل و دبر وجود دارد؟^۳
خیر، فرقی نیست. (حضرت امام)

بنا بر احتیاط واجب فرقی نیست. (آیت الله مکارم)

حکم ازدواج با شک در اینکه زن در عده است

اگر شک کند زنی در عده است، آیا می تواند با او ازدواج کند؟^۱

۱- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی التزویج فی العده، م ۲ (حاشیه حضرت امام و آیت الله مکارم)؛ سید علی سیستانی منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۶۳ م ۱۹۰

۲- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی، ج ۲، فصل فی التزویج فی العده؛ م ۴ (حاشیه: حضرت امام، آیت الله مکارم)؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسيلة، ج ۲، القول فی النکاح فی العده، م ۵؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۶۵ م ۱۹۴.

۳- سید محمد کاظم طباطبایی، العروه الوثقی مع التعليقات، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی التزویج فی العده؛

ازدواج صحیح است؛ به شرطی که از قبل، به عده علم نداشته باشد. (حضرت امام، آیت الله سیستانی، آیت الله مکارم).
در این حال تحقیق لازم نیست. (حضرت امام، آیت الله سیستانی)

علم مرد به عده زن و شک در اتمام عده و خبر دادن زن به اتمام عده

اگر در انقضای عده شک داریم و زن بگوید عده ام تمام شده است، آیا حرفش قبول است؟^۲
حرف او قبول است و ازدواج با او جایز است (حضرت امام، آیت الله مکارم).
حرفش قبول است، تازمانی که متهم نباشد؛ وگرنه احتیاط لازم، ترک ازدواج است، تازمانی که از صدقش تحقیق نکنیم. (آیه الله سیستانی)

علم مرد به عده زن و شک در اتمام عده بدون خبر دادن زن به اتمام عده

اگر مرد بداند که زنی در عده بوده است ولی در اتمام عده زن شک داشته باشد و بدون خبر دادن زن از اتمام عده با او ازدواج کند چه حکمی دارد؟^۳
حکم ازدواج در عده را دارد. (آیت الله مکارم)

حکم قبول قول زن به وقوع عقد در عده

اگر مرد به اعتقاد اینکه زن در عده نیست با زن ازدواج کند و بعد از عقد زن خبر دهد که در عده است این ازدواج چه حکمی دارد؟^۴
قول زن پذیرفته می شود و بنابر احتیاط واجب در صورت دخول حرام ابد می شوند (حضرت امام)
بنابر احتیاط واجب قول زن در اینجا پذیرفته نمی شود مگر اینکه زن نسبت به حکم یا موضوع جاهل بوده و بعد از عقد جهلش برطرف شود. (آیه الله مکارم)

شک در وقوع ازدواج در عده بعد از عقد

اگر کسی ازدواج کند و بعد شک کند که عقد در عده واقع شده است یا نه، ازدواج چگونه است؟^۵

۱- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی، ج ۲ فصل فی التزویج فی العدة؛ م ۵ (حاشیه: حضرت امام، آیت الله مکارم)؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسيلة، کتاب النکاح، القول فی النکاح فی العدة م ۶؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۶۵ م ۱۹۵
۲- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی، ج ۲ فصل فی التزویج فی العدة؛ م ۵ (حاشیه: حضرت امام، آیت الله مکارم)؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسيلة، کتاب النکاح، القول فی النکاح فی العدة م ۶؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۶۵ م ۱۹۵
۳. سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی، ج ۲ فصل فی التزویج فی العدة؛ م ۵ (حاشیه: حضرت امام، آیت الله مکارم)
۴. سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی، ج ۲ فصل فی التزویج فی العدة؛ م ۵ (حاشیه: حضرت امام، آیت الله مکارم)
۵- سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع، م ۲۴۰۴؛ سید علی سیستانی، توضیح المسائل م ۲۴۲۲؛ راهنمای فتاوا، احکام طلاق، ص ۳۲۰

زنی را که طلاق داده‌اند، و زنی که صیغه بوده و شوهرش مدت او را بخشیده یا مدتش تمام شده، چنانچه بعد از مدتی شوهر کند و بعد شک کند که موقع عقد شوهر دوّم عده شوهر اوّل تمام بوده یا نه، به شک خود اعتنا نکند(مراجع عظام تقلید).

اگر زنی حکم وجوب عده را نمی دانسته است و حال شک کند که عقد دوم در زمان عده بوده یا بعد از آن، تا احراز نکند که عقد دوم بعد از انقضاء عده بوده است، باید آثار حرمت را بر آن بار کند. (امام خامنه ای)

علم به وقوع عقد در عده بدون دخول و شک در وقوع عقد با علم به حکم یا موضوع

اگر علم داشته باشد که عقد در عده بوده و همچنین علم داشته باشد به اینکه دخول صورت نگرفته است ولی در اینکه یکی از آنها عالم بوده یا نه شک کند؟^۱
بنا را بر عدم علم می گذارد و حکم به حرمت ابدی نمی شود(حضرت امام، آیت الله سیستانی، آیت الله مکارم).

عقد در عده با جهل به حکم یا موضوع و شک در اصل وقوع دخول^۲

اگر عقد در عده بوده و جهل به حکم یا موضوع بوده و شک در اصل وقوع دخول باشد چه حکمی دارد؟
در این حالت بنا را بر عدم دخول می گذارد و موجب حرمت ابدی نمی شود.(حضرت امام، آیت الله مکارم، آیت الله سیستانی)

عقد در عده با جهل به حکم یا موضوع و شک در وقوع دخول در عده یا بعد آن

اگر عقد در عده واقع شده باشد بخاطر جهل به حکم یا موضوع، اما شک کند دخول در عده بوده یا نه، آیا موجب حرمت ابدی می شود؟^۳
بنا را بر عدم آن می گذارد؛ پس بر او حرام نمی شود. (حضرت امام، آیت الله مکارم).

عقد با زنی که در عده غیر وطی به شبهه کرده و حامله شده

اگر با زنی که در عده غیر وطی به شبهه کرده و حامله شده، ازدواج کند، عقد او موجب حرمت ابدی می شود یا خیر؟^۴
اقوی موجب حرمت ابدی نمی شود، گرچه احتیاط مستحب در ترک است. (حضرت امام، آیت الله مکارم)

۱- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی، ج ۲ فصل فی التزویج فی العدة؛ م ۶ (حاشیه: حضرت امام، آیت الله مکارم)؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، القول فی النکاح فی العدة م ۷؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۶۵ م ۱۹۶
۲. سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی، ج ۲ فصل فی التزویج فی العدة؛ م ۶ (حاشیه: حضرت امام، آیت الله مکارم)؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۶۵ م ۱۹۶؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، القول فی النکاح فی العدة م ۷
۳- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی مع التعليقات، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی التزویج فی العدة؛ م ۶ (حاشیه: حضرت امام، آیت الله مکارم)؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، ج ۲، م ۷
۴- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی، ج ۲ فصل لا یجوز التزویج فی العدة، م ۳

عقد با زنی که عده ای بر عهده دارد ولی هنوز عده اش شروع نشده...۱

اگر با زنی ازدواج کند که عده ای بر عهده اش است ولی به علت محقق نشدن مبدا عده، هنوز عده شروع نشده است، مثل جایی که با زنی ازدواج کند که شوهرش فوت کرده ولی هنوز خبر فوت شوهر به زن نرسیده؛ این ازدواج چه حکمی دارد؟

در این حالت عقد باطل است ولی موجب حرمت ابدی نمی شود و می توانند بعد از اتمام عده ازدواج کنند اگرچه احتیاط مستحب این است که احکام عقد در عده را بر آن بار کنند. (حضرت امام، آیت الله سیستانی)

پرسش: اگر زنی شوهر او ده سال قبل مفقود شده و به سبب عسر و حرج، به حاکم شرع مراجعه کرده و طلاق گرفته است، چنانچه بعد از اتمام عده طلاق و ازدواج مجدد، اکنون معلوم شده که شوهر اول او چند سال قبل فوت کرده و طلاق در زمانی بوده که شوهر اول فوت کرده است؛ حکم این مسئله چیست؟ و آیا ازدواج این زن از قبیل ازدواج زن شوهردار است؟

پاسخ: ازدواج دوم زن، باطل است و وطی به شبهه بوده و همچنین زن باید عده وفات را نگه دارد. و به هر حال احتیاط این است که بعد از نگه داشتن عده وفات، از نو صیغه عقد را بخواند ولی حرام ابدی نیست چون شوهر مرده بوده و زن شوهردار نبوده و در عده هم نبوده چون خبر فوت به او نرسیده بود. (آیه الله مکارم)^۲

ازدواج زن بعد از عده وفات و کشف زنده بودن شوهر

زنی با یقین به اینکه شوهرش مرده است، بعد از عده ازدواج کرده و بعد از ازدواج، شوهرش پیدا شده است. حکم آن را بیان کنید.^۳

باید از شوهر دوم جدا شود و به شوهر اول حلال است. اگر شوهر دوم به او نزدیکی کرده است، زن باید عده وطی به شبهه نگه دارد (مراجع عظام تقلید).

عدم حرمت ابدی شوهر سابق در صورت ازدواج در عده

زنی در عده با مردی ازدواج موقت می نماید، روز بعدش با شوهر سابق خود عقد می خواند، آیا به شوهر اول خود

۱. سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروه الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی التزویج فی العده، م ۱۰ (حاشیه: حضرت امام، آیت الله مکارم)؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳ ص ۶۵ م ۱۹۸؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، القول فی النکاح فی العده م ۹

۲. ناصر مکارم شیرازی، سایت، استفتاءات، طلاق، احکام عده، عده وفات، آگاهی زن از فوت شوهر بعد از اتمام عده طلاق

۳- سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع، م ۲۴۶۳؛

حرام ابد شده است؟^۱

در فرض سوال ازدواج با فرد اول صحیح است ولی اگر با فرد دوم نزدیکی داشته باید عده وطی به شبهه نگهدارد. (آیه الله مکارم)

۳.۳. وطی به شبهه در عده

الف: وطی به شبهه بدون عقد

آیا در صورتی که فرد با زنی که در عده وطی به شبهه است (و این شبهه در اثر ازدواج نبوده است) ازدواج کند حکم ازدواج در عده را دارد که با شرایطش موجب حرمت ابدی می شود؟^۲

حکم عقد در عده را ندارد یعنی موجب حرمت ابدی نمی شود. (حضرت امام، آیت الله سیستانی، آیت الله مکارم)

ب: وطی به شبهه با عقدی که ارکانش مختل است

آیا در صورتی که فرد با زنی که در عده وطی به شبهه است (و این شبهه در اثر ازدواجی بوده که ارکانش مختل است) ازدواج کند حکم ازدواج در عده را دارد که با شرایطش موجب حرمت ابدی می شود؟^۳

حکم عقد در عده را ندارد یعنی موجب حرمت ابدی نمی شود. (حضرت امام، آیت الله مکارم)

وطی به شبهه در عده حکم عقد در عده را ندارد و موجب حرمت ابدی نمی شود. (آیه الله سیستانی)

ج: وطی به شبهه با عقد تام الارکان ولی فاسد

آیا در صورتی که فرد با زنی که در عده وطی به شبهه است (و این شبهه در اثر ازدواج تام الارکانی بوده ولی عقد به تعبد شرعی فاسد است) ازدواج کند حکم ازدواج در عده را دارد که با شرایطش موجب حرمت ابدی می شود؟^۴

حکم عقد در عده را ندارد یعنی موجب حرمت ابدی نمی شود. (آیت الله : مکارم، خویی)

وطی به شبهه در عده حکم عقد در عده را ندارد و موجب حرمت ابدی نمی شود. (آیه الله سیستانی)

بنابر احتیاط واجب حکم عقد در عده را دارد. (حضرت امام).

استفتاء در مورد ازدواج در عده

رجل طلق زوجته وفى العدة تزوجت بآخر وکان فى اعتقادها أن العدة قد انتهت فالوطء شبهة إلا أن الزوج الأول عاد

۱. ناصر مکارم شیرازی، سایت، استفتاءات، حکام ازدواج در عده، عدم حرمت ابدی شوهر سابق در صورت ازدواج در عده

۲. سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی، کتاب النکاح، فصل فی التزویج فی العدة، م (حاشیه حضرت امام و آیت الله مکارم)؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۱۹۲م ۶۴

۳. سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی، کتاب النکاح، فصل فی التزویج فی العدة، م (حاشیه حضرت امام و آیت الله مکارم)؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۱۹۲م ۶۴

۴. سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی، کتاب النکاح، فصل فی التزویج فی العدة، م (حاشیه حضرت امام و آیت الله مکارم)؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۱۹۲م ۶۴

لها وبعقد جديد قبل انتهاء عدة وطء الشبهة وبعد ثلاثة دماء وطهرين فقط أى علمت بالشبهة وهى فى الدم الأول ثم طهرت ثم رأت الدم الثانى ثم طهرت ثم رأت الدم الثالث ولم تر الطهر الثالث وقد دخل بها فى ذلك الطهر ؟

الجواب : بشكل عام العقد على المرأة فى عدتها من الغير موجب للتحريم المؤبد إذا كان مع الدخول . ولم يكن الزوج عالماً بالحال ولكن هنا خلاف فى مبدأ العدة فيما اذا كان الوطء شبهة إذا كان مع العقد فسماحة السيد (دام ظله) يحتاط بكون العدة من حين تبين الحال فتارة نفترض أن الزواج للزوج الأول قبل اكمال العدة من وطء الشبهة من حين الوطء وأخرى من حين العلم بوطء الشبهة ففى الفرض الأول لا اشكال فى الحرمة الأبدية وهو فتوى وأما فى الفرض الثانى فالسيد يحتاط وفى السؤال جاء انه قبل انتهاء عدة وطء الشبهة تزوجها الزوج الأول بعقد جديد بعد ثلاثة دماء و طهرين أى علمت بالشبهة وهى فى الدم الأول ثم طهرت ثم رأت الدم الثانى ثم طهرت ثم رأت الدم الثالث ولم تر الطهر الثالث وقد دخل بها فى هذا الطهر فمن حين العلم لم يمض عليها ثلاثة أطهار وتزوجها الأول وأما أنه مضى عليها ثلاثة أطهار من آخر وطء أم لا لم يبين فى السؤال فعلى كل حال على تقدير تكون الحرمة أبدية وعلى سبيل الفتوى وأخرى تكون الحرمة الأبدية على سبيل الاحتياط الوجوبى .(آيت الله سيستانى)^١

٤.٣. عقد در حال احرام

حكم تكليفى عقد در حال احرام

حكم ازدواج دائم يا موقت در حال احرام چیست؟^٢

برای محرم اعم از زن و مرد ازدواج جایز نیست اعم از اینکه طرف مقابل محل باشد یا او نیز محرم باشد؛ اعم از اینکه عقد را خودش بخواند یا وکیل در حال احرام موکل بخواند، اعم از اینکه وکیل محرم باشد یا خیر؛ و اعم از اینکه وکالت قبل از احرام باشد یا بعد از احرام. (حضرت امام، آیت الله سیستانی)

برای محرم اعم از زن و مرد ازدواج جایز نیست اعم از اینکه طرف مقابل محل باشد یا او نیز محرم باشد؛ البته اگر عقد را وکیل بخواند موجب موجب حرمت نمی شود. (آیت الله مکارم)

نوع احرام حج (واجب، عمره، مستحبی) و نوع عقد (دائم، موقت)

آیا در حرمت عقد در حال احرام، میان احرام حج واجب یا عمره یا حج مستحبی و بین عقد متعه یا دائم فرقی است؟^٣

خیر، فرقی در این جهات ندارد. (حضرت امام، آیت الله مکارم)

١ .

٢- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی، عروة الوثقی مع تعلیقات، کتاب النکاح، فصل من المحرمات الابدية، التزویج حال الاحرام (قبل از مسئله ١) با حواشی حضرت امام و آیت الله مکارم؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ٣ ص ٧١ م ٢٢٢؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیلة، کتاب النکاح، فصل فى اسباب التحريم، القول فى الکفر، م ١٢

٣- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروة الوثقی مع التعلیقات، فصل فى المحرمات الابدية التزویج حال الاحرام. سید روح الله خمینی، مناسک حج (مخشی)، م ٣٦٥؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ٣ ص ٧٢ م ٢٢٣؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیلة، کتاب النکاح، فصل فى اسباب التحريم، القول فى الکفر، م ١٣

در آنچه که از تحریم او با علم، و بطلان آن با جهل، ذکر شد بین اینکه احرام برای حج واجب باشد یا مستحب یا برای عمره واجب باشد یا مستحب، و بین اینکه حج و عمره اش برای خودش باشد یا به نیابت از دیگری باشد، فرق نمی‌کند. (حضرت امام)

آنچه که درباره حرمت ابدی در صورت علم و بطلان عقد در صورت جهل در ازدواج در عده بیان شد فرقی نیست بین اینکه احرام برای حج واجب باشد یا احرام حج مستحب و یا احرام عمره واجب یا احرام عمره مستحب و فرقی نیست بین اینکه حج یا عمره برای خودش باشد یا به نیابت از دیگری. (آیه الله سیستانی)

در احکام ذکر شده، فرقی بین عقد موقت و دائمی نیست. (حضرات امام، امام خامنه ای، آیت الله سیستانی، آیت الله مکارم)

حکم وضعی عقد در احرام با علم مرد به حرمت

حکم وضعی ازدواج دائم یا موقت را با علم به حرمت در حال احرام برای مرد بیان کنید.^۱

عقد باطل می‌شود و آن دو حرام ابد می‌شوند؛ فرقی نمی‌کند که نزدیکی شده باشد یا نه و فرقی نمی‌کند که زن مُحَرَّم یا مُجَلِّ باشد و عقد را خود یا وکیل بخواند و وکالت قبل از احرام یا بعد از احرام باشد (حضرت امام، آیت الله سیستانی).

عقد باطل می‌شود و آن دو حرام ابد می‌شوند؛ فرقی نمی‌کند که نزدیکی شده باشد یا نه و فرقی نمی‌کند که زن مُحَرَّم یا مُجَلِّ باشد ولی در صورتی که عقد را وکیل خوانده باشد موجب حرمت ابدی نمی‌شود (آیت الله مکارم).

حکم عقد در احرام با جهل مرد به حرمت

حکم ازدواج دائم یا موقت را با جهل مرد به حرمت در حال احرام را بیان کنید.^۲

اگر با جهل به حکم عقد کند، عقد باطل است، ولی حرام دائمی نمی‌شود، چه نزدیکی شده باشد و چه نزدیکی نشده باشد هر چند احتیاط آن است که که با آن زن ازدواج نکند؛ خصوصاً اگر با او نزدیکی هم کرده باشد. (حضرت امام، امام خامنه ای، آیت الله سیستانی، آیت الله مکارم)

عقد در حال احرام با جهل زن به حکم و وقوع دخول

اگر در حالی که زن به حکم جاهل بوده است، ازدواج کند و دخول شود، حکم چیست؟^۱

۱. سید محمد کاظم طباطبایی یزدی، عروة الوثقی، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی المحرمات الابدیه التزویج حال الاحرام (حواشی حضرت امام، آیت الله مکارم)؛ سید روح الله خمینی مناسک حج (محشی)، ص: ۳۶۴م ۱۰۸؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع، ج ۲، م ۲۴۰۷؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳ ص ۷۱ م ۲۲۲؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله

۲ - سید محمد کاظم طباطبایی یزدی، عروة الوثقی، مع التعليقات، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی المحرمات الابدیه، التزویج حال الاحرام؛ سید روح الله خمینی مناسک حج (محشی)، ص: ۳۶۴م ۲۰۴

با این حال بنا بر احتیاط مستحب ازدواج نکنند (مشهور علما).

عقد در احرام با غفلت یا فراموشی احرام

اگر مُحَرَّم علم به حرمت عقد در حال احرام داشته باشد ولی غافل شود که محرم است یا فراموش کند و ازدواج کند، حکم چیست؟^۲

عقد باطل است و بنابر احتیاط واجب موجب حرمت ابدی می شود. (حضرت امام)

عقد باطل است ولی موجب حرمت ابدی نمی شود (آیت الله مکارم)

عقد مرد مُحَلِّ با زن مُحَرَّم

حکم ازدواج زن در حال احرام با مرد مُحَلِّ را بیان کنید.^۳

عقد باطل است و بنابر احتیاط واجب به هم حرام می شوند. (آیت الله مکارم)

عقد باطل است و در صورت علم زن، بنا بر احتیاط واجب حرام ابدی می شوند. (آیت الله سیستانی).

نکته: امام در مناسک (۳۶۶- اگر مُحَلِّ، محرمه ای را عقد کند، احتیاط آن است [۲] که با او نزدیکی نکند و او را طلاق داده و هیچ وقت با او ازدواج نکند.

امام تحریر- اگر زوجه محرم باشد و حرمت را بداند و زوج مُحَلِّ باشد، ازدواج آنها موجب حرمت ابدی می شود.

(حضرت امام- حاشیه عروه) عقد باطل است و موجب حرمت ابدی می شود.

حکم زن یا مردی که طواف نساء را انجام نداده^۴

اگر مرد طواف نساء را که یکی از کارهای حج است بجا نیاورد، زنش که بواسطه مُحَرَّم شدن بر او حرام شده بود حلال نمی شود و نیز اگر زن طواف نساء نکند، شوهرش که بواسطه احرام بر او حرام شده بود حلال نمی شود ولی اگر بعداً طواف نساء را انجام دهند به یکدیگر حلال می شوند. (حضرت امام، آیت الله مکارم)

اگر مرد یا زن طواف نساء را که یکی از کارهای حج و عمره مفرده است، بجا نیاورند، استمتاع جنسی بر آنها حلال

۱- سید روح الله خمینی مناسک، م ۳۶۴. مناسک حج (امام خمینی)، ص: ۳۹۶

۲- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی، عروه الوثقی، مع التعلیقات، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی المحرمات الابدیه التزویج حال الاحرام، م ۱.

۳- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی، عروه الوثقی، مع التعلیقات، کتاب النکاح، ج ۲، فصل فی المحرمات الابدیه التزویج حال الاحرام (حواشی حضرت امام و آیت الله مکارم)؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع، م ۲۴۰۸ و ۲۴۵۸؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله: کتاب النکاح، فصل فی اسباب التحريم، القول فی الکفر م ۱۴؛ سید روح الله خمینی مناسک محشی، م ۳۶۶؛ سید علی سیستانی منهج الصالحین، ج ۳، ص: ۷۲، ۲۲۴ م

۴. سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع، م ۲۴۰۹

نمی‌شود تا طواف نساء را انجام دهد، ولی اگر ازدواج کند چنانچه با حلق یا تقصیر از احرام خارج شده باشد، ازدواجش صحیح است، هر چند طواف نساء انجام نداده باشد. (آیت الله سیستانی)

فصل چهارم - کفر و هم کفو نبودن؛ استیفای عدد و ملحقات آن

۱.۴. تعریف: کفر و کافر و انواع کفر

کافر کسی است که الف. به خداوند متعال یا به یگانگی او معترف نباشد ب. یا معترف به نبوت خاتم الانبیاء (صلی الله علیه و آله) نباشد ج. یا یکی از ضروریات دین را منکر شود و این انکار طوری باشد که به تکذیب خاتم الانبیاء پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)، برگردد هر چند به طور اجمالی باشد و در این رابطه فرقی نمی‌کند که آن ضروری، از واجبات مانند نماز، روزه، زکات و حجاب باشد یا از کارهای حرام مانند شراب خوردن، ربا و غنا؛ باشد؛ یا از مسائل اعتقادی مثل معاد یا مودت اهل بیت پیامبر (صلی الله علیه و آله) باشد، بنابراین فردی که دینی را انتخاب نکرده باشد یا دارای دینی غیر از دین اسلام باشد یا دین اسلام را انتخاب نموده اما بعضی از دستوراتی را که از ناحیه خداوند متعال به پیامبر (صلی الله علیه و آله) ابلاغ شده - در حالی که می‌داند گفته پیامبر خداست - انکار نماید، کافر می‌باشد، اما فردی که اسلام را به عنوان دین خویش انتخاب نموده ولی به دلایلی مانند دوری از محیط مسلمانان یا لقاء شبهات مخالف دین، بعضی از احکام فرعی دین مثل خمس و حجاب را بدون آنکه قصد تکذیب پیامبر (صلی الله علیه و آله) و گفته ایشان را داشته باشد منکر گردد، کافر نمی‌باشد هر چند منحرف است.

کافر به طور کلی، به دو دسته کافر کتابی یعنی یهودیان، مسیحیان و زرتشتیان و کافر غیر کتابی یعنی کافری که یهودی یا مسیحی یا زرتشتی نمی‌باشد، طبقه بندی می‌گردد که حکم پاک یا نجس بودن آنان در مسائل بعد می‌آید. (آیت الله سیستانی)^۱

۲.۴. حکم ازدواج با غیر مسلمان

ازدواج زن مسلمان با مرد غیر مسلمان (کتابی یا غیر کتابی یا مرتد)

حکم ازدواج زن مسلمان با مرد غیر مسلمان را بیان کنید. ۲

ازدواج زن مسلمان با مرد کافر جایز نیست؛ (مراجع عظام تقلید).

فرقی نمی‌کند ازدواج دائم باشد یا موقت؛ کافر حربی باشد یا کتابی یا مرتد فطری یا ملی. (حضرت امام، آیت الله

۱. سیستانی، توضیح المسائل جامع، ج ۱، م ۱۲۰

۲- سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع ص: ۴۶۸م ۲۳۹۷؛ سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳م ۲۰۵؛ توضیح المسائل مراجع، م ۲۳۹۷؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، فصل فی اسباب التحريم، القول فی الکفر

ازدواج مرد مسلمان با کافر غیر کتابی و مرتد

آیا ازدواج مرد مسلمان با زن کافر غیر کتابی و مرتد جایز است؟^۱

ازدواج مرد مسلمان با زن کافر غیر کتابی جایز نیست. (مراجع عظام تقلید).

فرقی بین اصناف مختلف کافر غیر کتابی و مرتد اعم از ملی و فطری نیست؛ چه دائم باشد و چه موقت. (حضرت امام، آیت الله سیستانی).

ازدواج دائم با زن های اهل کتاب

حکم ازدواج دائم با زن های اهل کتاب را بنویسید.^۲

به احتیاط واجب ازدواج دائم با زنهای کافره اهل کتاب جایز نیست (حضرت امام، آیت الله سیستانی).

مردم مسلمان می تواند با زنان اهل کتاب مانند یهود و نصاری ازدواج کند البته اگر آنها نیز از کفار حربی باشند ازدواج با آنها خلاف احتیاط است [ولی] مرد مسلمانی که همسر مسلمان دارد احتیاط آن است که زن دائم ذمی را بدون اجازه همسر مسلمان نگیرد. (آیت الله مکارم)^۳

ازدواج موقت با زنان اهل کتاب

ازدواج موقت با زنان اهل کتاب چه حکمی دارد؟^۴

ازدواج موقت مانعی ندارد. (حضرت امام، امام خامنه ای)

مرد مسلمانی که زن مسلمان ندارد می تواند با زن یهودی یا مسیحی به طور موقت ازدواج کند ولی در صورتی که زن مسلمان دارد، متعه زن کتابی بدون اجازه همسر مسلمان جایز نیست و اگر اجازه هم بدهد، بنا بر احتیاط واجب ازدواج نکند و در این مسئله میان دور بودن و یاهمراه بودن همسرش فرقی نیست. (آیت الله سیستانی).

۱- سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع ص: ۴۶۸م ۲۳۹۷؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، فصل فی اسباب التحريم، القول فی الکفر

۲- ناصر مکارم شیرازی، توضیح المسائل، م ۴۸؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع ص ۴۶۷ ذیل م ۲۳۹۷؛ ناصر مکارم شیرازی، سایت، استفتاءات، ازدواج و زناشویی، ازدواج های حرام، احکام ازدواج با کافر و سایر مذاهب، حکم ازدواج با اهل کتاب و کافر حربی، حکم ازدواج با اهل کتاب با داشتن همسر مسلمان؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، فصل فی اسباب التحريم، القول فی الکفر

۳. ناصر مکارم شیرازی، رساله، م ۴۸؛ سایت، استفتاءات، ازدواج و زناشویی، ازدواج های حرام، احکام ازدواج با کافر و سایر مذاهب، حکم ازدواج با اهل کتاب و کافر حربی، حکم ازدواج با اهل کتاب با داشتن همسر مسلمان -نکته: آیه الله مکارم در استفتاءات جدید (مکارم)، ج ۱، ص: ۲۱۱ سؤال ۷۰۷ قائل به منع ازدواج دائم هستند ولی مطلب بیان شده نظر اخیر ایشان است.

۴- سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع ص ۴۶۷ ذیل م ۲۳۹۷؛ سید علی سیستانی منهاج الصالحین ج ۳ الامر السابع الاحرام م ۲۰۷؛ سید علی سیستانی، فقه برای غرب نشینان، س ۳۹۴ و ۳۹۹ آدرس: سایت مقام معظم رهبری استفتاءات استانها؛ استفتاءات جدید (مکارم)، ج ۱، ص: ۲۲۳ و ۷۵۶ و ۷۵۹؛ استفتاءات جدید (مکارم)، ج ۲، ص: ۳۴۴ سؤال ۱۰۰۴؛ ناصر مکارم شیرازی، سایت، استفتاءات، ازدواج و زناشویی، ازدواج های حرام، احکام ازدواج با کافر و سایر مذاهب، حکم ازدواج موقت با اهل کتاب با داشتن همسر مسلمان؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، فصل فی اسباب التحريم، القول فی الکفر

مرد مسلمان می تواند با زن اهل کتاب به طور موقت ازدواج کند ولی در صورتی که زن مسلمان دارد، متعاً زن کتابی بدون اجازه همسر مسلمان کراهت دارد (زنان اهل کتاب اگرچه اعتقاد به ازدواج موقت ندارند ولی اگر به خاطر اعتقاد شوهر اعلام آمادگی برای این امر کنند، کافی است). (آیه الله مکارم)

ازدواج با زن مجوس

حکم ازدواج با زن مجوس را بیان کنید. ۱.

ازدواج مرد مسلمان با زن مجوس حرام است (حضرت امام).

ازدواج مرد مسلمان با زن مجوس اگرچه به صورت موقت به احتیاط واجب اشکال دارد. (آیه الله سیستانی) ۲

زن مجوس در حکم اهل کتاب است (آیت الله مکارم) ۳.

جایز است (امام خامنه ای و آیت الله مکارم).

ازدواج با زنان زرتشتی

آیا ازدواج با زرتشتیها جایز است؟ ۴

نکاح انقطاعی با زنان زرتشتی، اشکال ندارد. (امام خامنه ای)

بنابر احتیاط واجب ازدواج با زن زرتشتی جایز نیست. (آیه الله سیستانی)

ازدواج با زرتشتیان جایز نیست. (آیه الله مکارم)

ازدواج با زن صائبی

حکم ازدواج با زن صائبی را بنویسید. ۵.

ازدواج مرد مسلمان با زن صائبی بنابر احتیاط واجب جایز نیست؛ زیرا حقیقت دین آنها برای ما روشن نیست، اگر معلوم شد فرقه‌ای از نصارا هستند، حکم آنها را دارند (حضرت امام).

اگر ثابت شود مشرک‌اند، حرام است و اگر ثابت شد فرقه‌ای از نصارا هستند، حکم نصارا را دارند و اگر حقیقت دینشان ثابت نشد، بنا بر احتیاط واجب ازدواج با آنها حرام است. (آیت الله سیستانی)

۱- سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، فصل فی اسباب التحريم، القول فی الکفر، م ۱؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳ ص ۶۸ م ۲۰۶

۲. نکته: آیه الله سیستانی در استفتاءات نجف، سوال ۱۲۸۸ آورده اند که: المجوس من أهل الكتاب دون الصابئة والأحوط لزوماً ترک نکاح المجوسیه مطلقاً. ۳. استفتاءات جدید (مکارم)، ج ۱، ص: ۳۰ س ۴۳

۴- سید علی خامنه ای، راهنمای فتاوی، نکاح، سوال ۱۴۷ (استفتا، ۸۴۰۲۰۷)؛ سید علی سیستانی، استفتاءات نجف، سوال ۱۲۸۸؛ ناصر مکارم شیرازی، سایت، استفتاءات، ازدواج و زناشویی، ازدواج های حرام، احکام ازدواج با کافر و سایر مذاهب، حکم ازدواج با زرتشت.

۵- سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله کتاب النکاح، فصل فی اسباب التحريم، القول فی الکفر م ۱؛ سید علی سیستانی منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۶۸ م ۲۰۶

ارتداد ملی زوج-یا-ارتداد ملی یا فطری زوجه ۱

اگر قبل از دخول یکی از زوجین یا هردو مرتد شوند ازدواج در همان حال به هم می‌خورد، چه ارتداد فطری باشد یا ملی اما بعد از دخول، اگر مرد مرتد فطری شود یا زن مرتد فطری یا ملی شود فسخ آن بر انقضای عده توقف دارد؛ پس اگر قبل از انقضای عده هر کس که مرتد شده مسلمان شود ازدواجشان صحیح می‌باشد وگرنه کشف می‌شود که از وقت ارتداد از او جدا شده است.(حضرت امام)

اگر زوج مرتد ملی شود یا زوجه مرتد ملی یا فطری شود، اگر ارتداد قبل از دخول باشد یا اینکه زوجه یائسه یا صغیره باشد ازدواجشان باطل می‌شود و زوجه عده ای ندارد ولی اگر ارتداد بعد از دخول باشد و زوجه در سن زنانی باشد که حیض می‌بینند باید زوجه عده طلاق نگه دارد و فسخ آن بر انقضای عده توقف دارد؛ پس اگر قبل از انقضای عده هر کس که مرتد شده مسلمان شود ازدواجشان صحیح می‌باشد وگرنه کشف می‌شود که از وقت ارتداد از او جدا شده است..(آیه الله سیستانی)

پرسش : خانمی مسلمان بوده و مسیحی شده وظیفه شوهر او چیست؟ پاسخ : از زمان مسیحی شدن زن، مرد به اندازه عده وفات صبر می‌کند و اگر توبه نکرد از او جدا می‌شود.(آیه الله مکارم)
نکته: منظور از عده در این مورد همان عده طلاق است.(حضرت امام) ۲

ارتداد فطری زوج ۳

اگر زوج مرتد فطری شود ازدواج در همان حال به هم می‌خورد، چه قبل از دخول باشد و چه بعد از دخول(حضرت امام)
اگر زوج مرتد فطری شود زوجه اش بر او حرام می‌شود و باید زن عده وفات نگه دارد البته در این فرض ثبوت عده بر غیر مدخول و یائسه و صغیره بنابر احتیاط واجب است و در صورتی که مرد در بین عده توبه کند و مسلمان شود بنابر احتیاط واجب اثر زوجیت یا جدایی بر این توبه مترتب نمی‌شود مگر بعد از عقد مجدد یا طلاق.(آیه الله سیستانی)
نکته: در صورت ارتداد فطری شوهر باید زن عده وفات نگه دارد.(حضرت امام) ۴

۱. سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، فصل فی اسباب التحريم، القول فی الکفر م ۵؛ سید علی سیستانی منهج الصالحین، ج ۳، ص: ۲۱۲م ۶۹؛ ناصر مکارم شیرازی، سایت، استفتاءات، ازدواج و زناشویی، ازدواج های حرام، احکام ازدواج با کافر و سایر مذاهب، وظیفه مردی که زنش مسیحی شده]

۲. سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، فصل فی اسباب التحريم، القول فی الکفر م ۶

۳. سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، فصل فی اسباب التحريم، القول فی الکفر م ۵؛ سید علی سیستانی منهج الصالحین، ج ۳، ص: ۲۱۳م ۶۹

۴. سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، فصل فی اسباب التحريم، القول فی الکفر م ۶

۳.۴. حکم ازدواج با فرق مختلف اسلامی

معیار کلی در ازدواج با فرقه های مختلف اسلامی

ازدواج مرد یا زن مسلمان با مسلمان دیگر جایز است ولی ازدواج با فرقه هایی که منتسب به اسلام هستند ولی محکوم به کفر هستند جایز نمی باشد و این فرقه ها با توجه به تعریف کفر که در ابتدای این فصل بیان شد مشخص می شوند، همچنین در ازدواج با مسلمان غیر شیعه اگر ترس گمراهی باشد جایز نمی باشد. چنانچه اعضای فرقه ای منکر ضروریات اسلام بوده یا خوف انحراف همسر وجود داشته باشد، ازدواج جایز نیست. (آیه الله مکارم)^۱

ازدواج با خوارج و نواصب و غلات (منتسبین به اسلام که محکوم به کفر هستند)

حکم ازدواج با خوارج و نواصب و غلات را بیان کنید.^۲

برای زن مؤمن جایز نیست که با ناصبی که علناً عداوت اهل بیت پیغمبر (صلی الله علیه و آله) را دارد و با غالی که به الوهیت یا نبوت آنها معتقد است، ازدواج نماید. و همچنین برای مرد مؤمن جایز نیست که با زن ناصبی و غالی ازدواج کند؛ زیرا اینها در حکم کفار می باشند اگر چه دین اسلام را به خود نسبت داده و ادعای آن را داشته باشند. (حضرت امام) فرقه های گمراهی که منتسب به اسلام هستند از نظر حکم به کفر یا عدم کفر حالات مختلفی دارند: ۱- غلات: اینها گروه های مختلفی هستند و تنها کسانی از آنها که تعریف کفر [که در ابتدای این فصل در همین نوشته آمده است] در مورد آنها صدق می کند محکوم به کفر هستند نه سایر غلات. ۲- ناصبی ها، و آنها کسانی هستند که دشمنی شان را با اهل البیت آشکار می کنند که اینها بدون اشکال در حکم کفار هستند. ۳- خوارج: اینها بر دو نوع هستند، برخی از آنها بغض و دشمنی شان با اهل بیت را آشکار می کنند که این دسته حکم ناصبی ها را دارند و برخی دیگر از آنها اینگونه نیستند ولی به علت پیروی از فقه آنها جزو خوارج محسوب می شوند که اینها محکوم به کفر نیستند. (آیت الله سیستانی)^۳

بر مرد و زن شیعه جایز نیست که به صورت دائم یا موقت با برخی از منتسبین به اسلام از کسانی که حکم به نجاستشان می شود مانند نواصب و غیر آنها که در کتاب طهارت بیان شد ازدواج کند. (آیه الله سیستانی)

^۱ . استفتاء شخصی از سایت آیه الله مکارم، کد رهگیری: ۹۷۱۲۰۴۰۰۸۸

^۲ - سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، فصل فی اسباب التحريم، القول فی الکفر م ۷؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع، ذیل م ۲۳۹۷؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۷۰ م ۲۱۴

^۳ . منهاج الصالحین (للسیستانی)، ج ۱، ص: ۱۳۹ بعد از مساله ۴۰۸، التاسع: کافر

ازدواج با اسماعیلیه

حکم ازدواج با اسماعیلیه را بیان کنید. ۱.

ازدواج با چنین اشخاصی با رعایت شرایط صحت ازدواج اگر مستلزم ترتب مفسده نباشد اشکال شرعی ندارد. (امام خامنه ای)

در اطراف منطقه ما و بعضی نواحی دیگر فرقه ای وجود دارد که خود را اسماعیلیه می نامند و اعتقاد به امامت شش امام دارند، ولی به هیچ یک از واجبات دینی و همچنین به ولایت فقیه معتقد نیستند. لذا امیدواریم جناب عالی روشن فرمایید که پیروان این فرقه نجس هستند یا پاک؟

ج. مجرد عدم اعتقاد آنان به شش امام دیگر از ائمه معصومین (علیهم السلام) و یا عدم اعتقادشان به واجبات دینی و احکام شرعی تا زمانی که به انکار اصل دین یا نبوت خاتم الانبیاء (علیه وآله الصلاة والسلام) منجر نشود، موجب کفر و نجاست نمی شود، مگر این که از آن ها دشنام و اهانت به یکی از امامان معصوم (ع) صادر شود. (امام خامنه ای) ۲

آیا پسر یا دختر شیعه می تواند با فرقه ی اسماعیلیه ازدواج کند؟

پاسخ: در فرض سوال اشکال دارد. (آیه الله مکارم)

اگر به یقین بدانید نماز و روزه و سایر احکام اسلام را قبول ندارند و از اصل انکار می کنند حکم کفار را دارند. (آیت الله مکارم)

سوال: اینجانب همسر شخصی شده ام که پیرو فرقه اسماعیلیه (۶ امامی) است. با رفت و آمدهای بسیار و تحقیق فراوان متوجه شده ام که آنها پیرو هیچ امامی نمی باشند و جزء فرقه حسن صباح بوده، و او را به عنوان خداوند الموت یاد می کنند. و درباره امامیه قائلند که ما مرده پرست هستیم! اگر در مکه قبور ائمه را بازسازی کنند، کسی به کعبه نگاه نمی کند و اعتقاد دارند که امام غائبی وجود ندارد و امام حاضر را قبول دارند و طبق فرمان او عمل می کنند و امام حاضر آنها شخصی به نام شاه کریم حسینی است که در فرانسه با خانواده اش زندگی می کند و لقب شاه دارد، و تمام مبانی دینی آنها عکس فرامین قرآن مجید است. با توجه به مطالب فوق لطفاً بفرمایید: الف) آیا من به عنوان یک زن مسلمان می توانم با چنین شخصی که می خواهد دین عزیز اسلام را از من سلب نماید زندگی کنم؟ ب) الان مدتی از ازدواج ما می گذرد و صاحب دو فرزند هستیم تکلیف ما چیست، آیا باید به دادگاه برویم و طلاق بگیریم، یا این که ازدواج ما از اول باطل بوده و نیاز به طلاق ندارد؟

جواب: هرگاه کسی از اسماعیلیه به آنچه در بالا نوشته اید معتقد باشد ازدواج با او از اول باطل است. و شما اگر این مطلب را برای دادگاه ثابت کنید حکم به طلاق شما خواهند کرد؛ ولی در عین حال یک طلاق صوری برای جلوگیری از

۱- ناصر مکارم شیرازی، استفتائات جدید، ج ۲، ص ۳۹۲، م ۱۱۴۴؛ ناصر مکارم شیرازی، سایت، استفتاءات، ازدواج و زناشویی، ازدواج های حرام، احکام ازدواج با کافر و سایر مذاهب، حکم ازدواج با فرقه ی اسماعیلیه؛ سایت مقام معظم رهبری، مدیریت استفتاء استانیها

۲. رهبری-اچوبه-س ۳۲۰.

سخن این و آن مناسب است.(آیت الله مکارم)^۱

اهل حق، دراویش، علی الهی و...

نکته: جهت توضیح در باره این فرقه به فصل اصطلاحات رجوع شود.

حکم ازدواج با فرقه اهل حق و علی الهی را بنویسید.^۲

اگر توحید و نبوت و هیچ یک از ضروریات دین اسلام را انکار نکنند و معتقد به نقصی در رسالت رسول اکرم «صلی الله علیه و آله» نباشند حکم به کفر و نجاست آنها نمی شود و ازدواج با آنها اشکالی ندارد (امام خامنه ای) ازدواج با فرقه هایی مانند اهل حق، شیخیه، علی الهی چه حکمی دارد؟ پاسخ: فرقه های مذکور دو گروه هستند؛ عده ای منکر ضروریات اسلامند، نماز و روزه هیچ کدام را قبول ندارند که ازدواج با آنها مطلقاً جایز نیست، ولی عده ای به یگانگی خدا و رسالت پیامبر شهادت می دهند و اگر انکار ضروریات هم کنند به انکار نبوت باز نمی گردد و ما می گوئیم انکار ضروریات باید به انکار نبوت بازگردد که در این گروه نیست پس ازدواج با گروه دوم در صورتی که بیم آن باشد که زوج تحت تاثیر عقائد زوجه واقع شود اشکال دارد و اگر بیم این مطلب نباشد حرام نیست ولی بهتر است که با دیگری ازدواج کند. (آیه الله مکارم)

ازدواج با صوفیه

حکم ازدواج با صوفیه را بیان کنید.^۳

اگر توحید و نبوت و هیچ یک از ضروریات دین اسلام را انکار نکنند و معتقد به نقصی در رسالت رسول اکرم «صلی الله علیه و آله» نباشند حکم به کفر و نجاست آنها نمی شود و ازدواج با آنها اشکالی ندارد (امام خامنه ای) صوفیه فرقه های مختلفی دارند و عقاید آنها مختلف است. بعضی عقیده های منحرفی دارند و بعضی منکر ضروریات دین هستند؛ در حالی که بعضی دیگر چنین نیستند و فقط انحراف های جزئی دارند. بنابراین هر کدام را جداگانه باید سؤال کرد تا جواب داده شود [در هر حال] دراویش یعنی صوفیه، عموماً گرفتار انحرافات هستند. سزاوار است از معاشرت و ازدواج با آنها بپرهیزید. (آیت الله مکارم)

۱. استفتاءات ج ۴ سؤال ۵۹۵.

۲- ناصر مکارم شیرازی، استفتاءات، ازدواج و زناشویی، ازدواج های حرام، [احکام ازدواج با کافر و سایر مذاهب]، حکم ازدواج با فرقه شیخیه یا اهل حق یا علی الهی

۳- ناصر مکارم، استفتاءات جدید، ج ۱، ص ۷۱۲. (مکارم)، سایت، ازدواج و زناشویی، ازدواج های حرام، [احکام ازدواج با کافر و سایر مذاهب] حکم ازدواج با صوفیه؛ سایت مقام معظم رهبری، استفتاء استانیها

ازدواج با فرقه شیخیه

ازدواج با فرقه شیخیه، چه حکمی دارد؟^۱

پاسخ: فرقه مذکور دو گروه هستند؛ عده ای منکر ضروریات اسلامند، نماز و روزه هیچ کدام را قبول ندارند که ازدواج با آنها مطلقاً جایز نیست، ولی عده ای به یگانگی خدا و رسالت پیامبر شهادت می دهند و اگر انکار ضروریات هم کنند به انکار نبوت باز نمی گردد و ما می گوئیم انکار ضروریات باید به انکار نبوت بازگردد که در این گروه نیست پس ازدواج با گروه دوم در صورتی که بیم آن باشد که زوج تحت تاثیر عقائد زوجه واقع شود اشکال دارد و اگر بیم این مطلب نباشد حرام نیست ولی بهتر است که با دیگری ازدواج کند. (آیه الله مکارم)

ازدواج با فرقه قادریه

پرسش: ازدواج با فرقه ی قادریه چه حکمی دارد؟^۲

پاسخ: فرقه ی مذکور دو گروه هستند؛ عده ای منکر ضروریات اسلامند، نماز و روزه هیچ کدام را قبول ندارند که ازدواج با آنها مطلقاً جایز نیست، ولی عده ای به یگانگی خدا و رسالت پیامبر شهادت می دهند و اگر انکار ضروریات هم کنند به انکار نبوت باز نمی گردد و ما می گوئیم انکار ضروریات باید به انکار نبوت بازگردد که در این گروه نیست پس ازدواج با گروه دوم در صورتی که بیم آن باشد که زوج تحت تاثیر عقائد زوجه واقع شود اشکال دارد و اگر بیم این مطلب نباشد حرام نیست ولی بهتر است که با دیگری ازدواج کند. (آیت الله مکارم)

ازدواج مسلمان با بهایی

آیا مسلمان می تواند با بهایی ازدواج کند؟^۳

ازدواج مرد بهایی با زن مسلمان و ازدواج مرد مسلمان با زن بهایی جایز نیست و باطل است. (حضرت امام، امام خامنه ای، آیت الله مکارم).

۱. ناصر مکارم شیرازی، استفتاءات، ازدواج و زناشویی، ازدواج های حرام، [احکام ازدواج با کافر و سایر مذاهب]، حکم ازدواج با فرقه شیخیه یا اهل حق یا علی الهی

۲. ناصر مکارم شیرازی، استفتاءات، ازدواج و زناشویی، ازدواج های حرام، [احکام ازدواج با کافر و سایر مذاهب]، حکم ازدواج با فرقه ی قادریه

۳- توضیح المسائل (محشی - امام خمینی)، ج ۲، ص: ۷۹۸ مسائل که درباره موضوعات گوناگون از امام خمینی استفتاء شده است؛ سید روح الله خمینی، استفتانات (۱۰ جلدی) (موسوعة الإمام الخمينی ۳۲ الی ۴۱)، ج ۹، ص: ۱۷۵ [سؤال ۱۰۴۵۶] ۵۸۸۴۹۱۳۸. سسیتیم مدیریت سایت مقام معظم رهبری، استفتاء استانها؛ ناصر مکارم شیرازی، سایت، استفتاءات، ازدواج و زناشویی، ازدواج های حرام، احکام ازدواج با کافر و سایر مذاهب، حکم ازدواج با بهائی

ازدواج با مرتد

حکم ازدواج با مرتد را بنویسید.^۱

بر مرد و زن مسلمان جایز نیست که با مرتد(فطری یا ملی) ازدواج کند. (حضرت امام، آیت الله سیستانی).

اگر یکی از زوجین یا هردو با هم قبل از دخول مرتد شوند

در صورتی که یکی از زوجین یا هردو با هم قبل از دخول مرتد شود، حکم چیست؟^۲

در همان لحظه، ازدواج فسخ می شود (حضرت امام).

فرقی نمی کند که ارتداد فطری یا ملی باشد(امام)

اگر مرد مرتد ملی شود یا زن مرتد فطری یا ملی شود و این موارد قبل از دخول با زن باشد یا اینکه زن در این موارد یائسه یا زیر نه سال باشد ازدواجشان باطل می شود و زن نیازی به عده نگه داشتن ندارد و اگر مرد مرتد فطری شود همسرش بر او حرام می شود و باید عده وفات نگه دارد البته نگه داشتن عده در این مورد بر زن غیر مدخوله و یائسه و زیر نه سال بنا بر احتیاط واجب است و در این مورد اگر شوهر در بین عده زن توبه کند و مسلمان شود احتیاط واجب این است که در صورت قصد ادامه زندگی مجددا صیغه عقد خوانده شود و در صورت قصد جدایی طلاق داده شود.(آیت الله سیستانی)

اگر مرد بعد از دخول مرتد ملی شود

اگر مرد بعد از دخول مرتد ملی شود، حکم آن چیست؟^۳

فسخ بر انقضای عده متوقف است. اگر در زمان عده از ارتداد برگشت، زوجیت باقی است؛ وگرنه مشخص می شود که از زمان ارتداد عقد فسخ شده است.(حضرت امام).

اگر دخول شده باشد و زن در سن زنانی باشد که حیض می بینند فسخ عقد بر انقضای عده متوقف است. اگر در زمان عده از ارتداد برگشت، زوجیت باقی است؛ وگرنه مشخص می شود که از زمان ارتداد عقد فسخ شده است.(آیت الله سیستانی)

اگر مرد بعد از دخول مرتد فطری شود

اگر مرد بعد از دخول مرتد فطری شود، حکم ازدواج چیست؟

عقد خودبه خود فسخ می شود و باید عده وفات نگهدارد. (حضرت امام).^۴

اگر مرد مرتد فطری شود همسرش بر او حرام می شود و باید عده وفات نگه دارد البته نگه داشتن عده در این مورد بر زن غیر مدخوله و یائسه و زیر نه سال بنا بر احتیاط واجب است و در این مورد اگر شوهر در بین عده زن توبه کند و

۱- سید روح الله خمینی تحریر الوسیله، ج ۲، ص: ۲۸۶، القول فی الکفر؛ سید علی سیستانی منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۲۰۵م ۶۷

۲- سید روح الله خمینی تحریر الوسیله، ج ۲، ص: ۲۸۶، القول فی الکفر م ۵؛ سید علی سیستانی منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۲۱۲م ۶۹ و ۲۱۳.

۳- سید روح الله خمینی تحریر الوسیله، ج ۲، ص: ۲۸۶، القول فی الکفر م ۵؛ سیستانی، منهاج الصالحین، م ۲۱۲.

۴- سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع، ج ۲، ص: ۴۹۶، م ۲۴۴۸؛ سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، م ۲۱۳.

مسلمان شود احتیاط واجب این است که در صورت قصد ادامه زندگی مجدداً صیغه عقد خوانده شود و در صورت قصد جدایی طلاق داده شود. (آیت الله سیستانی)

اگر زن بعد از دخول مرتد شود

اگر زن مرتد شود، حکم ازدواج چیست؟^۱

فسخ بر انقضای عده متوقف است. اگر در زمان عده از ارتداد برگشت، زوجیت باقی است؛ وگرنه مشخص می شود که از زمان ارتداد عقد فسخ شده است (حضرت امام).

اگر دخول شده باشد و زن در سن زنانی باشد که حیض می بینند فسخ عقد بر انقضای عده متوقف است. اگر در زمان عده از ارتداد برگشت، زوجیت باقی است؛ وگرنه مشخص می شود که از زمان ارتداد عقد فسخ شده است. (آیت الله سیستانی)

ازدواج دائم زن شعیه با مرد سنی و عکس آن

حکم ازدواج دائم زن شعیه با مرد سنی را بیان کنید.^۲

نکته: حکم فرقه هایی مثل ناصبی و صوفی و ... در عناوین قبل بیان شد.

ازدواج مرد شعیه با زن سنی غیر ناصبی جایز است و ازدواج زن شعیه با مرد سنی غیر ناصبی مکروه است و ترک احتیاط در این مورد تا جایی که ممکن است، سزاوار نیست (حضرت امام).

ازدواج زن شعیه با مرد سنی اگر خوف خطر برای مذهب نباشد، اشکال ندارد. (امام خامنه ای)

ازدواج مرد شعیه با زن سنی غیر ناصبی جایز است مگر در صورت ترس گمراهی که حرام است و ازدواج زن شعیه با مرد سنی غیر ناصبی جایز است ولی مکروه می باشد مگر در صورت ترس گمراهی که حرام است. (آیه الله سیستانی)

ازدواج مردان سنی با دختران شعیه و ازدواج مرد شعیه با دختر سنی در صورتی که خوف انحراف نباشد مانعی ندارد ولی در صورتی که احتمال انحراف عقیدتی باشد جایز نیست. (آیت الله مکارم)^۳

ازدواج موقت زن شعیه با مرد غیر شعیه

هل يجوز زواج غیر الشیعی مع الشیعیة زواجاً منقطعاً ؟

الجواب : يجوز فی حد ذاته إذا كان یری مشروعیة المنقطع فی الشریعة الإسلامیة وإلا فلا یخلو عن شوب إشکال

۱- سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، ج ۲ القول فی الکفر م ۵؛ سید علی سیستانی منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۶۹، م ۲۱۲؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی توضیح المسائل مراجع، ج ۲، ص ۴۹۵، م ۲۴۴۸

۲- سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، فصل فی اسباب التحريم، القول فی الکفر م ۸؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۷۰ م ۲۱۵؛ سایت مقام معظم رهبری، مدیریت استفتاء استانها؛ استفتاءات جدید (مکارم)، ج ۱، ص: ۲۱۱ س ۷۰۸؛ ناصر مکارم شیرازی، سایت، استفتاءات، ازدواج و زناشویی، ازدواج های حرام، احکام ازدواج با کافر و سایر مذاهب، حکم ازدواج با زنان اهل سنت؛ حکم ازدواج با مردان اهل سنت.

۳. نکته: در استفتاءات جدید ج ۴ سؤال ۵۹۲ این مطلب اشکال گرفته شده که با سایر منابع ایشان ناسازگار است لذا این تناقض سوال شد و مطلب متن نوشتار تایید شد (ناصر مکارم شیرازی، استفتاء شخصی از سایت، کد رهگیری: ۹۷۰۸۰۲۰۰۹۲)

(آیت الله سیستانی)^۱

ازدواج مرد شیعه با دختر سنی در صورتی که خوف انحراف نباشد مانعی ندارد ولی در صورتی که احتمال انحراف عقیدتی باشد جایز نیست (زنان اهل سنت اگرچه اعتقاد به ازدواج موقت نداشته باشند ولی اگر به خاطر اعتقاد شوهر اعلام آمادگی برای این امر کنند، کافی است). (آیت الله مکارم)^۲

ازدواج موقت مرد شیعه با زن سنی

ما حکم النکاح المنقطع ببنت من أهل الخلاف وقد تم النکاح باعتقادها بحرمة الفعل ؟
الجواب : إذا تأتتها منها إنشاء الزوجية المؤقتة وتوفرت شروط الصحة صح وان كانت تعتقد عدم مشروعيتها . (آیت الله سیستانی)^۳

تزویج اصناف مسلمین (عربی به عجمی و هاشمی به غیر هاشمی و...) ^۴

در جواز تزویج زن عربی به عجمی و زن هاشمی به غیر هاشمی و بر عکس آن اشکالی نیست. و همچنین ازدواج صاحبان خانواده های شریف با صاحبان صنایع پایین مانند جاروب کش و حجام و مانند آنها، اشکالی نیست؛ زیرا مسلمان، همتای مسلمان، و مؤمن، همتای زن مؤمنه می باشد و بعضی از مؤمنین با بعضی دیگر هم کفو می باشند (حضرت امام، آیت الله سیستانی)

۴.۴. استیفای عدد و ملحقات آن (حرمت از دواج دائم با بیش از چهار زن - بعد از سه طلاق و...)

۱.۴.۴ ازدواج دائم با بیش از چهار زن

حکم ازدواج بیشتر از چهار زن را بیان کنید. ^۵

کسی که چهار زن دائم دارد ازدواج دائم با زنی دیگر بر او جایز نیست. (حضرت امام، آیت الله سیستانی، آیت الله مکارم).

ازدواج موقت با وجود داشتن چهار زن دائم ^۶

ازدواج موقت، با وجود داشتن چهار زن دائم جایز است و محدود به تعداد خاصی نیست. (حضرت امام، آیت الله مکارم،

۱. ۱۳۶۵-سیستانی-استفتاءات-نجف-

۲. استفتاءات جدید (مکارم)، ج ۲، ص: ۳۴۴ سؤال ۱۰۰۴؛ استفتاءات جدید (مکارم)، ج ۱، ص: ۲۱۱ س ۷۰۸

۳. ۱۳۷۰ سیستانی-استفتاءات-نجف -

۴. سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، فصل فی اسباب التحريم، القول فی الکفر مسألة ۱۱- منهاج الصالحين (للسیستانی)، ج ۳، ص: ۲۲۱ م ۷۱

۵- سید محمد کاظم طباطبایی، العروه الوثقی مع التعليقات، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فیما یجوز من عدد الازواج، قبل از مساله ۱ (حاشیه: حضرت امام، آیت الله مکارم)؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۶۶ م ۲۰۰؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، القول فی النکاح فی العده م ۱۰

۶. سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۶۷ م ۲۰۲؛ سید محمد کاظم طباطبایی، العروه الوثقی مع التعليقات، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فیما یجوز من عدد الازواج، قبل از مساله ۱ (حاشیه: حضرت امام، آیت الله مکارم)

آیت الله سیستانی)

ازدواج موقت، با وجود داشتن چهار زن دائم جایز است ولی مستحب است که مجموع زن های دائم و موقت بیشتر از چهار زن نشوند. (آیه الله مکارم)

۲.۴.۴. سه طلاق (ازدواج با زن بعد از سه بار طلاق دادنش) ۱

اگر مرد زنش را سه طلاق دهد که بین آنها ازدواج مرد دیگری واقع نشود، بر او حرام می شود و ازدواج او برایش جایز نیست مگر اینکه با شوهر دیگری - با شروطی که در کتاب طلاق می آید - ازدواج نماید. (حضرت امام)

اگر مرد زنش را سه بار طلاق دهد و بین این سه طلاق دو بار رجوع یا آنچه در حکم رجوع است صورت پذیرد و در بین آن زن با مرد دیگری ازدواج نکرده باشد، زن بر مرد حرام می شود و تا وقتی که با مرد دیگری با شرایط مطهره شده در کتاب طلاق ازدواج نکند حق ازدواج با این مرد را ندارد. (آیه الله سیستانی)

زنی را که سه مرتبه طلاق داده اند بر شوهرش حرام می شود، ولی اگر با شرایطی که در کتاب طلاق آمده، با مرد دیگری ازدواج کند و سپس طلاق بگیرد، می تواند دوباره با شوهر اول ازدواج کند. (آیت الله مکارم)

نکته: اگر بعد از وقوع سه طلاق و محلل گرفتن و ازدواج مجدد شوهر اول دو مرتبه زنش را سه بار طلاق دهد باز هم همین حکم جاری است البته اگر ۹ طلاق واقع شود احکامی دارد که در عنوان بعدی آمده است. (در هر حال جهت تفصیل بحث به کتاب طلاق مراجعه شود).

۵.۴. لعان

معنای لعان

لعان به چه معناست؟ ۲

اگر مردی همسر خود را متهم به زنا کند یا کودکی را که از همسرش متولد شده فرزند خود نداند، در حالی که از نظر شرعی توانایی اثبات این دو را ندارد و زن نیز ادعای شوهر را تکذیب و انکار نماید، در این حال برای برطرف شدن مجازاتی که برای تهمت زنا بدون شاهد وضع شده (که هشتاد ضربه تازیانه است) و برای برطرف شدن مجازات زنا از زن و برای منتفی شدن نسبت فرزند به مرد، باید زن و مرد در نزد حاکم شرع به شکلی خاص یکدیگر را نفرین کنند که جزئیات آن در کتاب لعان مطرح می شود.

۱. رساله مراجع ج ۲ م ۲۴۱۱؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۶۷ م ۲۰۳؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، القول فی النکاح فی العده م ۱۲؛ احکام بانوان (مکارم)، ص: ۵۵۳ م ۱۰۷

۲- سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، ج ۲، ص: ۳۵۹؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۲۱۳، م ۶۶۱.

موارد اجرای لعان

لعان در چه مواردی واقع می‌شود؟^۱

لعان فقط در دو جا مشروع است: یکی از آنها در جایی است که: شوهر نسبت زنا به زنش بدهد، دوم در جایی است که: فرزندی فرزندی را که در فراش او متولد شده با امکان الحاق او به زوج، نفی نماید. (حضرت امام، آیت الله سیستانی).

آثار لعان

لعان چه آثاری به دنبال دارد؟^۲

اگر لعان با تمام شرایطش (که در منابع فقهی در بخش کتاب لعان به تفصیل مطرح شده) به طور صحیح واقع شود آثار زیر بر آن مترتب می‌شود:

اول- بهم خوردن عقد ازدواج و جدایی بین آنها. (حضرت امام، آیت الله سیستانی)

دوم- حرمت ابدی؛ پس این زن بر این مرد ابدًا حلال نمی‌شود و لو اینکه به عقد جدید باشد. و این دو حکم در مطلق لعان ثابت می‌باشند چه برای قذف به زنا باشد یا برای نفی ولد. (حضرت امام، آیت الله سیستانی)

سوم- سقوط حدّ قذف از شوهر به سبب لعانش و سقوط حدّ زنا از زوجه به سبب لعانش؛ پس اگر او را قذف نماید سپس لعان کند و زن از لعان نکول کند مرد از حدّ قذف خلاصی پیدا می‌کند و زن، حدّ زن زانیه را می‌خورد؛ چون که لعان مرد به منزله بیّنه است در اثبات زنا. (حضرت امام، آیت الله سیستانی)

چهارم- انتقای فرزند از مرد- نه از زن- اگر برای نفی او با هم لعان نمایند، به این معنی که اگر شوهر او را نفی کند و زن ادعا کند که فرزند او است، پس با هم لعان نمایند، بین مرد و این فرزند و همچنین بین این فرزند و هر کسی که از ناحیه پدری به او انتساب دارد، مانند جد و جده و برادر و خواهر پدری و همچنین عموها و عمه‌ها توارثی نمی‌باشد، به خلاف مادر. و کسی که به وسیله او انتساب به او دارد حتی برادرهای پدر و مادری در حکم برادرهای مادری می‌باشند. (حضرت امام، آیت الله سیستانی)

اگر مرد در لعان خود را تکذیب کند یا زن اقرار به زنا کند

الف: اگر مرد بعد از آنکه برای نفی فرزند لعان نماید، خود را تکذیب کند:

در آنچه که به ضرر او است- نه به نفع او- فرزند به او ملحق می‌شود؛ بنابراین، این فرزند از او ارث می‌برد ولی پدر

۱- سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب اللعان م ۱؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۲۱۱، کتاب اللعان بعد از مسئله ۶۶۱ و بعد از مسئله ۶۶۴

۲- سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب اللعان م ۱۶، کتاب اللعان؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۲۱۷، م ۶۷۹؛ سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروه الوثقی، التقلید، م ۵۳.

از او و از کسی که نزدیک به او است، ارث نمی‌برد. و این فرزند از نزدیکان پدرش به اقرار او ارث نمی‌برد. (حضرت امام، آیت الله سیستانی)^۱

ب: اگر مرد بعد از آنکه برای نسبت زنا به زنش لعان نماید، خود را تکذیب کند: ۲
اگر بعد از اتمام لعان خودش را تکذیب نماید حد قذف بر او جاری نمی‌شود و تحریم همسر هم باقی می‌ماند ولی اگر قبل از اتمام لعان باشد حد قذف بر مرد جاری می‌شود و احکام لعان ثابت نمی‌شود. (آیه الله سیستانی)
ج: اگر زن بعد از تحقق لعان چهار مرتبه اقرار به زنا کند: ۳
حد بر زن جاری نمی‌شود. (آیه الله سیستانی)

نسبت زنا به همسر کر یا لال ۴

اگر مرد به زن گنگ خویش نسبت زنا بدهد بر او حرام ابد می‌شود و اگر مرد به زن ناشنوایش نسبت زنا بدهد بنابر احتیاط واجب نباید با او ازدواج کند. (آیه الله سیستانی)

حکم ازدواج فرزند نفی شده با لعان با محارم پدری قبل از لعان
با توجه به این که در مبحث لعان، پس از انجام تشریفات ملاعنه، رابطه نسبی بین پدر و ارحام پدری با فرزند قطع می‌شود، آیا ازدواج فرزند با عمه سابق خود که با لعان رابطه نسبی اش با این فرزند قطع شده صحیح است؟^۵
جواب: ظاهراً اشکالی ندارد؛ هر چند احتیاط ترک آن است. (آیت الله مکارم)

فصل پنجم: متفرقات

۱.۵.ظهار

ظهار را توضیح دهید. ۶

ظهار در اصطلاح به این معنی است که مرد با وجود شرایطی (از جمله: ظهار در حضور دو عادل باشد، خالی بودن زن از حیض و نفاس، در طهر غیر مواقعه بودن زن و....) به زنش بگوید «انت علیّ کظهر امّی» این امر در زمان جاهلیت یک نوع طلاق بود که موجب حرمت ابدی می‌شد ولی اسلام این حکم را تغییر داد و با پرداخت کفاره حرمت نزدیکی

۱. سیدروح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب اللعان م ۱۷؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۲۱۷، م ۶۸۱؛

۲. علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۲۱۷، م ۶۸۱

۳. سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۲۱۷، م ۶۸۱

۴. سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳ ص ۷۲ م ۲۲۸

۵. استفتاءات جدید (مکارم)، ج ۲، ص: ۳۱۹ سؤال ۹۲۸-

۶- سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب الظهار، م ۱؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۲۰۳، م ۶۴۴؛

برطرف می شود.

نکته: از آن جهت که این کار موجب حرمت زن و مرد به یکدیگر نمی شود و تنها در مواردی موجب وجوب کفاره می شود از تفصیل آن در اینجا خودداری می کنیم و تفصیل آن را به کتب فقهی بحث (کتاب ظهار) ارجاع می دهیم.

۲.۵. ایلاء

ایلاء را توضیح دهید. ۱.

«ایلاء» قسم بر ترک وطی زوجه دائمی است که به او دخول شده است، به طور ابدی یا در مدتی که بیشتر از چهار ماه می باشد برای آنکه به زن ضرر وارد کند. پس به غیر قیودی که ذکر شدند، تحقق پیدا نمی کند اگر چه قسم با فقد آنها منعقد می شود و بر آن آثارش در صورتی که شرایطش جمع باشد، مترتب می شود. (حضرت امام، آیت الله سیستانی) نکته: از آن جهت که این کار موجب حرمت زن و مرد به یکدیگر نمی شود و تنها در مواردی موجب وجوب کفاره قسم می شود از تفصیل آن در اینجا خودداری می کنیم و تفصیل آن را به کتب فقهی بحث (کتاب ایلاء) ارجاع می دهیم.

۳.۵. افضا

افضا به چه معنا است؟ ۲

افضا این است که بر اثر نزدیکی با زن راه بول و حیض یکی شده باشد یا راه بول و حیض و غائط او یکی شده باشد و در صورتی که راه حیض و غائطش یکی شده باشد در صدق افضا اختلاف است؛^۳ برخی از فقها نیز علاوه بر اینها جایی را که بطور کلی پاریگی طوری باشد که قابل استفاده برای آمیزش جنسی نباشد افضا می دانند.^۴

نکته: افضا شدن زن چه نابالغ و چه بالغ و چه همسر و چه غیر همسر^۵ از موجبات حرمت نکاح نیست لذا از بحث در باره آن در این نوشته خودداری می کنیم؛ البته اگر دختر نابالغی عقد شود و قبل از نه سال با او نزدیکی شود و افضا شود، بنابه نظر شماری از فقها نزدیکی با آن زن بر شوهرش برای همیشه حرام می شود و برخی نیز نزدیکی را جایز می دانند

۱- سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب الإیلاء؛ سید علی سیستانی منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۲۰۷م ۶۵۰؛ استفتاءات جدید (مکارم)، ج ۲، ص: ۳۹۱ سوال ۱۱۴۲

۲- سید محمد کاظم یزدی، عروه الوثقی مع التعليقات، ج ۲ کتاب النکاح، فصل فی وطی الزوجه الصغیره، م ۳ (حاشیه حضرت امام، آیت الله مکارم)؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع م ۲۳۸۰

۳. حضرت امام در این حالت احتیاطاً آن را افضا می دانند و آیات عظام: مکارم و سیستانی به فتوا آن را افضا می دانند. (منبع قبل)

۴. آیت الله مکارم: سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع م ۲۳۸۰

۵. سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۱۰، م ۸ سید محمد کاظم یزدی، عروه الوثقی مع التعليقات، ج ۲ کتاب النکاح، فصل فی وطی الزوجه الصغیره، م ۴ (حاشیه حضرت امام، آیت الله مکارم)

۶. سید محمد کاظم یزدی، عروه الوثقی مع التعليقات، ج ۲ کتاب النکاح، فصل فی وطی الزوجه الصغیره، م ۴ (حاشیه حضرت امام، آیت الله مکارم)؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص ۱۰، م ۸

ولی در هر حال زوجیت و تمامی آثار آن باقی می ماند و مرد نسبت به نفقه زن تکالیف خاصی دارد حتی در صورت طلاق دادن زن و ازدواج زن با دیگری.^{۱۰}

۴.۵. ازدواج و تغییر جنسیت

با سلام شخصی قبل از ازدواج تغییر جنسیت داده و مؤنث گردیده آیا برای ازدواج باید اعلام کند قبلاً دو جنسیتی بوده یا نه ؟ و اگر نگوید و بعد شوهر متوجه شود آیا حق طلاق دارد یا نه ؟ در صورتی که در مسئله فوق کاملاً برعکس باشد (تبدیل مؤنث به مذکر) حکم چگونه است؟^۲

به هر حال اگر واقعاً تبدیل به مرد و یا زن شده باشد حکم آن را دارد و چنانچه مورد سوال در عقد واقع نشود بیان آن لازم نیست و اگر یاد شده فی نفسه مجوز برای فسخ نمی گردد و در هر صورت اختیار طلاق با مرد است. (امام خامنه ای)

اگر زن و شوهر با هم در یک زمان تغییر جنسیت دهند، حکم ازدواج قبلی آنها چیست؟
جواب: اگر تغییر حقیقی باشد زوجیت بلافاصله فسخ می شود و می توانند مجدداً عقد ازدواج در شکل جدید بخوانند؛ ولی احتیاط آن است زمان عده بگذرد. (آیت الله مکارم)^۳

۵.۵. ازدواج خنثی

حکم ازدواج غیر خنثی با خنثی

آیا ازدواج با خنثی اعم از مشکل یا غیر مشکل جایز است یا نه؟^۴
تزوید با خنثای مشکل جایز نیست؛ و خنثایی که مرد بودن یا زن بودنش معلوم است، حکم سایر مردم را دارد (آیت الله مکارم).

إذا تبين للزوج بعد العقد أن الزوجة خنثى فما حكمه ؟ وكيف إذا سكت عن الأمر ؟
الجواب : إذا تبين أن المعقود عليها ليست بأنثى فالعقد باطل . (آیت الله سیستانی)^۵

۱- سید محمد کاظم یزدی، عروه الوثقی مع التعليقات، ج ۲ کتاب النکاح، فصل فی وطی الزوجه الصغیره، م ۲ (حاشیه حضرت امام، آیت الله مکارم)؛ سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع، م ۲۴۱۰؛
۲- سیستم مدیریت سایت مقام معظم رهبری، استفتاء استانها.
۳- استفتاءات جدید (مکارم)، ج ۲، ص: ۶۱۴ سؤال ۱۷۸۲-
۴- ناصر مکارم شیرازی استفتاءات جدید، ج ۱، ص: ۸۴۹؛ سید محمد رضا گلپایگانی، مجمعالمسائل، ج ۴، ص ۳۹۲؛ محمد تقی بهجت، استفتاءات، ج ۴، ص ۱۲۲، س ۵۰۰۸؛
۵- ۱۵۲۴- سیستانی، استفتاءات نجف-

۶.۵. ازدواج با جن

حکم ازدواج دختر با جن را بیان کنید. ۱

پرسش : ازدواج با اجنه چه حکمی دارد؟ پاسخ : ازدواج با اجنه یک خیال واهی و بی اساس است. (آیه الله مکارم)

۷.۵. تفاوت نظر مرجع تقلید زن و مرد در صحت ازدواج ۲

اگر امکان احتیاط وجود دارد به نحوی که بر طبق نظر هر دو مرجع عمل شود لازم است انجام گیرد وگرنه هر یک باید طبق نظر مرجع تقلید خودش عمل کند. (امام خامنه ای)
باید نظر مرجعی رعایت شود که مطابق احتیاط است. (آیت الله مکارم)

پرسش : ازدواجی که به نظر مرجع زن باطل ولی به نظر مرجع مرد صحیح است در صورت امتناع مرد از طلاق چه حکمی دارد؟ همچنین حکم پرداخت مهریه و گرفتن آن از طرف زن؟
پاسخ : در چنین موردی حاکم شرع می تواند حکم طلاق را صادر کند و احتیاط آن است که نسبت به مهریه به نوعی صلح نمایند. (آیت الله مکارم) ۳

حکم ازدواجی که طبق نظر مرجع فرد صحیح بوده بعد از فوت مرجع

اگر ازدواجی طبق نظر مرجع فرد صحیح بوده و فرد بعد از فوت مرجعش از کسی تقلید کند که ازدواج طبق نظر او صحیح نیست، اکنون حکم ازدواجش چیست؟ ۴
صحیح است. (حضرت امام، آیت الله مکارم، آیت الله سیستانی) ۵

۸.۵. حکم ازدواج با زنی که ادعا می کند در عقد کسی نیست

متهم نبودن زن در ادعایش

تزویج زنی که ادعا می کند که شوهر ندارد در صورتی که زن در ادعایش متهم نباشد چه حکمی دارد؟ ۶

۱- ناصر مکارم شیرازی، سایت، استفتاءات، ازدواج و زناشویی، متفرقه ازدواج و زناشویی، حکم ازدواج با جن؛ .

۲. رهیافت تقلید، صفحه ۱۸۳؛ مکارم، سایت،

۳. (مکارم، سایت، استفتاءات، ازدواج و زناشویی، [احکام عقد دائم] تفاوت نظر مرجع تقلید زن و مرد در صحت ازدواج

۴- سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروه الوثقی مع التعليقات م ۵۳؛

۶. سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، فصل فی عقد النکاح و احکامه، م ۲۲؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، م ۵۳؛ استفتاءات

جدید (مکارم)، ج ۲، ص: ۳۴۴ سوال ۱۰۰۶

تزویج زنی که ادعا می‌کند که شوهر ندارد با احتمال صدقش، بدون فحص جایز است حتی اگر سابقاً صاحب شوهر باشد و او ادعا کند که طلاق گرفته یا شوهرش مرده است. (حضرت امام، آیت الله سیستانی)
اگر خودش بگوید شوهر ندارم و در گفتارش متهم نباشد، کافی است. (آیت الله مکارم)

متهم بودن زن در ادعایش

تزویج زنی که ادعا می‌کند که شوهر ندارد در صورتی که زن در ادعایش متهم نباشد چه حکمی دارد؟
اگر زن در ادعایش متهم باشد احتیاط مستحب آن است که از حال آن زن فحص شود. (حضرت امام)
بنابر احتیاط واجب باید در باره وضعیت زن فحص شود. (آیت الله سیستانی)

اعتماد به قول زن درباره رعایت عده

پرسش : آیا قول زن در مورد رعایت عده مسموع است؟
پاسخ : در صورتی که زن متهم به دروغگویی و بی تقوایی نباشد می‌توان به قول او اعتماد کرد. (آیت الله مکارم)

ادعای زن به شوهر دار بودن بعد از عقد

اگر زنی ادعا کند که شوهر ندارد و مردی با او ازدواج کند ولی بعد از ازدواج زن ادعا کند که شوهردار بوده است چه حکمی دارد؟

ادعایش پذیرفته نمی‌باشد؛ البته اگر اقامه بیّنه بر ادعایش نماید بین آنها جدایی انداخته می‌شود و در این کفایت می‌کند به اینکه بیّنه شهادت بدهد که این زن صاحب شوهر بوده است و ازدواجی که با دومی نموده در وقت داشتن شوهر بوده است، و لازم نیست زوج مشخصی را تعیین نماید. (حضرت امام، آیت الله سیستانی) ۳

حکم ازدواج با زنی که شوهرش مفقود شده و زن ادعای فوت شوهرش را دارد

اگر مردی غایب شود به طوری که موت و حیاتش معلوم نباشد اگر زنش ادعا کند که از نشانه‌ها و قرائن و اخبار مخبرها، علم پیدا کرده که شوهرش مرده است، آیا تزویج این زن جایز است؟
تزویج این زن جایز است اگر چه علم به قولش پیدا نشود. و برای وکیل جایز است که عقد را بر او جاری نماید در صورتی که دروغ زن در ادعای علم، برایش معلوم نباشد؛ لیکن احتیاط مستحب ترک است خصوصاً اگر زن متهم باشد. (حضرت امام)

۱. سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، فصل فی عقد النکاح و أحكامه، م ۲۲؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، م ۵۳

۲. مکارم-سایت-استفتاءات-ازدواج و زناشویی- [کلیات احکام عده، اعتماد به قول زن درباره رعایت عده]

۳. امام-تحریر-کتاب النکاح- فصل فی عقد النکاح و أحكامه-م ۲۴-منهاج-سیستانی-ج ۳-مسألة ۵۶:

۴. سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، فصل فی عقد النکاح و أحكامه، م ۲۲

سوال: زنی شوهر او مفقود الاثر شده و این زن می گوید من با شوهرم در ضمن عقد شرط کرده‌ام که اگر تا فلان مدت غیبت کرد و سر من نیامد من وکیل باشم که خودم را مطلقه کنم و چون شوهرم مدتی است مفقود الاثر شده خودم را مطلقه کرده‌ام آیا این زن اگر بخواهد شوهر کند قول او مسموع است که برای شوهر دوم بی‌مانع باشد یا خیر؟
بسمه تعالی، اگر ادعای خلیه بودن خود را می‌کند و مرد احتمال صدق او را می‌دهد تزویج مانع ندارد. (حضرت امام) ۱

۹.۵. جمع بین دو همسر سید فاطمی

آیا ازدواج با دو زن فاطمی (از نسل حضرت فاطمه علیها سلام) و جمع بین آن دو جایز است؟ ۲
جایز است اما کراهت دارد. (حضرت امام، آیت الله سیستانی، آیت الله مکارم)
نکته:

- ۱- اگر کسی بین دو زن فاطمی جمع کرد احتیاط مستحب این است که یکی از آن دو را طلاق دهد و بعد از پایان عده او عقد زنی را که طلاق نداده مجدداً اجرا کند. (حضرت امام)
عمل به این احتیاط شایسته نیست مگر در موارد خاصی. (آیت الله مکارم)
- ۲- در مکروه بودن جمع بین دو زن فاطمی فرقی نیست که مرد خودش فاطمی باشد یا غیر فاطمی. (حضرت امام، آیت الله مکارم)
- ۳- جمع بین دو زن که از طرف پدر و مادر یا تنها از طرف پدر فاطمی باشند مکروه است ولی اگر هردو یا یکی از آنها تنها از طرف مادر فاطمی باشند جمع بین آنها کراهت ندارد. (حضرت امام، آیت الله مکارم)

۱۰.۵. حکم عقدی که بین کفار واقع می‌شود ۳

عقدی که بین کفار واقع می‌شود اگر به طور صحیح نزد آنها واقع شود و بر طبق روش خودشان باشد، بر آن آثار صحیح نزد ما مترتب می‌شود، چه زوجین هر دو کتابی باشند یا وثنی باشند یا مختلف. حتی اگر آنها با هم دفعه‌ای اسلام بیاورند ازدواج اولشان برقرار می‌ماند و احتیاج به عقد جدید نیست. بلکه و همچنین است اگر یکی از آنها هم در بعضی از

۱. استفتائات امام خمینی (س) (موسوعة الإمام الخميني ۳۲ الی ۴۱)، ج ۸، ص: ۵۹۲ ادعای شوهر نداشتن زن [سؤال ۱۰۱۴۴] ۸۲۵۵-۱۲۸۵
۲. سید محمد کاظم طباطبایی یزدی عروه الوثقی مع التعليقات، ج ۲، کتاب النکاح، فصل فی المحرمات بالمصاهرة، م ۵۰ (حواشی حضرت امام و آیت الله مکارم)؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۶۱ مسألة ۱۷۸؛ سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، فصل فی اسباب التحريم، القول فی المصاهرة م ۲۰

۳. سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، فصل فی اسباب التحريم، القول فی الکفر م ۲؛ سید علی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۳، ص: ۶۸ مسألة ۲۰۸

صورتها اسلام بیاورد. البته اگر ازدواج آنها مشتمل باشد بر آنچه که ابتداء و استدامتا اقتضای فساد دارد مانند ازدواج یکی از محرمات عینا یا به طور جمع نمودن در این مورد بعد از اسلام آوردن آنها حکم اسلام در مورد آنها جاری می‌شود. (حضرت امام، آیت الله سیستانی)

۱۱.۵. حکم ازدواج موقت با کسانی که ازدواج دائم با آنها جایز نیست^۱

هرکس که ازدواج دائم با او جایز نیست عیناً یا جمعاً، ذاتاً یا عرضاً؛ ازدواج موقت هم با او جایز نیست حتی ازدواج با دختر خواهر و دختر برادر همسر البته ازدواج موقت با زن یهودی و مسیحی (با شرایطی که بیان شد) جایز است اگرچه ازدواج دائم با آنها به احتیاط واجب جایز نیست. (آیت الله سیستانی)

۱۲.۵. حکم اطلاع دادن حکم یا موضوع حرمت ازدواج

اگر کسی علم به حرمت ازدواج زن و مردی داشته باشد مثلاً زوج با برادر زوجه لواط کرده یا زوجه در حال حیض طلاق داده شده بوده و بعد با کسی ازدواج کرده، آیا واجب است که این مطلب را اعلام کند؟ احتیاط واجب این است که اعلام کند مگر اینکه بیان کردنش مفسده بزرگ تری داشته باشد، البته بر زوجین قبول این مطلب لازم نیست [مگر اینکه به طریق معتبر شرعی این مطلب ثابت شود]. (آیت الله سیستانی)^۲

با توجه به این که در رساله آن حضرت ذکر شده که اگر کسی با زنی غیر خاله و عمه نزدیکی کند دختر آن زن بر او حرام می‌باشد (عقد باطل می‌باشد)، تکلیف کسی که از چنین جریانی اطلاع دارد که فردی ضمن انجام آن عمل با زنی با دخترش ازدواج کرده است، چیست؟ با توجه به این که ممکن است در صورت گفتن به نزاع بکشد.

بسمه تعالی، تکلیفی ندارد. (حضرت امام)^۳

در صورتی که یقین ندارد اسباب حرمت آن ازدواج ایجاد شده، لازم نیست اطلاع بدهد اما در فرض یقین، در صورت جهل به حکم باید آنها را خبر کند ولی در صورت جهل به موضوع لازم نیست. (آیه الله مکارم)^۴

۱۳.۵. جریان قاعده الزام و اقرار در نکاح اهل کتاب و اهل سنت

الف: نسبت به اهل کتاب

ازدواج با زنان اهل کتاب که در عده می باشند و اعتقاد به (عده) ندارند، چه حکمی دارد؟

۱. منهاج الصالحین (للسیستانی): ج ۳، ص: ۷۵ مسأله ۲۳۲

۲. سید علی سیستانی، استفتاءات نجف، سوال ۱۲۹۷-۱۵۸۳-۱۵۳۲ سید علی سیستانی، استفتاءات نجف، سوال -

۳. استفتائات امام خمینی (س) (موسوعة الإمام الخميني ۳۲ الى ۴۱)، ج ۹، ص: ۱۴۲ [سؤال ۱۰۳۹۶] ۸۶۳۸-۵۴۵۳

۴. استفتاء شخصی از سایت آیه الله مکارم، کد رهگیری: ۹۷۱۲۱۲۰۰۸۰

رعایت عده برای همه زنان لازم است و عقد در حال «عده» جایز نیست. (آیت الله مکارم) ۱

هل تتعدى قاعدة الزام او الاقرار الى غير المخالف كالكتابى فى مسألتى الطلاق و الارث ؟ فمثلا لو طلق الكتابى زوجته الكتابية و بحسب شرعهم لاعدة لها فيجوز للمسلم تزويجها فورا ؟ ولو كان الزوج مسلما و طلق زوجته الكتابية بعد الدخول فهل يجوز لمسلم آخر ان يتزوجها فورا لانه بحسب دينها الذى لاتزال عليه لاعدة عليها ؟
الجواب : الظاهر جواز الزواج فى العدة فى الموردین . (آیت الله سیستانی) ۲
إذا طلقت المسيحية فى الكنيسة فهل يتوقف العقد المنقطع عليها على خروجها من العدة أو لا يعتبر ذلك لعدم اعتبار العدة عندهم ؟

الجواب : إذا كانت مدخولاً بها غير يائسة والصغيرة فلا يعقد عليها إلا مع انقضاء العدة . (آیت الله سیستانی) ۳

ب: نسبت به اهل سنت

سوال: زن شیعه‌ای در عقد مردی سنی بوده است، پس از چند سال زندگی مشترک مرد سنی طبق معتقدات خود، که طلاق در حضور عدلین و سایر شرایطی که در طلاق شیعه است را معتبر نمی‌داند، زن خود را طلاق گفته است؛ الف) آیا زن وظیفه دارد طبق قاعده الزام، از آن لحظه عده نگه‌دارد؟
جواب: قاعده الزام شامل حال زن شیعه نمی‌شود و باید از شوهر وکالت بگیرد و مجدداً طلاق را با شرایط آن جاری کند و اگر شوهر راضی به این کار نشود، حاکم شرع می‌تواند اجازه طلاق او را صادر کند.
ب) در صورتی که طلاق از جانب مرد سنی طبق معتقدات خود واقع شده، نفقه دوران عده به عهده وی می‌باشد یا نه؟

جواب: زن حق نفقه دارد، خواه به عنوان عده طلاق باشد یا بقای زوجیت.
ج) چون طلاق از ناحیه مرد است، آیا لازم است تمام مهریه را پرداخت نماید؟
جواب: مهریه در هر صورت بر عهده زوج می‌باشد، خواه طلاق بدهد یا ندهد.
د) چون به عقیده خودش سه طلاقه نموده، آیا بدون محلل بنا بر عقیده خودش حق رجوع دارد؟
جواب: از نظر وظیفه شرعی زن، رجوع مانعی ندارد. (آیت الله مکارم) ۴

۱ . استفتاءات جدید (مکارم)، ج ۲، ص: ۳۴۴ سوال ۱۰۰۵ و مکارم، سایت، استفتاءات، ازدواج و زناشویی، [کلیات احکام عده]

۲ سیستانی - استفتاءات - نجف - سوال ۱۳۴۴

۳ سیستانی - استفتاءات - نجف - سوال ۱۵۶۵

۴ . استفتاءات جدید (مکارم)، ج ۲، ص: ۳۹۵ - سوال ۱۱۵۰ -

نظرات آیه الله سیستانی (اقرار-مقاصه نوعی-الزام) ۱

آیت الله سیستانی، توضیح المسائل-ملحقات (۱۷) مسائلی درباره قاعده اقرار و مقاصه نوعی

در مسائلی که آرای علمای شیعه با دیگر مذاهب اسلامی متفاوت است فقیهان متأخر - رضوان الله علیهم - حکم این مسائل را بر اساس قاعده الزام، پاسخ می‌دهند. لکن از آنجا که از نظر ما این قاعده ثابت نشده است، باید این مسائل را بر طبق قواعد جانشین قاعده الزام، مانند قاعده مقاصه نوعی و یا قاعده اقرار تطبیق کرد و حکم آنها را بیان نمود.

مسأله ۲۸۴۲ - در عقد نکاح بدون شاهد گرفتن، مالکیان، و بیشتر حنبلیان - معتقدند که هیچ کس حق ازدواج با این زن را ندارد، مگر آنکه مردی که عقد نکاح به نام او بسته شده است، او را طلاق دهد و یا نکاح او را فسخ کند. پس اگر شوهر از پیروان این دو مذهب باشد، نمی‌توان با آن زن ازدواج کرد مگر آنکه او را طلاق دهد و یا نکاحش را فسخ کند. شافعیان، و حنفیان در مورد این گونه نکاحها معتقدند که می‌توان با چنین زنی ازدواج کرد و نیاز به طلاق یا فسخ نکاح نیست بنابراین هرگاه شوهر از پیروان این دو مذهب باشد، طبق قاعده الزام شوهر به احکام مذهبش، در صورتی که زن از نظر آنان از کسانی باشد که نیازمند عده هستند، اظهار جواز نکاح او پس از انقضای عده است. همچنین اگر زن شیعه باشد و شوهر از پیروان این دو مذهب باشد، در صورتی که از نظر آنان نیازمند عده است، جایز است پس از تمام شدن عده، ازدواج کند. لکن در هر دو صورت برای خروج از شبهه و رعایت احتیاط، اولی آن است که در صورت امتناع شوهر از طلاق زن، طلاق او را - گر چه از طریق حاکم شرع - بگیرند.

مسأله ۲۸۴۳ - از نظر اهل سنت جمع میان عمه و برادرزاده‌اش یا خاله و خواهرزاده‌اش جایز نیست، بنابراین اگر پیرو اهل سنت، در نکاح میان عمه و برادرزاده‌اش و یا میان خاله و خواهرزاده‌اش جمع کند، پس اگر عقد آنها متقارن باشد چون به مذهب آنها عقد هر دو باطل است، برای پیرو مذهب امامیه جایز است بر هر یک از آنها و در صورت رضایت عمه یا خاله بر هر دو عقد کند. و اگر عقد مرد سنی متقارن نباشد، عقد زن دوم در فرض مذکور به مذهب آنها باطل است و مرد شیعی می‌تواند با او ازدواج کند. این حکم در مورد هر یک از آن دو زن در صورتی که امامی باشند، نیز جاری است.

مسأله ۲۸۴۴ - اگر شوهر از اهل سنت باشد، و زن یائسه یا صغیره‌اش را - با اعتقاد به لزوم عده برای صغیره - طلاق دهد، ملزم به رعایت قواعد مذهب خود مانند فساد عقد خواهر مطلقه، و نکاح زنانی که جمع آنها با زن در دوران عده حرام است، می‌شود، بنابراین مرد شیعی می‌تواند با خواهر این مطلقه ازدواج کند هرچند آن مرد سنی با او عقد بسته باشد.

و احتیاط واجب برای مرد شیعی نیز آن است که با این زن مطلقه پیش از تمام شدن عده‌اش ازدواج نکند، و آن زن

نیز اگر شیعه باشد - و یا شیعه بشود - تا پایان عدّه، ازدواج نکند. همچنین احوط آن است که در ایام عدّه از شوهر نفقه نگیرد، گر چه طبق مذهب شوهر واجب النفقه او باشد، مگر آنکه از باب اجرای قاعده مقاصّه نوعی در صورت بودن شرایط آن، بتوان نفقه گرفت.

مسأله ۲۸۴۵ - صحت طلاق، از نظر فقه امامیه، شرایطی دارد که از نظر دیگر مذاهب اسلامی، هیچ یک یا برخی از آنها در صحت طلاق معتبر نیست، لذا اگر شخص غیر امامی زن خود را به گونه ای طلاق دهد که از نظر مذهبش صحیح و از نظر مذهب ما فاسد است، برای پیرو مذهب امامیه - بنا به الزام طرف طبق احکام مذهبش - جایز است که پس از انقضای عدّه آن زن - در صورتی که از کسانی باشد که طبق مذهبشان عدّه دارد - با او ازدواج کند. همچنین در صورتی که زن مطلقه از امامیه باشد، می تواند با دیگری، ازدواج نماید.

۱۴.۵. حکم ازدواج با فرد متولد شده از زنا

ازدواج با زنی که از زنا تولد یافته چه حکمی دارد؟ ۱

مکروه است. (حضرت امام)

ازدواج با زنی که از زنا متولد شده، حرام نیست (آیه الله مکارم)

۱۵.۵. حکم ازدواج با قابله یا دخترش

ازدواج شخص با قابله خود یا دختر او چه حکمی دارد؟ ۲

مکروه است. (حضرت امام)

ازدواج با قابله همسر و قابله ای که وی را بدنیا آورده، کراهت دارد. ازدواج با دختر او نیز مکروه است. (آیه الله مکارم)

۱۶.۵. ازدواج با فاسق و شارب الخمر و بداخلای

حکم ازدواج با فاسق و شارب الخمر و بداخلای چیست؟ ۳

ازدواج با فاسق و مخصوصاً شراب خوار و زنا کار مکروه است. (حضرت امام)

۱. سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، و هو من المستحبات الأكیده، م ۳؛ استفتاء شخصی از سایت آیه الله مکارم، کد رهگیری: ۹۷۱۲۱۲۰۰۸۰

۲. سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، و هو من المستحبات الأكیده، م ۳؛ استفتاء شخصی از سایت آیه الله مکارم، کد رهگیری: ۹۷۱۲۱۲۰۰۸۰

۳- سید روح الله خمینی، تحریر الوسیله، کتاب النکاح، فصل فی اسباب التحريم، القول فی الکفر م ۱۱

فصل ششم: لغات و اصطلاحات

قاعده الزام: ترتیب آثار وضعی بر افعال هر صاحب دینی، بر اساس موازین همان دین و ملزم کردن آنها بر طبق احکام مذهبشان.

مقاصه نوعی: طبق سنتها و احکامشان، همان گونه که از شما میگیرند، از آنان بگیرید.

قاعده اقرار: رفتار با غیر امامی به موجب احکام مذهبش و ملزم داشتن او به آنها.

خوارج

کسانی که بر امام معصوم علیه السلام خروج کنند و علیه او قیام نمایند مانند خوارج نهروان، خوارج کنونی دارای عقاید مختلفی هستند که هر یک حکم خودش را دارند.

حکم تکلیفی:

حکمی که بدون واسطه به فعل مکلف تعلق می گیرد و وظیفه مکلف را در انجام دادن یا ندادن آن مشخص می کند مانند وجوب و حرمت

حکم وضعی:

حکمی که با واسطه به فعل مکلف تعلق می گیرد و شارع مقدس آن را سبب یا مانع یا شرط عملی قرار داده است مانند طهارت و نجاست اشیاء، شرطیت وضو برای نماز، صحت و بطلان در معاملات و ازدواج.

محرم نسبی: آنکه محرمیتش به واسطه نسبت خویشاوندی و تولد است مانند عمه، خاله، عمو و دایی

محرم سببی: آنکه محرمیت او به واسطه ازدواج حاصل شده باشد مانند پدر شوهر، مادر زن، عروس و داماد

محرم رضاعی: آنکه محرمیت او به واسطه شیر خوردن (با شرایط خاص) حاصل شده باشد مانند برادر و خواهر

رضاعی

تلقیح مصنوعی: کاشت نطفه در رحم یا غیر رحم از غیر طریق آمیزش را تلقیح مصنوعی گویند، عمل تلقیح یا با ترکیب اسپرم با تخمک زن در بیرون رحم و سپس انتقال به رحم صورت می گیرد و یا با گرفتن اسپرم مرد و تزریق آن به رحم زن و ترکیب آن دو در رحم زن. در هر دو صورت، صاحب اسپرم و تخمک یا زن و شوهر هستند و یا اجنبی از یکدیگر. تخمک نیز در هر دو صورت یا در رحم خود صاحب تخمک پرورش می یابد یا در رحم زنی دیگر و یا در رحم مصنوعی. تلقیح مصنوعی معمولاً به دو روش انجام گیرد. ۱- لقاح در داخل بدن: عمل (IUI) (آی یو آی ۲- لقاح در خارج

از بدن یا آی وی اف (به انگلیسی: IVF)

رضاع-رضاعی-مرتضع-مرتضعه-مرضعه-اب(أم) المرتضع و المرتضعه-صاحب لبن
رضاع: شیردادن-رضاعی:خویشاوندی و نسبتی که از راه شیر دادن به وجود می‌آید-مرضعه:زن شیرده-مرتضع: پسر
شیرخوار-مرتضعه: دختر شیرخوار-صاحب لبن: شوهر زن شیرده-اب المرتضع: پدر پسر شیرخوار-.....

نکاح فضولی

هرگاه کسی (بدون این که اصالتاً-مثل ولی بچه صغیر- یا به طور وکالتی ماذون در امر نکاح باشد) دو نفر را به ازدواج هم درآورد، عقد را عقد فضولی، و اجرا کننده عقد را فضول، و زن و مرد را اصیل گویند.

اجازه-کاشفه-ناقله-کشف حکمی-کشف حقیقی

اجازه: در لغت به معنای رخصت دادن و امضاء و تنفیذ کاری است و در اصطلاح فقه به معنای امضاء کردن معامله‌ای یا عملی است که شخص فضولی آن را انجام داده است. اگر کسی در مالی که مالکش نباشد بدون اجازه صاحب مال معامله‌ای با آن بکند صحت معامله منوط به امضاء کردن آن از طرف مالک می‌باشد. پس اگر مالک معامله را قبول نداشته و امضاء نکند باطل خواهد بود.

معنای اجازه کاشفه: اجازه کاشف از این است که معامله از همان زمان عقد واقع شده و معامله از همان زمان عقد اثر گذار شده است.

معنای اجازه ناقله: از همان زمان که مالک معامله را امضاء کرد اثر بر معامله بار می‌شود گویا که با اجازه معامله انجام می‌شود.

نظریه کاشف از عقد بر دو نوع است:

۱-کشف حقیقی یعنی منافع و عین از زمان وقوع بیع به خریدار منتقل می‌شود.

۲-کشف حکمی یعنی اینکه منافع از زمان انعقاد عقد و عین از زمان اجازه منتقل می‌شود

مثلاً اگر کسی باغ دیگری را در تاریخ ۹۲/۳/۱ به صورت فضولی بفروشد و مالک در تاریخ ۹۲/۷/۱ عقد بیع را اجازه دهد، مطابق نظریه کشف حکمی منافع باغ یعنی میوه‌ها از ۹۲/۳/۱ به خریدار منتقل می‌شود و عین باغ یعنی مالکیت زمین از ۱۳۹۲/۷/۱ منتقل خواهد شد بنابراین اگر خریدار نسبت به عین باغ تصرفی انجام دهد عمل او فضولی محسوب می‌شود.

وَطْء (وَطْی):عمل جنسی، آمیزش--واطی: فاعل -موطوء: مفعول

إحرام: از واژه "حرم" به معنای حرمت و منع گرفته شده است و در اصطلاح فقه، حرام کردن بعضی از کارهای حلال و مباح، پس از پوشیدن لباس احرام می‌باشد و کسی را که چنین کند، مُحْرِم گویند مُحِل-کسی کهدر احرام نیست یااز احرام خارج شده است.

اهل حق-علی‌اللهی-دراویش

پیروان مسلک اهل حق با نام‌های مختلفی شناخته می‌شوند از جمله: یارسان - یاری - اهل حق، کاکه‌ای، صارلی، طایفه، طایفه‌سان، گوران، قلخانی، قزلباش، نیازی، اهل نیاز، اهل سر، سرطالبی، شاملو، خواجه‌وند، غلات، علی‌الهی، شیطان‌پرست، خروس‌کشان، چراغ‌سیندرن، قره‌قویونلو، گورنلر، ابدال بنی، کاکاوند، آیین حق، آیین حقیقت و دین حقیقت.

در نسبت و پیوند آیین اهل حق با اسلام و فرقه‌های اسلامی دو گرایش عمده در پیروان این فرقه وجود دارد: دسته‌ای با اصرار، خود را مسلمان و شیعه دوازده امامی می‌دانند و دسته دیگر، اهل حق را آیینی مستقل می‌دانند و خود را ملزم به اجرای فرایض شرعی نمی‌دانند و برخی آداب مثل داشتن شارب و سه روز روزه و... را دارند.

ناصبی: کسی که نسبت به اهل بیت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و پیروان آنها عداوت و دشمنی می‌ورزد. اسماعیلیه، فرقه‌هایی که بعد از امام صادق (ع) به امامت فرزندش اسماعیل یا نواده‌اش محمد بن اسماعیل اعتقاد پیدا کرده و در مناطق و منابع مختلف به نام‌های گوناگون مانند باطنیه، تعلیمیه، سبیه، حشیشیه، ملاحده، قرامطه، مبارکیه، و شش امامی نامیده می‌شوند؛ تعالیم ظاهری اسماعیلیه چندان تفاوتی با تعالیم امامیه ندارد. آنان احکام عملی و شرعی اسلام - مانند نماز و روزه و خمس - را باور دارند ولی در اصول اعتقادی تفاوت‌های بسیاری با شیعه دارند.

غلات (غلاة) غلو کنندگان، معتقدین به ربوبیت ائمه هدی علیهم السلام یا حلول خداوند متعال در آنها بهایی - بهائیت، فرقه‌ای منشعب از آیین بابی، بنیانگذار آیین بهائی، **میرزا حسینعلی نوری** معروف به **بهاء الله** است.

مُحَلِّل: حلال کننده، در بحث طلاق به مردی گفته می‌شود که پس از ۳ طلاقه شدن زن، با او ازدواج می‌کند تا پس از طلاق آن، شوهر قبلی او بتواند با او ازدواج کند.

مُرتد: مسلمانی است که خدا یا رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم را انکار کند، یا به طوری منکر یکی از ضروریات دین شود که انکار او به انکار رسالت برگردد.

مرتد فطری: کسی که هنگام انعقاد نطفه او، پدر یا مادرش مسلمان بوده است و خودش نیز بعد از رسیدن به سن تمیز، مسلمان بوده، سپس مرتد شده است.

مرتد مَلّی: کسی که هنگام انعقاد نطفه او، پدر و مادرش کافر بوده است ولی بعداً مسلمان شده و سپس مرتد گشته است.

مشهور به زنا: سوال: در رساله‌های علمیه، جمله ((زن مشهور به زنا)) آمده است معنای آن جمله چیست؟ جواب: معنای آن جمله این است که آن زن در میان مردم به عمل زنا شناخته شده و بدان صفت مشهور گشته است. (آیت الله

استبرای رحم از زنا: یعنی بعد از رابطه نا مشروع صبر کند تا یکبار حیض شده و پاک شود و بعد از آن ازدواج نماید. ۲.
رَبِیْبَه: دختر همسر از شوهر دیگرش
وطی به شبهه: مجامعت با کسی که در واقع، آمیزش با او بر مکلف حرام بوده است ولی مکلف، او را همسر شرعی خود می‌پنداشته است و فرزند متولد شده از آن، مشروع است.

و من الله التوفیق

۱ . سیستانی، فقه برای غرب نشینان، مسئله ۴۳۱-.

۲ . استفتاء جدید آیت الله مکارم (حفظه الله) کد رهگیری: ۹۴۰۵۰۴۰۱۶۴